

JAVNOST NA DISTANCI /DEMOKRATIJA U KRIZI

ANALIZA PLANSKIH PROCEDURA U PERIODU PANDEMIJE

JAVNOST NA DISTANCI – DEMOKRATIJA U KRIZI

Analiza planskih procedura u periodu pandemije

Produkcija i realizacija:

Centar za kulturnu dekontaminaciju CZKD, Polekol, Tačka komunikacije, Nova planska praksa

Istraživanje:

Nova planska praksa – baza za urbanistička istraživanja i razvoj planiranja

Autorke:

Ljubica Slavković
Ana Graovac
Jasmina Đokić
Ksenija Radovanović

Dizajn i prelom:

Jelena Kesić

Lektura:

Milja Lukić

Štampa:

Standard 2

Tiraž:

200

Izdavač:

Nova planska praksa - baza za urbanistička istraživanja i razvoj planiranja

**Gradanske
inicijative**

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

HELVETAS
SRB

HEINRICH BÖLL STIFTUNG
BEOGRAD

Publikacija je rezultat projekta **Javnost na distanci – demokratija u krizi** Centra za kulturnu dekontaminaciju CZKD, Polekola i Tačke komunikacije, podržanog kroz program Zajedno za aktivno građansko društvo - ACT uz podršku Švajcarske agencije za razvoj i saradnju, Helvetas Srbija i Građanskih inicijativa, i projekta **Javnost u javnim politikama: analiza izrade urbanističkih planova u periodu pandemije** Nove planske prakse, baze za urbanistička istraživanja i razvoj planiranja, u kooperaciji sa Heinrich Böll Stiftung - predstavništvo Beograd.

SADRŽAJ

01 JAVNOST NA DISTANCI – DEMOKRATIJA U KRIZI Analiza planskih procedura u Beogradu u periodu pandemije, mart 2020 – mart 2021	04
Planiranje kao stručni i politički proces	06
02 ANALIZA MODELA I DOMETA UČEŠĆA GRAĐANA U PROCESU IZRADE I USVAJANJA DOKUMENATA URBANISTIČKOG I PROSTORNOG PLANIRANJA U PERIODU PANDEMIJE 2020-2021.	07
Predmet i obuhvat analize	08
Rezultati analize	10
Zaključci u vezi s dostupnošću traženih informacija	26
Zaključci u vezi s uslovima održavanja ranih javnih uvida, javnih uvida i javnih sednica	28
Zaključci analize učešća građana u procesu izrade i usvajanja dokumenata urbanističkog i prostornog planiranja u periodu pandemije 2020-2021	29
Izvori ključnih propisa tokom pandemije	32
03 ANALIZA PROCESA RANOG JAVNOG UVIDA (RJU) I JAVNOG UVIDA (JU) NA ODABRANIM PRIMERIMA U PERIODU PANDEMIJE 2020-2021.	35
Studije slučaja RJU PDR Avala film na Košutnjaku i JU PDR dela Makiškog polja	36
Plan detaljne regulacije za kompleks Avala filma, GO Čukarica	37
Plan detaljne regulacije dela Makiškog polja, GO Čukarica	47
Zaključci koji se odnose na transparentnost i kvalitet informisanja građana	60
04 ZAKONOM PREDVIĐENA PARTICIPACIJA I PREPORUKE	62
Proces i procedura izrade plana	63
Zaključci analize zakonskog okvira participativnog procesa	68
Preporuke za unapređenje procesa participacije u postupku donošenja planskih dokumenata	70

JAVNOST NA DISTANCI / DEMOKRATIJA U KRIZI

Analiza planskih procedura u Beogradu u periodu pandemije, mart 2020 – mart 2021

Republika Srbija potpisnica je brojnih međunarodnih agendi i povelja čiji je fokus na participativnim urbanim politikama, odnosno na unapređenju kapaciteta i mehanizama za participativno, integralno i održivo planiranje. Ovi ciljevi istaknuti su u strateškim dokumentima Republike Srbije, dok je obaveza sprovođenja konsultacija u svim fazama izrade dokumenata javnih politika i načelo učešća javnosti zakonodavnim okvirom obavezujuća praksa. Ipak, Nacionalnom Strategijom održivog urbanog razvoja RS do 2030. godine prepoznato je da je uloga participacije u oblasti urbanog razvoja u Srbiji još uvek uglavnom formalna, da je pravičan i jednak tretman pluralističkih interesa upitan, i istaknut je problem niskog nivoa participacije građana u procesu urbanog razvoja. U skladu s tim, prioritetni ciljevi i predložene mere sprovođenja Strategije odnose se na unapređenje participacije građana i uključivanja stejkholdera, uz podizanje nivoa transparentnosti u procesu donošenja odluka o urbanom razvoju

Istovremeno je primetan porast građanskih i komšijskih inicijativa, neformalnog udruživanja i delovanja organizacija civilnog društva po pitanju izgradnje, odnosno urbanističkog planiranja i prostornih politika u Srbiji. U 2021. godini se očekuje dalji razvoj niza projekata i planova koji će drastično izmeniti izgled urbanih celina, uticati na ekonomske, socijalne i ekološke prilike ogromnog broja građanki i građana, kao što je izrada Generalnog plana Beograda, dalji koraci u izmenama i dopunama Plana generalne regulacije Beograda, usvajanje Prostornog plana Srbije, ali i mnogobrojnih planova detaljne regulacije kojima se bliže i definitivno određuju pravila građenja za konkretne lokacije. Iz tog razloga je ključno da se stručna javnost, predstavnici organizacija civilnog društva, komšijske i građanske inicijative, i uopšte zainteresovana javnost, uključe u procese donošenja prostornih politika i upravljanja, da pravovremeno i suštinski bude informisana, da uče-

stvuje u javnim uvidima i raspravama, da bude u mogućnosti da se izjasni o tome kako vidi svoje gradove i opštine, kakvo upravljanje želi, i da utiče na to da se poštuju svi standardi zaštite životne sredine i ljudskih prava.

Period pandemije izazvane virusom kovid-19 karakteriše otežano učešće javnosti u procedurama izrade i usvajanja urbanističkih planova, kako zbog same zdravstvene situacije izazvane pandemijom, tako i zbog brojnih mera propisanih u cilju njenog suzbijanja. Ipak, od početka pandemije u 2020. godini do zaključenja ovog istraživanja (mart 2021) u Beogradu je na javni uvid bio izložen značajan broj planova različitog obuhvata, od kojih je nekoliko izazvalo brojne i burne reakcije javnosti i polemike u medijima.

Istraživanje obuhvata analizu procedura izrade i usvajanja urbanističkih planova u Beogradu u periodu pandemije, mart 2020 – mart 2021, analizu odabranih studija slučaja (PDR dela Makiškog polja, PDR kompleks Avala filma) koja obuhvata reakcije javnosti i zvaničnika i analizu zapisnika Komisije za planove, zatim analizu zakonskog i institucionalnog okvira donošenja dokumenta urbanističkog planiranja i preporuke za poboljšanje procesa participacije u izradi i usvajanju planskih dokumenata.

Rezultati istraživanja koji su pred vama imaju za cilj da pruže svojevrsni presek stanja u kome se nalaze institucije u vreme krize. Preporuke izrađene na osnovu rezultata istraživanja služe da, poučeni praksom koju je kriza osvetlila, unapredimo upravljanje sistemom javnih politika i nakon završetka vanredne situacije.

PLANIRANJE KAO STRUČNI I POLITIČKI PROCES

Urbanistički plan je jedan od instrumenata za sprovođenje politike Grada u oblasti urbanističkog planiranja. Odluku o izradi plana i sâm plan donosi Skupština grada Beograda, odnosno skupštinski poslanici, predstavnici političkih partija. U svim fazama izrade plana odluke donosi Komisija za planove, koju je osnovala Skupština grada Beograda, da se bavi pitanjima urbanizma. Predsednik planske komisije je ujedno i glavni urbanista grada, institucija koja je formirana pri kabinetu gradonačelnika. Odluke koje se donose tokom procesa i procedure izrade plana nisu bazirane samo na stručnim, već i na političkim argumentima. U skladu sa svim tim, **urbanistički plan je i stručni i politički akt.**

Svi učesnici u izradi plana zapravo učestvuju u kreiranju politike razvoja konkretnog područja. Za građane i širu javnost, to učešće je omogućeno u dve faze – na samom početku izrade plana tokom ranog javnog uvida i u završnoj fazi procesa izrade plana tokom javnog uvida. Nadležne institucije javnog sektora u početnoj fazi su u obavezi da daju uslove iz svoje nadležnosti, dok u završnoj fazi mogu dati svoje primedbe.

Stepen i forma učešća javnosti u procesu izrade plana može se okarakterisati dominantno kao informativna i konsultativna – građani imaju uvid u materijal, mogu dobiti informacije o njemu i mogu dostaviti svoje primedbe ili sugestije. U završnoj fazi izrade plana mogu i javno diskutovati o svojim primedbama, prvenstveno s Komisijom za planove i obrađivačem plana. Tokom trajanja ranog javnog uvida i javnog uvida u plan, nije ustanovljena i nije uobičajena praksa dodatnih formi učešća građana u izradi planskog rešenja, poput anketa, radionica, fokus-grupa, javnih diskusija, javnih prezentacija i slično.

Odluke Komisije za planove u proceduri stručne kontrole i javnog uvida su obavezujuće i moraju biti u skladu sa Zakonom, planom višeg reda i uslovima nadležnih institucija, jer je zadatak Komisije za planove, između ostalog, upravo da proverava usklađenost plana s navedenim dokumentima. Drugim rečima, zakonodavac, prethodno dogovoreni i usvojeni strateški ciljevi i mere iz plana višeg reda, kao i nadležne institucije javnog sektora s uslovima baziranim na drugim zakonima i dokumentima, definišu okvir za planiranje, ali i prostor za delovanje Komisije za planove.

Zvanične informacije o podnetim primedbama, sugestijama, stavovima obrađivača plana, kao i donesenim odlukama Komisije za planove, tokom različitih faza izrade plana nisu u potpunosti i pravovremeno dostupne javnosti. Neke informacije su dostupne u kasnijim fazama izrade plana, dok su druge dostupne samo putem konkretnih zahteva za pristup informacijama od javnog značaja.

ANALIZA MODELA I DOMETA UČEŠĆA GRAĐANA U PROCESU IZRADE I USVAJANJA DOKUMENATA URBANISTIČKOG I PROSTORNOG PLANIRANJA U PERIODU PANDEMIJE 2020-2021.

PREDMET I OBUHVAT ANALIZE

Zakon o planiranju i izgradnji predviđa obavezan obim participacije javnosti u izradi i usvajanju planskih dokumenata. Obavezna participacija se sprovodi u dve faze za svaki urbanistički odnosno prostorni plan. Prva je rani javni uvid kojim se omogućava upoznavanje javnosti s konceptom plana, njegovim opštim rešenjima pre nego što se uključe komunalna preduzeća i institucije, i dostave svoje uslove iz pojedinačnih nadležnosti. Kada se, na osnovu uslova komunalnih preduzeća, institucija i primedbi građana, predloženi koncept rešenja konkretizuje i uradi se nacrt planskog rešenja, građani i zainteresovani subjekti mogu ponovo da sagledaju sada već konkretno plansko rešenje, i daju svoje primedbe na njega tokom procedure javnog uvida. Naposljetku, kao bitan element procesa participacije, zakonom je definisana i obaveza organizovanja javne sednice, na kojoj zainteresovani građani koji su svoje primedbe i sugestije podneli tokom javnog uvida u plan, mogu da ih obrazlože i diskutuju pred Komisijom za planove i obrađivačima plana.

U fokusu analize su modeli i dometi učešća građana u procesu izrade i usvajanja dokumenata urbanističkog i prostornog planiranja tokom pandemije kovid-19. Zakonom predviđena obavezna participacija sprovedena je u neredovnim uslovima, u nekim slučajevima po izmenjenoj proceduri. Cilj analize je da istraži kako su se ove nepredviđene okolnosti odrazile na zakonom garantovanu mogućnost učešća građana u izradi planskih dokumenata.

Da li je proces participacije ozbiljnije ugrožen, ili je prilagođena procedura ipak omogućila puno učestvovanje zainteresovane javnosti? Ili, da li je izmenjen postupak participacije bio u nekoj meri pokrivanje formalnosti a ne realna mogućnost da se o predloženim rešenjima otvoreno diskutuje, da se koriguju i usaglašavaju?

Analizom je obuhvaćen period od 12. marta 2020. godine, kada je stupila na snagu prva Naredba o zabrani okupljanja u Republici Srbiji na javnim mestima u zatvorenom prostoru, pa sve do 12. marta 2021. godine, odnosno period od tačno godinu dana. U tom periodu analizirane su samo informacije koje su objavljene i danas dostupne na zvaničnom veb-sajtu Grada Beograda u rubrici „Gradski oglasi, konkursi i tenderi”, i to:

- > Podaci o sednicama Komisije za planove Skupštine grada Beograda na kojima su donošeni zaključci u vezi s procedurom izrade planova – upućivanje na rani javni uvid, javni uvid, javnu sednicu, odnosno prekid, produženje, izmena termina i slično
- > Zvanične najave ranih javnih uvida (RJU)

- > Trajanje ranih javnih uvida
- > Zvanične najave javnih uvida (JU)
- > Trajanje javnih uvida
- > Zvanične najave javnih sednica (JS)
- > Mesto održavanja javnih sednica
- > Izmene termina trajanja ranih javnih uvida, javnih uvida ili javnih sednica
- > Usvajanje planova na sednicama Skupštine grada Beograda

U istom ovom periodu, u skladu s razvojem situacije oko pandemije kovid-19, donesene su različite mere u vezi s mogućnošću okupljanja i slobodnim kretanjem građana – od proglašenja vanrednog stanja 15. marta 2020. do različitih naredbi kojima je ograničavan broj ljudi koji mogu da se okupe u zatvorenom prostoru. Ove odluke na nivou RS praćene su i različitim odlukama Komisije za planove Skupštine grada Beograda, a koje su se ticale samih procedura izrade urbanističkih planova, odnosno organizacije javnih uvida i javnih sednica. U skladu s tim, odluke koje su bitne za analizu jesu:

- > Naredba o zabrani okupljanja u Republici Srbiji na javnim mestima u zatvorenom prostoru (Službeni glasnik RS, broj 25/2020) koju je doneo ministar zdravlja 12. marta 2020. godine
- > Odluka o proglašenju vanrednog stanja (Službeni glasnik RS, broj 29/2020), koju su doneli predsednik Republike, predsednik Narodne skupštine i predsednik Vlade 15. marta 2020. godine.
- > Odlaganje ranih javnih uvida, javnih uvida i javnih sednica do ukidanja vanrednog stanja, koje je objavio Sekretarijat za urbanizam i građevinske poslove 23. marta 2020. godine
- > Odluka o ukidanju vanrednog stanja (Službeni glasnik RS, broj 65/2020), koju je Narodna skupština Republike Srbije donela 6. maja 2020. godine
- > Obaveštenje o postepenom nastavku procedura u izradi planske dokumentacije, koje je objavila Komisija za planove Skupštine grada Beograda 8. maja 2020. godine.
- > Naredba o zabrani okupljanja u Republici Srbiji na javnim mestima (Službeni glasnik RS, broj 83/20 i 84/20), koju je doneo ministar zdravlja 10. i 12. juna 2020. godine
- > Naredba o zabrani okupljanja u Republici Srbiji na javnim mestima u zatvorenom i otvorenom prostoru (Službeni glasnik RS, br. 100/20, 111/20 i 133/20) koju je doneo ministar zdravlja 16. jula, 28. avgusta i 6. novembra 2020. godine
- > Procedura održavanja javnih uvida i javnih sednica za vreme pandemije, koju je objavio Sekretarijat za urbanizam i građevinske poslove 12. decembra 2020. godine.

REZULTATI ANALIZE

U periodu od 11. marta 2020. godine, kada je Vlada Republike Srbije donela prvu Odluku o zabrani okupljanja u zatvorenim prostorima (12. mart 2020), pa sve do 12. marta 2021. godine, na uvidu javnosti ili javnoj raspravi bilo je tačno **99 planova**. Od tog broja, **četiri je prostornih planova**, uključujući i **Prostorni plan Republike Srbije**, **pet planova generalne regulacije**, uključujući i **Plan generalne regulacije Beograda**, i **90 planova detaljne regulacije** (računajući i izmene i dopune postojećih planova). Svaki od ovih planova bio je u ovom periodu u fazi ranog javnog uvida, javnog uvida u nacrt plana ili na javnoj sednici, dok je za **jedan plan celokupna participacija obavljena u vreme trajanja pandemije kovid-19**. Pored toga, još deset planova, čija je procedura javnih uvida završena pre početka pandemije, usvojeno je na sednicama Skupštine grada Beograda.

Održano je (u celini ili delu):

45 RANIH JAVNIH UVIDA

50 JAVNIH UVIDA

49 JAVNIH SEDNICA

Na sednicama Skupštine grada Beograda usvojena su **33 PLANA**.

U skladu sa tim, ceo period se uslovno može podeliti na sedam faza:

01. FAZA (11. mart – 23. mart 2020):

od zabrane okupljanja u zatvorenom prostoru (dozvoljeno do maksimalno 100 lica) do proglašenja vanrednog stanja i obustavljanja javnih uvida u planove

U trenutku objavljivanja Odluke o zabrani okupljanja više od 100 ljudi u zatvorenim prostorima 11. marta 2020, tri plana je bilo na javnom uvidu, tri na ranom javnom uvidu (uključujući i Prostorni plan RS) dok je za sedam planova bila zakazana javna sednica. Dan nakon donošenja odluke o zabrani okupljanja, Komisija za planove je donela odluku o izmenama termina javnih sednica za pet planova, ali je ipak i nakon uvođenja

vanrednog stanja objavljen početak RJU za šest i JU s javnim sednicama za još tri plana. Odlukom Sekretarijata za urbanizam i građevinske poslove 23. marta, sistemski se obustavljaju sve procedure ranih javnih uvida, javnih uvida i javnih sednica za ukupno 17 planova (ukupno osam RJU, tri JU i devet javnih sednica) do ukidanja vanrednog stanja.

Interesantno je da za šest planova, čija je procedura JU i RJU bila u toku u trenutku donošenja odluke o zabrani okupljanja, a potom i proglašenja vanrednog stanja, ona nije ponovljena (uključujući i Prostorni plan RS). Za Nacrt izmena i dopuna Plana detaljne regulacije područja između ulica: Kralja Milana, Resavske, Nemanjine i Svetozara Markovića, za koji je javni uvid bio u toku, održana je i javna sednica 17. marta, a plan je konačno i usvojen na Skupštini Grada održanoj 29. maja.

02. FAZA (23. mart – 6. maj 2020):

obustava javnih uvida u planove

Period vanrednog stanja jeste vreme potpune obustave rada na izradi, javnom izlaganju i usvajanju planova.

03. FAZA (6. maj – 16. jul):

od ukidanja vanrednog stanja do ponovnog pooštrevanja mera zabrane okupljanja u zatvorenom prostoru (dozvoljeno do maksimalno 10 lica)

Period posle 6. maja, odnosno ukidanja vanrednog stanja, dinamičan je, s težnjom da se nadoknadi prekid. Komisija za planove već 8. maja oglašava da su se stekli uslovi za postepeni nastavak procedura u izradi planske dokumentacije, odnosno da se od 13. maja počne s određivanjem datuma za javne uvide i rane javne uvide, ali ne i javnih sednica, uz napomenu da se javne sednice neće održavati sve dok epidemiološka procena i mere zaštite ne budu takve da omoguće okupljanje većeg broja ljudi u zatvorenim prostorima. U skladu s tim, na pet sednica Komisije za planove već tokom maja određeni su datumi početka ranog javnog uvida za 13 planova i javnog uvida za 11 planova, što je dovelo do situacije da krajem meseca (25-27. maj) čak 21 plan bude istovremeno izložen u suterenskim prostorijama gradske uprave u Ul. 27. marta.

Nakon donošenja naredbe o zabrani okupljanja više od 100 lica u zatvorenom prostoru, na prvoj sledećoj sednici Komisije za planove, 4. juna, doneta je odluka o datumima održavanja svih javnih sednica za planove koji su bili na javnom uvidu od maja, a nakon nove naredbe o popuštanju mera i zabrani okupljanja

više od 500 ljudi u zatvorenom prostoru, počela je i najava javnih sednica na veb-sajtu Grada Beograda. Deset javnih sednica je najavljeno tokom juna i prve polovine jula, a pet u drugoj polovini avgusta.

Do pooštavanja mera i donošenja naredbe o zabrani okupljanja više od deset osoba u zatvorenom prostoru, 16. jula, organizovano je pet javnih sednica. Svih pet je bilo najavljeno da se organizuju u sali na 20. spratu gradske uprave u Ulici kraljice Marije 1. Zanimljivo je da je dva dana pred održavanje prve tri javne sednice lokacija promenjena (prostorije na Trgu Nikole Pašića) s obrazloženjem da je ona primerenija zbog epidemioloških uslova, dok su sve naredne sednice, bez obzira na stanje epidemije i aktuelne naredbe o zabrani okupljanja, bile održane u Kraljice Marije 1.

U ovoj okvirno dvomesečnoj fazi, održano je ili započeto 19 ranih javnih uvida, 14 javnih uvida i pet javnih sednica. Ova dinamična aktivnost odvija se uz sprovođenje mera za sprečavanje širenja zaraze i u okolnostima suštinski drugačijim od uobičajenih. Kretanje, čak i u meri u kojoj nije zvanično ograničeno, redukovano je za veliki broj građana. U značajnim intervalima je broj prisutnih na javnim mestima limitiran, a u uslovima opšte opasnosti za zdravlje interesovanje javnosti za urbanističke teme je realno smanjeno. Usvajanja i izrade započetih planova, međutim, rezultuju održavanjem participacije u prilagođenim okolnostima.

Rani javni uvid za Plan detaljne regulacije za kompleks Avala filma, GO Čukarica, najavljen je i započeo 29. juna. Ovaj plan svojom tematikom i predloženim rešenjem izaziva veliku pažnju stručne i šire javnosti, a reakcije na njega su bez izuzetka veoma negativne. Međutim, broj i sadržaj primedbi koje su stigle tokom ranog javnog uvida nije dostupan javnosti, kao ni odgovor na njih. Do danas, ovaj plan nije otišao u dalju proceduru.

04. FAZA (16. jul – 28. avgust 2020):

pooštrena zabrana okupljanja u zatvorenom prostoru (dozvoljeno do maksimalno 10 lica)

Sredinom jula do tada važeća Naredba o zabrani okupljanja u RS na javnim prostorima na otvorenom i u zatvorenom za više od 500 osoba se pooštrava i menja u ograničenje za više od deset osoba. U ovom intervalu aktivnosti se smanjuju, uz nastavak četiri započeta javna uvida, dva započeta i tri nova rana javna uvida. Međutim, održano je čak šest zakazanih javnih sednica, dok je samo jedna – Nacrt izmena i dopuna plana detaljne regulacije prostorne celine Kosančićev venac za deo bloka (...) – zakazana za 27. avgust, odložena do daljeg.

Period jula i avgusta je, zbog godišnjih odmora, i inače period zatišja po pitanju aktivnosti u vezi s procedurom urbanističkih planova, tako da su javni uvidi koji su organizovani tokom jula donekle predstavljali izuzetak.

05. FAZA (28. avgust – 6. novembar 2020):

popuštanje mera zabrane okupljanja (dozvoljeno do maksimalno 30 lica)

Posle blagog popuštanja mera i dozvole za okupljanje do 30 osoba u javnom prostoru (28. avgust) sledi novi talas najava javnih uvida, ranih javnih uvida i javnih sednica, koji kulminira na kraju ovog perioda kada je paralelno u toku čak 11 javnih uvida, dok broj ranih javnih uvida tokom ovog perioda opada. Takođe, održano je čak 16 javnih sednica.

Za tri plana na teritoriji opštine Vračar odloženi su do daljeg javni uvidi i rani javni uvidi ubrzo nakon što su oglaseni, bez obrazloženja o razlogu. S obzirom na to da zbog ove odluke ta tri plana nisu ni bila na uvidu javnosti u posmatranom periodu, nisu ni ušla u analizu.

Na sednici Komisije, 13. oktobra, odlučeno je da PDR za Makiško polje može da bude izložen na javni uvid koji je započeo 25. oktobra. Pored Plana detaljne regulacije za kompleks Avala filma, ovo je plan s najvećim negativnim publicitetom u javnosti.

06. FAZA (6. novembar – 31. decembar 2020):

od pooštavanja zabrana okupljanja u zatvorenom prostoru (dozvoljeno maksimalno 5 lica) do novogodišnjih praznika. Faza uključuje i posebnu meru za javne uvide u toku pandemije

U trenutku donošenja naredbe o zabrani okupljanja više od pet osoba u zatvorenom prostoru, 6. novembra, u toku je bio javni uvid za čak 11 planova. Međutim, odluka Komisije za planove o proceduri održavanja javnih uvida i javnih sednica za vreme pandemije u skladu s ovom aktuelnom naredbom, odnosno ograničavanje broja prisutnih lica u cilju nesmetanog rada Komisije, doneta je tek 12. decembra. Do te odluke, intenzitet aktivnosti je bio veoma veliki – broj paralelnih javnih uvida neznatno se smanjivao, održano je čak deset javnih sednica, 19. novembra čak četiri u istom danu, i održana su i započeta četiri rana javna uvida.

Do kraja godine, intenzitet javnih uvida polako jenjava i prelazi u narednu godinu (preko novogodišnjih praznika) za tri plana, za koja se i trajanje javnih uvida produžava za nedelju dana. Istovremeno, intenziviraju se aktivnosti oko ranih javnih uvida, pa je u drugoj polovini decembra čak šest planova paralelno na uvidu javnosti.

Takođe, nakon odluke Komisije za planove o ograničavanju broja prisutnih, održano je još šest javnih sednica. Jedna od njih bila je i za Nacrt plana detaljne regulacije dela Makiškog polja (...), koja je sa još dve javne sed-

nice održana tri dana nakon donošenja navedene odluke Komisije za planove. Takođe, javna sednica za Nacrt izmena i dopuna plana detaljne regulacije prostorne celine Kosančićev venac za deo bloka (...) već jednom odložena, ovaj put je zakazana za 17. decembar u prostorijama Opštine Stari grad (samo ona, s obrazloženjem: Zbog epidemioloških uslova).

Interesantno je i da je za dve javne sednice – Nacrt plana detaljne regulacije za kompleks WEST 65 i Nacrt izmena i dopuna Plana generalne regulacije naselja Dobanovci, Gradska opština Surčin, za blokove V10 i V14, najavljeni datum održavanja naknadno pomeren „unazad” za dva dana.

U ovom okvirno dvomesečnom periodu, na javnom uvidu je bilo ukupno 19 planova, a na ranom javnom uvidu osam planova. Održano je ukupno 16 javnih sednica, a na sednicama Skupštine grada usvojeno je 11 planova.

U uslovima veoma redukovanih mogućnosti za učešće u proceduri usvajanja plana, dva dana pred Novu godinu na Skupštini grada održanoj 29. decembra usvojeno je sedam planova, među kojima i Plan detaljne regulacije Makiškog polja. Usvajanje PDR Makiškog polja izazvalo je veliko negodovanje javnosti zbog njegove tematike (urbanizacija nasuprot zaštiti vodoizvorišta), tajminga javnog uvida i ograničenog pristupa javnoj sednici.

Period neposredno pred završetak kalendarske godine i inače je najdinamičniji po pitanju procedura urbanističkih planova, naročito njihovog donošenja na sednicama Skupštine grada koje se organizuju na samom kraju decembra.

07. FAZA (1. januar 2020 – 12. mart 2021):

od novogodišnjih praznika do kraja posmatranog perioda. Fazu i dalje karakterišu zabrana okupljanja (dozvoljeno maksimalno 5 lica) i posebna mera za javne uvide u toku pandemije

U periodu od 1. januara do kraja posmatranog perioda, okvirno dva i po meseca, nastavljeno je s ranim javnim uvidima, javnim uvidima i javnim sednicama u vidno smanjenom obimu. Na ranom javnom uvidu bilo je samo četiri plana, a na javnom uvidu tek sedam.

Takođe, održano je samo pet javnih sednica, dok su dve odložene do daljeg – za Nacrt plana detaljne regulacije za deo bloka 20, Gradska opština Novi Beograd, s Izveštajem o strateškoj proceni uticaja Plana na životnu sredinu, iz tehničkih razloga, a za Nacrt plana detaljne regulacije dela područja između ulica: Mokroluške, Miška Jovanovića, Kraljevačke i Zaplanjske, Gradska opština Voždovac, s Izveštajem o strateškoj proceni uticaja Plana na životnu sredinu, zbog velikog interesovanja građana i epidemioloških uslova.

Planska procedura (Beograd) za vreme pandemije

11.03.2020.

01. FAZA zabrana okupljanja (do 100 lica), proglašenje vanrednog stanja

* Javni uvidi za 6 planova prekinuti su proglašenjem vanrednog stanja, nakon čega nisu nastavljeni ili ponovljeni - uključujući i za Prostorni plan RS

23.03.2020.

02. FAZA vanredno stanje, obustavljanje javnih uvida u planove

06.05.2020.

03. FAZA ukidanje vanrednog stanja, popuštanje mera zabrane okupljanja

* Istovremeno 21 izloženih planova

16.07.2020.

04. FAZA pooštavanje mera zabrane okupljanja (do 10 lica)

* Javna sednica za Kosančićev venac odložena do daljeg

28.08.2020.

05. FAZA popuštanje mera zabrane okupljanja (do 30 lica / do 50 lica)

* Istovremeno 12 javnih uvida (među njima JU za Avala film na Košutnjaku)

06.11.2020.

06. FAZA pooštavanje mera zabrane okupljanja (do 5 lica), uključuje posebnu meru za JU u toku pandemije

* Usvojeno 11 planova na Skupštini grada (7 dana pred Novu godinu, među njima i za Makiško polje)

31.12.2020.

07. FAZA zabrana okupljanja (do 5 lica), uključuje posebnu meru za JU u toku pandemije

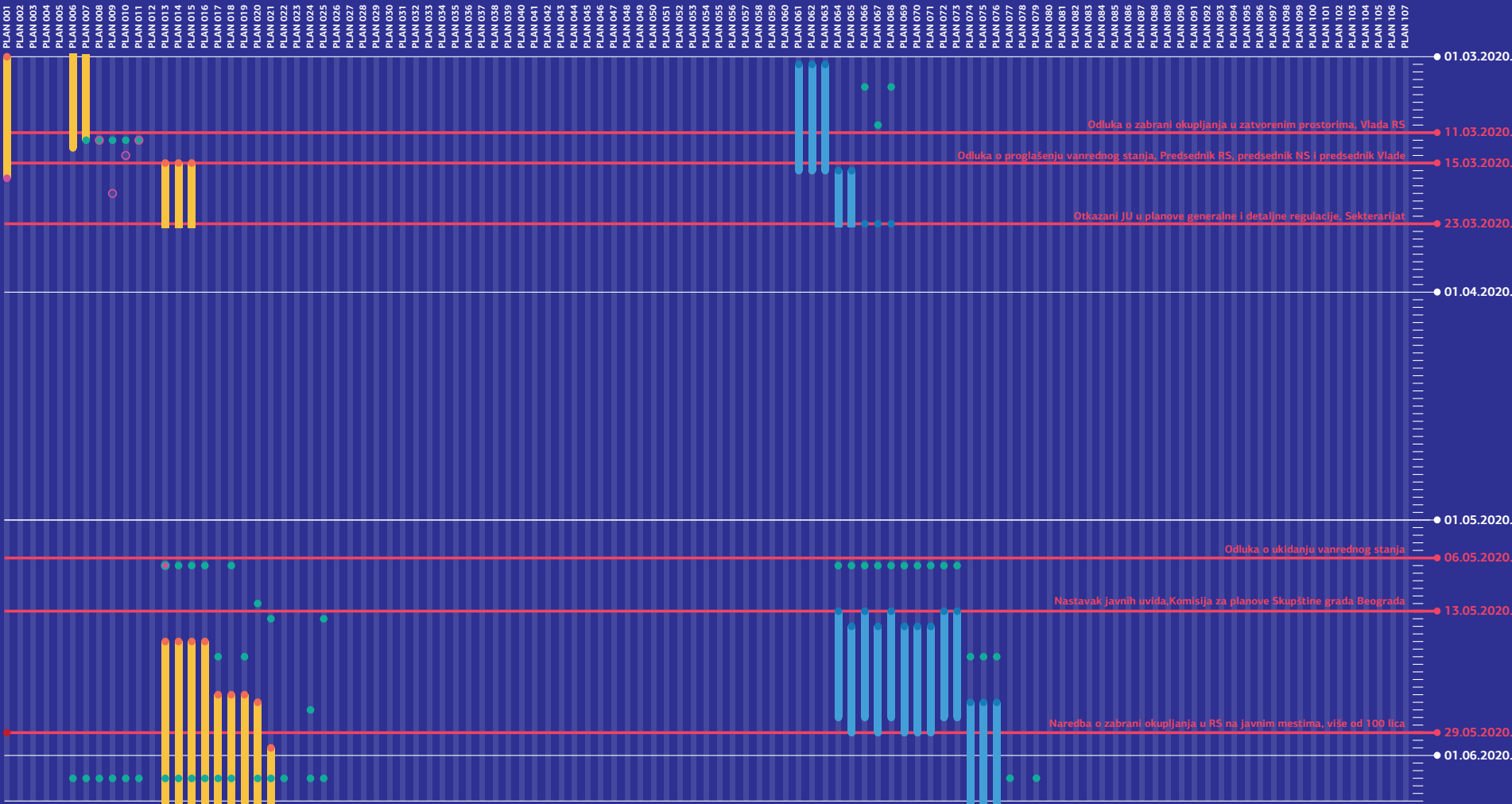
12.03.2021.

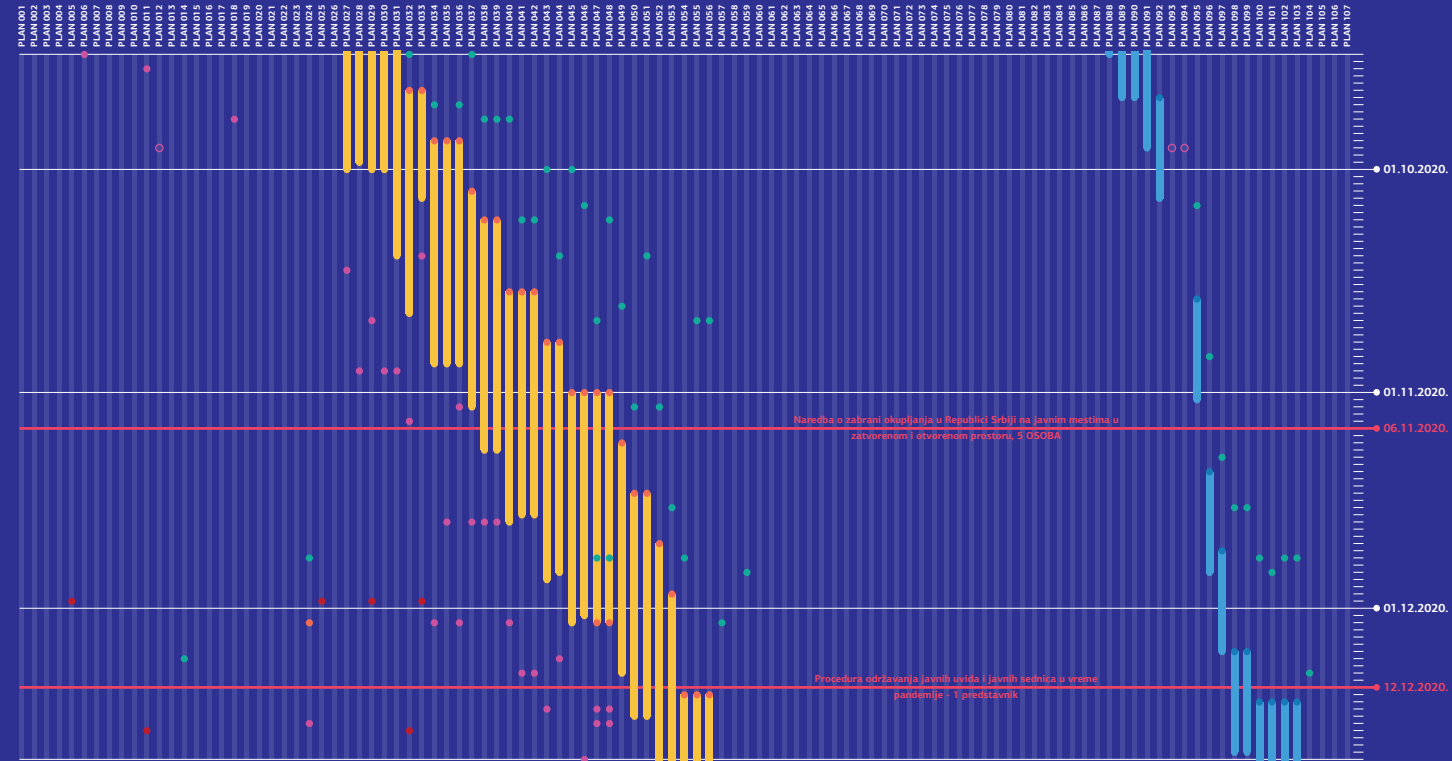
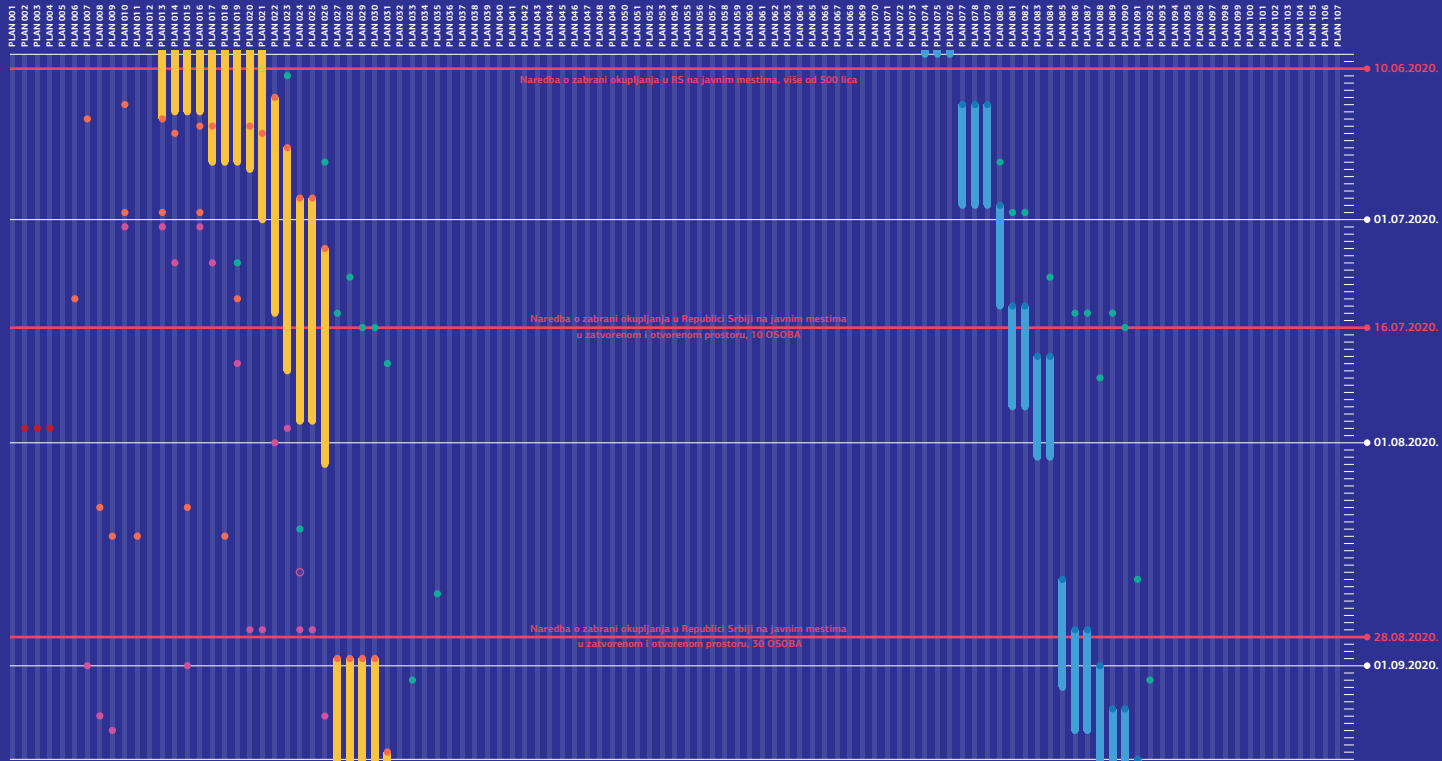
■ BROJ RANIH JAVNIH UVIDA ■ BROJ JAVNIH UVIDA ■ BROJ JAVNIH SEDNICA

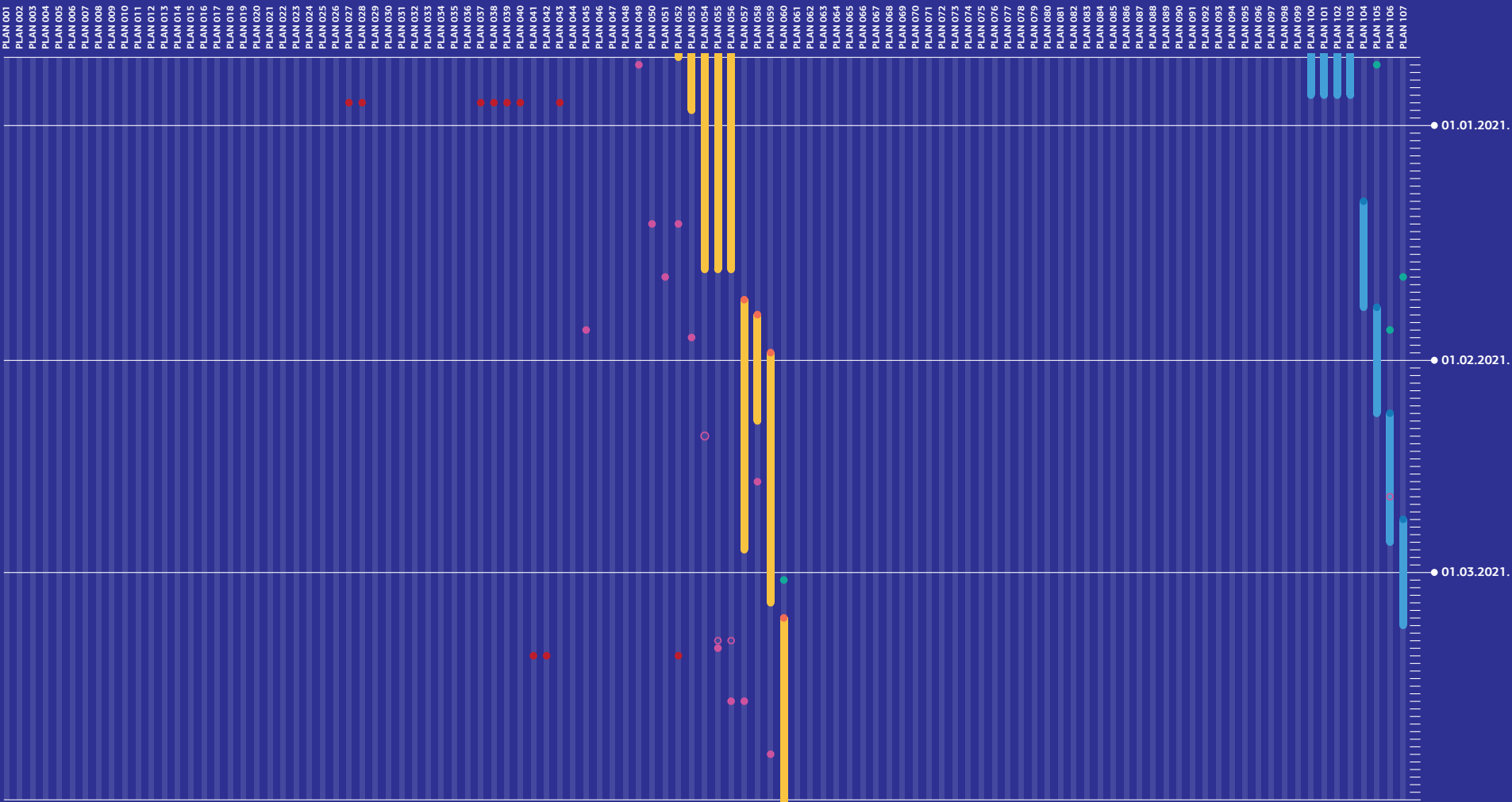
FAZE U REALIZACIJI PROCESA IZRADE PLANSKE DOKUMENTACIJE
U PERIODU OD 12. MARTA 2020. DO 12. MARTA 2021.

LEGENDA

- TRAJANJE JAVNOG UVIDA
- NAJAVA JAVNOG UVIDA I/ILI JAVNE SEDNICE
- TRAJANJE RANOG JAVNOG UVIDA
- NAJAVA RANOG JAVNOG UVIDA
- SEDNICA KOMISIJE ZA PLANOVE
- USVAJANJE PLANA NA SEDNICI SKUPŠTINE GRADA
- TERMIN JAVNE SEDNICE
- IZMENA TERMINA

Spisak planova

PLAN 001 Nacrt izmena i dopuna Plana detaljne regulacije područja između ulica: Kralja Milana, Resavske, Nemanjine i Svetozara Markovića, Gradska opština Savski venac

PLAN 002 Izmene i dopune Plana detaljne rgeulacije šireg područja uz Ulicu vojvode Stepe – faza 1, za blok između ulica Vojvode Stepe, Pukovnika Purića, Jove Ilića i Lepeničke

PLAN 003 Plan detaljne regulacije dela područja istočno od spoljne magistralne tangente (SMT-a)

PLAN 004 Plan detaljne regulacije šireg područja Bloka 9b (Retenzija)

PLAN 005 Plan detaljne regulacije za deo područja zapadno od Ulice Tošin bunar do Ulice Marije Bursać, gradske opštine Zemun i Novi Beograd

PLAN 006 Nacrt izmena i dopuna plana detaljne regulacije područja uz Južni bulevar između ulica Maksima Gorkog, Šumatovačke, Đerdapske i Gospodara Vučića, 1. faza razrade PDR 9. Mesne zajednice na Vračaru, za deo bloka 156

PLAN 007 Nacrt izmena i dopuna Plana detaljne regulacije područja između Bulevara oslobođenja, ulica Zvečanske, dela planirane saobraćajnice prvog reda (tzv.„Transverzala”), dela Gučevske, Oblakovske i Auto-puta, Gradska opština Savski Venac

PLAN 008 Nacrt izmena i dopuna Plana detaljne regulacije Vračarskog platoa između ulica: Katanićeve, Makenzijeve, Čuburske, unutrašnje granice parcela duž parne strane Šumatovačke Braničevske, Rankeove, Nebojšine, Skerlićeve i Bore Stankovića, za deo bloka između ulica: Mutapove, Bore Stankovića, Borislava Pekića i Makenzijeve, Gradska opština Vračar

PLAN 009 Nacrt plana detaljne regulacije područja između obilaznog auto-puta i Kružnog puta kod naselja Kijeva, Gradska opština Rakovica, sa Izveštajem o strateškoj proceni uticaja planiranih namena na životnu sredinu

PLAN 010 Nacrt plana detaljne regulacije dela naselja Kumodraž, gradske opštine Voždovac i Zvezdara

PLAN 011 Nacrt plana detaljne regulacije za novo naselje Ovča, Gradska opština Palilula

PLAN 012 Nacrt plana detaljne regulacije za blok između ulica: Kneginje Zorke, Svetog Save, Ohridske i Bulevara oslobođenja, Gradska opština Vračar.

PLAN 013 Nacrt plana detaljne regulacije bloka između Bulevara kralja Aleksandra i ulica: Sindelićeve, Niške i Sredačke, Gradska opština Vračar

PLAN 014 Nacrt plana detaljne regulacije za kompleks sporta i obrazovanja na uglu ulica Vojvode Šupljikca i Vatroslava Jagića, Gradske opštine Zvezdara i Vračar

PLAN 015 Nacrt izmena i dopuna plana detaljne regulacije za blok između ulica: Batutove, Bulevar kralja Aleksandra, Miloša Zečevića i Radoja Domanovića, Gradska opština Zvezdara

PLAN 016 Nacrt Plana generalne regulacije za izgradnju objekata i vodova sistema daljinskog grejanja – II Faza I etapa – celina TO „Cerak” i distributivna toplovodna mreža duž ulice Patrijarha Joanikija, Gradske opštine Čukarica i Rakovica

PLAN 017 Nacrt Plana generalne regulacije za izgradnju objekata i vodova sistema daljinskog grejanja u Beogradu II Faza I etapa – distributivna toplovodna mreža od grejnog područja toplane TO „Voždovac” (naselje „Stepa Stepanović”) do grejnog područja toplane TO „Medaković” (ugao ulica Darvinove i Braće Jerković)

PLAN 018 Nacrt Plana detaljne regulacije dela područja između Ugrinovačke, Bačke ulice i Novosadskog puta (T6), Gradska opština Zemun, sa Izveštajem o strateškoj proceni uticaja Plana na životnu sredinu

PLAN 019 Nacrt izmena plana detaljne regulacije stambenog naselja Altina u Zemunu, za blok R2, Gradska opština Zemun

- PLAN 020** Nacrt plana detaljne regulacije bloka između ulica Vase Pelagića, Puškinove i Župana Časlava, Gradska opština Savski venac
- PLAN 021** Nacrt plana detaljne regulacije za katastarsku parcelu 11446/2 KO Savski venac, na uglu ulica Puškinove i Banjičkih žrtava, Gradska opština Savski venac
- PLAN 022** Nacrt izmena i dopuna plana detaljne regulacije prostorne celine između ulica: Gospodara Vučića, Grčića Milenka i Ustaničke - opština Voždovac, za blok 2a
- PLAN 023** Nacrt izmena i dopuna plana detaljne regulacije naselja Batajnica, za deo ulice Nova 47
- PLAN 024** Nacrt izmena i dopuna plana detaljne regulacije prostorne celine Kosančićev venac za deo bloka između ulica: Karađorđeve, Velikih stepenica i Kosančićevog venca, Gradska opština Stari grad
- PLAN 025** Nacrt plana detaljne regulacije dela blokova 18a i 69, Gradska opština Novi Beograd
- PLAN 026** Nacrt plana detaljne regulacije postrojenja za eksploataciju pijaće vode i wellnes i spa centra na području KO Koraćica, Gradska opština Mladenovac
- PLAN 027** Nacrt plana detaljne regulacije za deo bloka između ulica Admirala Geprata, Kneza Miloša, Balkanske i Nemanjine, Gradska opština Savski venac
- PLAN 028** Nacrt plana detaljne regulacije Fabrike kartona „Umka”, Gradska opština Čukarica, sa Izveštajem o strateškoj proceni uticaja planiranih namena na životnu sredinu
- PLAN 029** Nacrt plana detaljne regulacije za naselje Veliko selo, Gradska opština Palilula
- PLAN 030** Nacrt izmena i dopuna Plana detaljne regulacije četiri mesne zajednice, opština Zvezdara i Voždovac - naselje Padina, za blok između ulica Cvetanova ćuprija i saobraćajnice S21
- PLAN 031** Nacrt plana detaljne regulacije dela III Mesne zajednice u Lazarevcu – za ulice Branka Pešića, Solunsku, Slaviše Đorđevića i Novu ulicu (produžetak Ulice Slaviše Đorđevića do veze sa Ulicom Milentija Popovića), Gradska opština Lazarevac
- PLAN 032** Nacrt plana detaljne regulacije za kompleks socijalnog stanovanja u naselju Ovča, Gradska opština Palilula
- PLAN 033** Nacrt izmena i dopuna plana detaljne regulacije kompleksa autobuske i železničke stanice u bloku 42 na Novom Beogradu, Gradska opština Novi Beograd, za kompleks autobuske stanice
- PLAN 034** Nacrt plana detaljne regulacije za naselje Slanci, Gradska opština Palilula
- PLAN 035** Nacrt plana detaljne regulacije naselja „Radiofar”, Gradska opština Surčin sa Izveštajem o strateškoj proceni uticaja planiranih namena na životnu sredinu
- PLAN 036** Nacrt plana detaljne regulacije za naselje Slanci, Gradska opština Palilula
- PLAN 037** Nacrt plana detaljne regulacije za kopleks RATEL-a u Dobanovcima, Gradska opština Surčin
- PLAN 038** Nacrt plana detaljne regulacije za deo objekata sistema vodosnabdevanja sa regionalnog vodovoda Makiš – Mladenovac za naselja: Vrčin, Grocka, Begaljica, Mala Ivanča, Dražanj, Umčari, Pudarci, Kamendol, i Brestovik, Gradska opština Grocka – I faza
- PLAN 039** Nacrt plana detaljne regulacije za deo objekata sistema vodosnabdevanja sa regionalnog vodovoda Makiš – Mladenovac za naselja: Vrčin, Grocka, Begaljica, Mala Ivanča, Dražanj, Umčari, Pudarci, Kamendol, i Brestovik, Gradske opštine Grocka i Sopot – II faza
- PLAN 040** Nacrt plana detaljne regulacije za područje zapadno od Ulice Bahtijara Vagabzade, Gradske opštine Savski venac i Voždovac
- PLAN 041** Nacrt plana detaljne regulacije lokacije „Mali prolaz“ deo naselja Međulužje u Mladenovcu, Gradska opština Mladenovac

- PLAN 042** Nacrt plana detaljne regulacije lokacije „Moravska” - deo naselja Bataševo u Mladenovcu, Gradska opština Mladenovac
- PLAN 043** Nacrt plana detaljne regulacije dela Makiškog polja, Gradska opština Čukarica, sa Izveštajem o strateškoj proceni uticaja Plana na životnu sredinu
- PLAN 044** Nacrt plana detaljne regulacije za deo Orlovskog naselja u Mirijevu, Gradska opština Zvezdara
- PLAN 045** Nacrt plana detaljne regulacije područja između Kumodraškog potoka i naselja „Padina“, Gradska opština Voždovac
- PLAN 046** Nacrt plana detaljne regulacije za blok između ulica Braće Krsmanović, Travničke i Karađorđeve, Gradska opština Savski venac
- PLAN 047** Nacrt plana detaljne regulacije za kompleks WEST 65, Gradska opština Novi Beograd
- PLAN 048** Nacrt izmena i dopuna Plana generalne regulacije naselja Dobanovci, Gradska opština Surčin, za blokove V10 i V14
- PLAN 049** Nacrt plana detaljne regulacije za izgradnju TS 110/35 kV „Beograd 44“ (Surčin) i nadzemnog voda 110 kV za povezivanje planirane TS na postojeći nadzemni vod 110 kV (BR. 104/2) i rekonstrukciju postojećih nadzemnih vodova, Gradske opštine Surčin i Novi Beograd
- PLAN 050** Nacrt plana detaljne regulacije za blok između ulica Miloja Đaka, Mihaila Avramovića i Omladinske, Gradska opština Savski venac
- PLAN 051** Nacrt plana detaljne regulacije za blok između ulica: Neznanog junaka, Domentijanove, Ledi Pedžet i Đorđa Radojlovića, Gradska opština Savski venac
- PLAN 052** Nacrt plana detaljne regulacije centra za upravljanje komunalnim otpadom – transfer stanice u Mladenovcu, Gradska opština Mladenovac
- PLAN 053** Nacrt izmena i dopuna plana detaljne regulacije šireg područja uz ulicu Vojvode Stepe - faza II, opština Voždovac za blok 4, između ulica: Vojvode Stepe, Borisavljevićeve, Piroćančeve i Bože Jankovića
- PLAN 054** Nacrt plana detaljne regulacije za deo bloka 20, Gradska opština Novi Beograd sa Izveštajem o strateškoj proceni uticaja Plana na životnu sredinu
- PLAN 055** Nacrt plana detaljne regulacije dela područja između ulica: Mokroluške, Miška Jovanovića, Kraljevačke i Zaplanske, Gradska opština Voždovac, sa Izveštajem o strateškoj proceni uticaja Plana na životnu sredinu
- PLAN 056** Nacrt plana detaljne regulacije za saobraćajni potez UMP-a od saobraćajnice T6 do Pančevačkog mosta – sektor 3, od izlaska iz tunela u Dr Milutina Ivkovića do čvora „Šumice”, Gradske opštine Savski venac i Voždovac, sa Izveštajem o strateškoj proceni uticaja planiranih namena na životnu sredinu
- PLAN 057** Nacrt plana detaljne regulacije priključnih 35kV kablovskih vodova od planirane TS 35/10kV „Singidunum” do planirane TS 110/35kV „Surčin”, Gradska opština Surčin
- PLAN 058** Nacrt izmena i dopuna Prostornog plana područja infrastrukturnog koridora granica Hrvatske-Beograd (Dobanovci)
- PLAN 059** Nacrt plana detaljne regulacije područja između privredne zone „Autoput“ i aerodroma „Nikola Tesla”, Gradska opština Novi Beograd, sa Izveštajem o strateškoj proceni uticaja predmetnog plana na životnu sredinu
- PLAN 060** Nacrt plana detaljne regulacije područja između ulica: Preševske, Batutove i Milana Rakića i granice kompleksa osnovne škole „Veljko Dugošević”, Gradska opština Zvezdara
- PLAN 061** Prostorni plan Republike Srbije od 2021. do 2035. godine
- PLAN 062** Plan detaljne regulacije dela privredne zone Bataševo, Gradska opština Mladenovac
- PLAN 063** Plana detaljne regulacije za blok između ulica: Braće Krsmanović, Travničke i Karađorđeve, Gradska opština Savski Venac

PLAN 064 Izmene i dopune plana detaljne regulacije za naselje Mali Mokri Lug (faza I) za deo bloka između Bulevara kralja Aleksandra i ulica Prvomajske, Narodnog fronta, Bosanske, Hazarskei Pavla Vasića, Gradska opština Zvezdara

PLAN 065 Plan detaljne regulacije područja između ulica: Preševske, Batutove i Milana Rakića i granice kompleksa Osnovne škole „Veljko Dugošević“, Gradska opština Zvezdara

PLAN 066 Plan detaljne regulacije za područje između ulica 16. oktobra, Matice srpske i granice Regulacionog plana naselja Mirijevo, Gradska opština Zvezdara

PLAN 067 Izmene i dopune plana detaljne regulacije prostorne celine Kosančićev venac za građevinsku parcelu P1, Gradska opština Stari grad

PLAN 068 Izmjena i dopuna plana detaljne regulacije prostorne celine između ulica: Gospodara Vučića, Grčića Milenka i Ustaničke-opština Voždovac, za blok između ulica: Rada Končara, Banjalučka, Todora Dukina i Vojvode Prijezde

PLAN 069 Izmjena i dopuna plana detaljne regulacije kompleksa benzinskih stanica sa pratećim sadržajima (leva i desna strana), na srednjoj stacionaži km 173+000 infrastrukturnog koridora auto-puta E-75 Subotica-Beograd, na kat. parcela-ma 708/1, 711/2, 712/1 i 713/1 sve KO Batajnica, u smeru ka Subotici, Gradska opština Zemun

PLAN 070 Plan generalne regulacije privredne zone uz naselje Grmovac, Gradska opština Zemun

PLAN 071 Plana detaljne regulacije za područje uz Ulicu vinogradsku od infrastrukturnog koridora do granice KP 4601/3 KO Surčin, Gradska opština Surčin

PLAN 072 Plan detaljne regulacije dela Zrenjaninskog puta sa kontaktnim područjem, od kanala Sebeš do saobraćajnice Severna tangenta, Gradska opština Palilula

PLAN 073 Plan detaljne regulacije za linijski park – Beograd, Gradske opštine Stari grad i Palilula

PLAN 074 Plan detaljne regulacije za izgradnju toplovoda radi povezivanja distributivnih toplovodnih područja TO „Cera-
rak“ i TO „Miljakovac“, Gradska opština Rakovica

PLAN 075 Izmjena plana detaljne regulacije privredne zone „Autoput“ u Novom Beogradu, Zemunu i Surčinu, za blok 32 i 33

PLAN 076 Plan detaljne regulacije za rasplet 220 KV nadzemnih vodova i uvođenje nadzemnog voda 110 KV br. 117/1 u TS „Beograd 3“, Gradske opštine Čukarica, Rakovica i Voždovac

PLAN 077 Izmjena i dopuna plana detaljne regulacije Bulevara kralja Aleksandra za područje blokova C2, C3, C6-9, za blok 4, Gradska opština Zvezdara

PLAN 078 Izmjena dopuna plana detaljne regulacije kompleksa između ulica Vojislava Ilića, Gospodara Vučića, Koste Abraševića, Generala Mihajla Živkovića, Ravaničke i Stanislava Sremčevića (blokovi 8-15) – Opština Zvezdara, za blok 8, između ulica: Ulcinjske, Radojke Lakić, Vojislava Ilića i Stanislava Sremčevića

PLAN 079 Plana detaljne regulacije za izgradnju pešačko-biciklističke veze između Ulice Omladinskih brigada i Ade Ci-
ganlije, sa mostom preko reke Save, gradske opštine Novi Beograd i Čukarica

PLAN 080 Plan detaljne regulacije za kompleks „Avala filma“, Gradska opština Čukarica

PLAN 081 Plan detaljne regulacije saobraćajnice Široki put, Gradska opština Zemun

PLAN 082 Plan detaljne regulacije Bloka 39, Gradska opština Novi Beograd

PLAN 083 Prostorno plan područja posebne namene regionalnog Kolubarskog sistema snabdevanja vodom

PLAN 084 Izmjena i dopuna plana detaljne regulacije „Ada Ciganlija“ za izgradnju triatlonske staze

PLAN 085 Prostorni plan područja posebne namene koridora autoputa Beograd – Zrenjanin – Novi Sad

PLAN 086 Izmjena i dopuna plana detaljne regulacije za potez duž ulica Zemunska - Tošin bunar na Novom Beogradu, Gradska opština Novi Beograd

PLAN 087 Izmjena i dopuna plana detaljne regulacije blokova 15 i 16, između ulica: Makenzijeve, Alekse Nenadovića, Njegoše-
ve, Beogradske i Trga Slavija

PLAN 088 Plan detaljne regulacije bloka 31 u Novom Beogradu, Gradska opština Novi Beograd

PLAN 089 Izmjena i dopuna plana detaljne regulacije za područje privredne zone „Autoput“ u Novom Beogradu,Zemunu i Sur-
činu za Blok 26

PLAN 090 Izmjena i dopuna plana detaljne regulacije za područje između ulica Vojvode Šupljikca, Radivoja Koraća, Mileševske, Mata Vidakovića, Daničareve, Jovana Rajića, Todora od Stalaća i Žičke, za blok između ulica Jovana Rajića, Gružanske, Karlovač-
ke i Todora od Stalaća

PLAN 091 Plan detaljne regulacije za blok između ulica: Miloja Đaka, Mihaila Avramovića, Baje Pivljanina, Velisava Vulovića i katastarske parcele 21446 KO Savski venac, Gradska opština Savski venac

PLAN 092 Izmene i dopune plana detaljne regulacije naselja Sremčica za deo blokova 186 i 187, Gradska opština Čukarica

PLAN 093 Plan detaljne regulacije za blok između ulica: Krunske, Kneginje Zorke, Njegoševe i Smiljanićeve, Gradska opština Vračar

PLAN 094 Plana detaljne regulacije za područje između ulica: Kralja Milana, Beogradske, Njegoševe i Svetozara Markovića, Gradska opština Vračar

PLAN 095 Izmjena i dopuna plana detaljne regulacije za područje privredne zone „Auto-put“ u Novom Beogradu, Zemunu i Surčinu za blokove 42 i 48 u okviru bloka 53, gradska opština Novi Beograd

PLAN 096 Plan detaljne regulacije za područje između Autoputa E-70, kompleksa Aerodroma „Nikola Tesla“ i obilaznog Auto-
puta Dobanovci – Bubanj potok, Gradska opština Surčin

PLAN 097 Izmjena i dopuna plana detaljne regulacije Bulevara kralja Aleksandra za blokove između ulica Mis Irbijeve i Ustanič-
ke, blokovi D23-D25, D36-D43 i deo D26, za blok D25b

PLAN 098 Plan detaljne regulacije za nadziđivanje skloništa u bloku između ulica Ratka Mitrovića, Jablaničke i Šavničke, Grad-
ska opština Čukarica

PLAN 099 Plan detaljne regulacije za nadziđivanje skloništa u naselju Borča- blok između ulica Bele Bartoka, Julije Delere i Ratnih Vojnih invalida, Gradska opština Palilula

PLAN 100 Izmjena i dopuna Plana generalne regulacije građevinskog područja sedišta jedinice lokalne samouprave – grad Beograd (celine I-XIX)– I faza

PLAN 101 Izmjena i dopuna plana detaljne regulacije naselja Batajnica, opština Zemun, radi nadziđivanja skloništa u bloku između ulica Majora Zorana Radosavljevića, Kralja Milana Zetskog i Stevana Dubajčića

PLAN 102 Plan detaljne regulacije Privredne zone „Ivo Lola Ribar“ u Železniku, Gradska opština Čukarica

PLAN 103 Plana detaljne regulacije za proširenje stambene zone u severoistočnoj zoni naselja Zuce, Gradska opština Voždovac

PLAN 104 Plan detaljne regulacije područja između trase tunelske veze Savske i Dunavske padine i ulica: Kraljice Natalije, Balkanske i Gavrila Principa, gradska opština Savski Venac

PLAN 105 Plan detaljne regulacije šireg područja uz Knez Mihailovu ulicu, Gradska opština Stari

PLAN 106 Plan detaljne regulacije za izgradnju KCS „Čukarica-nova“ sa potisnim vodom do prelivne građevine kod „Gospodar-
ske mehane“, gradske opštine Čukarica i Savski venac

PLAN 107 Plan detaljne regulacije za gasifikaciju delova opštine Rakovica, Gradska opština Rakovica

ZAKLJUČCI U VEZI S DOSTUPNOŠĆU TRAŽENIH INFORMACIJA:

01 ZVANIČNI VEB-SAJT GRADA BEOGRADA

Zvanični veb-sajt Grada Beograda nema mogućnost punog retrospektivnog pregleda (arhive) informacija u rubrici „Gradski oglasi, konkursi i tenderi”, već se pregled može vršiti samo uz pomoć ključnih reči i datuma (od-do) – što upućuje na reči poput: plan detaljne regulacije, PDR, plan generalne regulacije, PGR, prostorni plan i slično, ili naziv određenog planskog dokumenta u vezi s kojim se pretražuje. Prilikom pretrage po ključnim rečima, sami oglasi nemaju datum kad su objavljeni, sem datuma koji se nalazi u oglasu, što ih čini nepreglednim.

Pojedine informacije nedostaju – na primer, postoji Obaveštenje o prekidu i odlaganju ranih javnih uvida, javnog uvida i javne sednice za tri plana na teritoriji Opštine Vračar, koje je objavio Sekretarijat za urbanizam i građevinske poslove 28. oktobra 2020. godine, ali ne postoje nikakvi podaci o tome kad su planovi uopšte bili oglašeni na rani javni uvid, odnosno javni uvid.

Način na koji je prezentovan materijal na zvaničnom veb-sajtu Grada Beograda se može oceniti kao nedovoljno pregledan, a time i nedovoljno prikladan za preuzimanje i korišćenje. Planska dokumentacija predstavljena je kroz mnoštvo zasebnih foldera između kojih se ne može direktno kretati, u najvećem broju slučajeva su i sama dokumenta u PDF formatu postavljena kao niz dokumenata koje samostalno treba sastaviti – npr. naslovna stranica postavljena odvojeno od ostatka dokumenta i dr.

02 ZVANIČNI ZAKLJUČCI SA SEDNICA SKUPŠTINE GRADA BEOGRADA

Zvanični zaključci sa sednica Skupštine grada Beograda na kojima su usvajani planovi nisu dostupni široj javnosti. Podaci o planovima koji su usvojeni objavljuju se u vidu saopštenja sa sednica na zvaničnom veb-sajtu Grada Beograda i stoga su nepotpuni. Na primer, ne postoje precizni podaci o tome koji planovi su usvojeni na sednici Skupštine 28. septembra 2020. godine, već samo da će se raspravljati „i o predlozima planova ili izmenama i dopunama planova detaljne i generalne regulacije za delove opština Zvezdara, Vračar, Voždovac, Zemun, Čukarica, Rakovica i Palilula”, pa se podaci o usvojenim planovima moraju tražiti u Službenom listu grada Beograda.

03 ZVANIČNI ZAKLJUČCI SEDNICA KOMISIJE ZA PLANOVE

Zvanični zaključci sednica Komisije za planove na kojima su donete odluke u vezi s procedurom izrade planova i na koje se Sekretarijat za urbanizam referiše prilikom svake objave, nisu dostupni široj javnosti. Ova činjenica dalje implicira da:

- ➔ Ne postoje dostupni podaci o broju podnetih primedbi na ranim javnim uvidima (Izveštaj o ranom javnom uvidu je sastavni deo dokumentacije plana tek na javnom uvidu). Dodatno, građani nemaju informaciju o sadržaju svih podnetih primedbi, kao ni o odgovoru na njih. Ovo je naročito važan podatak u vezi s RJU Plana detaljne regulacije kompleksa Avala filma, za koji je postojalo veliko interesovanje stručne i šire javnosti;
- ➔ Ne postoje dostupni podaci o broju podnetih primedbi na javnom uvidu (Izveštaj o javnom uvidu je sastavni deo dokumentacije plana tek po njegovom usvajanju). Dodatno, finalna dokumentacija planova je potpuno nedostupna javnosti, jer se ne objavljuje u Službenom listu grada Beograda, pa građani nemaju informaciju o sadržaju svih podnetih primedbi (samo svojih), kao ni o odgovoru na njih. Ovo je naročito važan podatak u vezi s Nacrtom Plana detaljne regulacije Makiškog polja, za koji je postojalo veliko interesovanje stručne i šire javnosti;
- ➔ Na javnim sednicama se „javno” diskutuje samo o primedbama građana, ali ne i nadležnih institucija, pa čak ni prisutni građani nemaju kompletan uvid u problematiku planskog rešenja, primedbe, argumentaciju i slično. Odluke po svim primedbama donose se na zatvorenim sednicama, s predstavnicima institucija, bez građana, i one su sastavni deo Izveštaja o javnom uvidu. Ovo je naročito važan podatak u vezi s Nacrtom Plana detaljne regulacije Makiškog polja, za koji je postojalo veliko interesovanje stručne i šire javnosti.

Pozitivna činjenica je da materijal koji se izlaže na uvid javnosti, i koji je dostupan u digitalnoj formi preko linka u oglasu na zvaničnom veb-sajtu Grada Beograda, ostaje dostupan i posle isteka termina ranog javnog uvida ili javnog uvida. Naročito je pregledan materijal koji izlaže Urbanistički zavod Beograda, koji obrađuje najveći broj planova.

ZAKLJUČCI U VEZI S USLOVIMA ODRŽAVANJA RANIH JAVNIH UVIDA, JAVNIH UVIDA I JAVNIH SEDNICA:

01 PROSTOR ZA ODRŽAVANJE RJU I JU

Prostor u kome se po pravilu održavaju svi rani javni uvidi i javni uvidi u planove koji se rade na teritoriji grada Beograda nalazi se u suterenskim prostorijama zgrade gradske uprave u Ulici 27. marta 43-45, u kojima vladaju loši prostorni, higijenski i drugi uslovi, u potpunosti neprimereni elementarnim zahtevima procesa informisanja i konsultacija javnosti o planskim rešenjima koja su u izradi: aktuelni crteži su polepljeni po zidovima i „sklepanim“ pregradama - gde god se nađe slobodno mesto, stari crteži su pocepani i bačeni na pod, elaborati plana se pregledaju na nekoliko stolova i u sporednim prostorijama, rashodovani nameštaj i raznorazna dokumentacija je „naslagana“ po hodnicima i uglovima, stolica za sedenje nema, grejanja zimi nema i drugo.

02 SALA ZA ODRŽAVANJE JAVNIH SEDNICA

Sala u kojoj se po pravilu održavaju javne sednice nalazi se na 20. spratu zgrade gradske uprave u ulici Kraljice Marije br. 1, pa je suštinski pristupačna samo liftovima, što je neprimereno i van pandemije. Javna sednica se tokom analiziranog perioda samo četiri puta premestila na drugu, pristupačniju i prostorniju lokaciju (prostorije na Trgu Nikole Pašića i Opštine Stari grad).

03 PODACI O BROJU GRAĐANA

Ne postoje podaci o broju građana koji su došli da se informišu o planskom rešenju tokom trajanja ranog javnog uvida i javnog uvida, pa tako ni u periodima sukcesivnih zabrana okupljanja u zatvorenom prostoru. Ovo bi bio veoma važan podatak za analizu s aspekta bezbednosti, s obzirom na to da je u pojedinim periodima paralelno na uvid javnosti izlagan veliki broj planova. S druge strane, kako nije moguće proceniti stepen posećenosti javnih uvida tokom pandemije (ne postoje ni podaci o broju prisutnih stručnih lica) nije moguće utvrditi ni njihovu elementarnu svrsishodnost tokom pandemije.

Ne postoje nikakvi podaci o broju prisutnih građana na javnim sednicama, pa nije moguće proceniti ni uslove u kojima su se održavale u periodima sukcesivnih zabrana okupljanja u zatvorenom prostoru, ni njihovu elementarnu svrsishodnost tokom pandemije

ZAKLJUČCI ANALIZE UČEŠĆA GRAĐANA U PROCESU IZRADA I USVAJANJA DOKUMENATA URBANISTIČKOG I PROSTORNOG PLANIRANJA U PERIODU PANDEMIJE 2020-2021.

Analizom hronologije ranih javnih uvida, javnih uvida i javnih sednica, kao i skupštinskih sednica na kojima su planovi usvajani, nameće se zaključak da **epidemiološki talasi, odnosno razdoblja intenzivnog širenja zaraze među populacijom, nisu značajnije uticali na dinamiku usvajanja planova**. Izuzetak je prva faza – proglašeno vanredno stanje u kome su uglavnom sve aktivnosti obustavljene. Ipak, čak i tada, javni uvidi koji su prethodno oglašeni i bili su u trajanju pri proglašenju vanrednog stanja, nisu nakon ukidanja vanrednog stanja ponovljeni, već se vode kao u potpunosti održani i pored obustave svih aktivnosti i totalne zabrane kretanja. Kasnije, kao što se iz tabelarnog prikaza i analize vidi, nije bilo dovoljnog i adekvatnog prilagođavanja situaciji kako bi se omogućila realna participacija, već je zakonom propisana obavezna mogućnost učešća građana u uslovima pandemije sprovedena isključivo kao neizbežna forma.

Način na koji je organizovana i sprovedena, sveo je participaciju na formu koja ne pretenduje da bitnije utiče na sadržaj planova koji se rade/usvajaju. Pandemijske okolnosti su dodatno pooštrile utisak da učesnici u procesu izrade i usvajanja planova - urbanisti i institucije koje u tome aktivno sudeluju – participaciji pristupaju kao nametnutoj obavezi koja se najviše odražava na dinamiku usvajanja plana, a irelevantna je za njegov sadržaj.

Uz sve razumevanje izuzetnih okolnosti u vreme pandemije, preovlađuje zaključak da se planiranju aktivnosti u vezi s participacijom građana nije pristupilo s potrebnom pažnjom i odgovarajućom pripremom i organizacijom. Participacija je i u redovnim okolnostima proces koji se odvija bez naročitog praćenja i rukovođenja.

Po automatizmu se sprovodi zakonom definisana obaveza i to tako što u vreme ranog javnog / javnog uvida konkretni plan (nacrt plana ili elaborat za javni uvid) biva izložen u prostorijama Sekretarijata za urbanizam i građevinske poslove, gde na pitanja zainteresovanih građana odgovara stručno lice koje često uopšte nije ni učestvovalo u izradi plana. Ovako organizovan uvid može maksimalno da odgovori na pitanja pojedinca o njegovoj parceli ili nekoj veoma konkretnoj manjoj prostornoj temi. I u redovnim okolnostima, dakle, participacija je svedena na odgovaranje na pitanja pojedinaca i kasnije pisanje primedbi. Zaključuje se da ni standardno sprovedena participacija nije osmišljena kao postupak za obaveštavanje o idejnoj dimenziji plana i njegovom uticaju na prostor – kako se u predmetnom prostoru sprovede stateške odluke, čime one doprinose kvalitetu

prostora za zajednicu i pojedince i koji su kompromisi u tom postupku neophodni. Participacija u redovnim uslovima nije pripremljena i vođena tako da upozna građane s dometima i kompromisima planskog rešenja, što je baza za dalji, konkretniji razgovor o detaljnim prostornim rešenjima i mogućim alternativama – što jeste cilj participacije. U uslovima pandemije ova tendencija je dovedena do ekstrema, i postaje primetno odsustvo ozbiljnog angažmana urbanista, institucija i uprave u sprovođenju participacije.

Participaciju u doba pandemije obeležile su četiri glavne činjenice koje su proistekle iz ovog neredovnog stanja: (1) neizvestan tok i dinamika javnih izlaganja, (2) otežano prisustvo i praćenje zbog mera za suzbijanje zaraze, (3) odsustvo dopunskih i/ili alternativnih načina za informisanje građanstva o sadržini planova u postupku i (4) svođenje participativnih procesa na zakonski minimum.

(1) Proglašenje vanrednog stanja 15. marta dovelo je do obustave aktivnosti bez mogućnosti planiranja nastavka procesa participacije u planiranju. Po okončanju vanrednog stanja najavljen je postepeni nastavak. Međutim, u veoma kratkom roku veliki broj planova je dat na uvid javnosti, a najavljivanje i organizacija nisu bili adekvatno sprovedeni. U analizi je navedeno da su rani javni uvidi i javni uvidi najavljivani dan pred početak ili na sam dan izlaganja. Uvidi za javnost suštinski su bili nepredvidljivi za javnost, bez jasnog plana i dinamike održavanja.

(2) Participacija u procesu urbanističkog i prostornog planiranja u Beogradu sprovodi se u prostorijama gradske uprave u ulici 27. marta 43-45, u uslovima koji nisu prihvatljivi ni za redovne okolnosti. U izmenjenim okolnostima pandemije, međutim, ograničenja u broju prisutnih i neophodna distanca smanjili su realne kapacitete za prisustvo građana. Odluke o maksimalnom broju prisutnih u zatvorenim/otvorenim prostorima koje su usvajane na državnom nivou nisu praćene korekcijom procesa participacije, pa je značajno pomenuti da je u pojedinim periodima održavan veliki broj javnih uvida (JU) i ranih javnih uvida (RJU) istovremeno, što je dodatno otežavalo učestvovanje zainteresovanih građana u donošenju planskih dokumenata. Izuzetak je napravljen samo u nekoliko tehničkih detalja u malom broju pojedinačnih slučajeva – promena mesta održavanja javne sednice i slično.

(3) Uprkos činjenici da je u višenedeljnim/višemesečnim intervalima bilo ograničenja broja osoba u zatvorenom prostoru, izlaganje planova u različitim zakonom propisanim fazama nije bilo dopunskih i/ili alternativnih oblika obaveštavanja javnosti o sadržaju planskih dokumenata, kao ni kvalitativnog prilagođavanja novonastaloj situaciji. Uprkos tehničkim mogućnostima koje su masovno dostupne građanima (s tom pretpostavkom se polazi i u proces školovanja na daljinu)

nisu organizovane npr. elektronske prezentacije, odgovaranja na pitanja, diskusije, ankete ili čak najjednostavnije produžavanje ili bolje i pravovremeno oglašavanje uobičajenih procedura javnih i ranih javnih uvida.

(4) Naprotiv, mogućnosti su se, u zavisnosti od faze, smanjivale u odnosu na zakonom propisani minimum. O tome govori odluka Komisije za planove o Proceduri održavanja javnih uvida i javnih sednica za vreme pandemije koju je objavio Sekretarijat za urbanizam i građevinske poslove 12. decembra 2020. godine, u skladu s kojom „na javnoj sednici, po svakom podnetom podnesku, može da učestvuje samo 1 (jedan) izabrani predstavnik grupe potpisanih građana”, uz preporuku da „sednicama prisustvuje minimalan broj predstavnika obrađivača, javnih preduzeća, državnih organa i institucija, odnosno samo oni čije prisustvo je neophodno”.

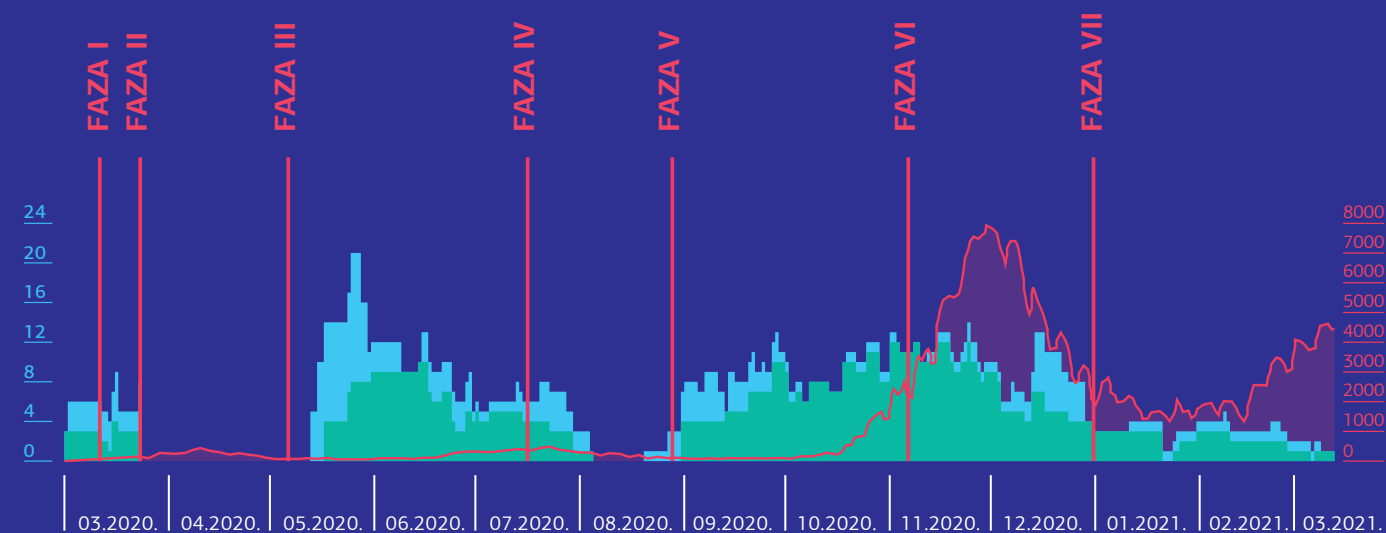
Opšti zaključak analize jeste da je proces participacije u pandemijskim okolnostima sproveden formalno i nebržno. U nekim slučajevima, poput planova za Makiško polje i Avala film na Košutnjaku, aktivnosti, vreme, mesto i način njihovog održavanja dovele su javnost u sumnju da se participaciji ne pristupa otvoreno i s namerom da se zaista čuje stav građana, već se ona primenjuje u okvirima zakonom propisanog minimuma, a defakto se teži minimizovanju njenih obima i efekata.

Odluke koje su uticale na proces participacije, naročito ona Komisije za planove iz decembra, ukazale su na još jednu nepobitnu činjenicu – da je smisao javnih sednica ispunjenje minimuma zakonskih odredbi i normi koje „podrazumevaju javnost u procesu usvajanja planova i pravo zainteresovanih lica da se na javnoj sednici izjasne pred Komisijom za planove”, a ne suštinsko učešće javnosti u procesima planiranja. Iz zaključne, treće tačke ove odluke, jasno je da je doneta da bi se „omogućio nesmetani rad Komisije”, a ne da bi se unapredio dijalog i diskusija o planskim rešenjima u vreme pandemije.

Zanimljivo je, mada nije u fokusu analize, istaći i činjenicu da su ekološke teme kao ključne teme zaštite javnog interesa najviše angažovale javnost, zbog čega u takvim slučajevima treba razmotriti posebne/dodatne vidove participacije. Suprotno od toga, u aktuelnim okolnostima planovi u kojima je predviđeno ozbiljno smanjenje ekološke slike grada (Avala film na Košutnjaku i Makiško polje) bili su relativno nedostupni javnosti. Takođe, planski dokumenti od velike važnosti za grad (i državu) prošli su takoreći ispod radara pažnje javnosti. Plan generalne regulacije Beograda i Prostorni plan Republike Srbije gotovo da uopšte nisu bili u fokusu.

Pandemija je pokazala i pojačala sve slabosti postojeće participacije. Na osnovu tih iskustava, u narednom periodu trebalo bi pristupiti ozbiljnom i temeljnom preispitivanju postupka participacije, i u okvirima zakonskih mogućnosti optimizovati učešće građana i učiniti ga realnim ulaznim podatkom za trajne intervencije u urbanom tkivu.

UPOREDNI PRIKAZ TOKA PANDEMIJE I INTENZITETA ODRŽAVANJA JAVNIH UVIDA U PLANOVE

LEGENDA

- trajanje ranih javnih uvida
- trajanje javnih uvida
- broj zaraženih virusom kovid-19 u Srbiji po danu

IZVORI KLJUČNIH PROPISA TOKOM PANDEMIJE:

- (1) Naredba o zabrani okupljanja u Republici Srbiji na javnim mestima u zatvorenom prostoru, ministar zdravlja, 12. marta 2020. godine, Službeni glasnik RS, broj 25/2020
<https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/ministarstva/naredba/2020/25/1/reg/>
ZABRANA ZA VIŠE OD 100 LICA ←
- (2) Odluka o proglašenju vanrednog stanja, predsednik Republike, predsednik Narodne skupštine i predsednik Vlade, 15. marta 2020. godine, Službeni glasnik RS, broj 29/2020
<https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/predsednik/odluka/2020/29/1/reg/>
- (3) Odlaganje ranih javnih uvida, javnih uvida i javnih sednica do ukidanja vanrednog stanja, Sekretarijat za urbanizam i građevinske poslove, 23. marta 2020. godine
<https://www.beograd.rs/cir/beoinfo/1771928-odlaganje-ranih-javnih-uvida-javnih-uvida-i-javnih-sednica-do-ukidanja-vanrednog-stanja/>
- (4) Odluka o ukidanju vanrednog stanja, Narodna skupština Republike Srbije, 6. maja 2020. godine, Službeni glasnik RS, broj 65/2020
<https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/skupstina/odluka/2020/65/1/reg/>
- (5) OBAVEŠTENJE o postepenom nastavku procedura u izradi planske dokumentacije od 13.05.2020. godine, Komisija za planove Skupštine grada Beograda, 8. maja 2020. godine
https://www.beograd.rs/cir/beoinfo/1772838-obavestenje-_2/
- (6) Naredba o zabrani okupljanja u Republici Srbiji na javnim mestima u zatvorenom i otvorenom prostoru, ministar zdravlja, 7. maja 2020. i 21. maja 2020, Službeni glasnik RS, broj 66/2020 i 76/2020
<https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/ministarstva/naredba/2020/66/1/reg/20200521>
ZABRANA ZA VIŠE OD 50 LICA ←
- (7) Naredba o zabrani okupljanja u Republici Srbiji na javnim mestima u zatvorenom i otvorenom prostoru, ministar zdravlja, 29. maja 2020, Službeni glasnik RS, broj 78/20
<https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/ministarstva/naredba/2020/78/1/reg/>
ZABRANA ZA VIŠE OD 100 LICA ←

(8) Naredba o zabrani okupljanja u Republici Srbiji na javnim mestima, ministar zdravlja, 10. juna 2020. i 12. juna 2020, Službeni glasnik RS, broj 84/2020 i 83/2020

<https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/ministarstva/naredba/2020/83/1/reg>

ZABRANA ZA VIŠE OD 500 LICA <—

(9) Naredba o zabrani okupljanja u Republici Srbiji na javnim mestima u zatvorenom i otvorenom prostoru, ministar zdravlja, 16. jula 2020, 28. avgusta 2020, 6. novembra 2020, Službeni glasnik RS, broj 100/2020, 111/2020, 133/2020

<https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/ministarstva/naredba/2020/100/1/reg>

ZABRANA ZA VIŠE OD 10 LICA, VIŠE OD 30 LICA, VIŠE OD 5 LICA <—

(10) Procedura održavanja javnih uvida i javnih sednica za vreme pandemije, Sekretarijat za urbanizam i građevinske poslove, 12. decembra 2020.

<https://www.beograd.rs/cir/beoinfo/1778311-procedura-odrzavanja-javnih-uvida-i-javnih-sednica-za-vreme-pandemije/>

TOKOM VANREDNOG STANJA NA SNAZI SU BILI I SLEDEĆI PROPISI:

(11) Naredba o zabrani okupljanja u Republici Srbiji na javnim mestima u zatvorenom prostoru, ministar zdravlja, 15. marta 2020, Službeni glasnik RS, broj 30/2020

<https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/ministarstva/naredba/2020/30/1/reg/>

ZABRANA ZA VIŠE OD 50 LICA <—

(12) Uredba o merema za vreme vanrednog stanja, Vlada uz supotpis predsednika Republike, 16. marta 2020. godine, Službeni glasnik RS, broj 31/2020

<https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=61baf18d-aefd-4902-99fc-694238662bca>

(13) Naredba o zabrani okupljanja u Republici Srbiji na javnim mestima u zatvorenom prostoru, ministar zdravlja, 21. marta 2020, Službeni glasnik RS, broj 39/2020

<https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/ministarstva/naredba/2020/39/2/reg/>

ZABRANA ZA VIŠE OD 5 LICA <—

(14) Naredba o ograničenju i zabrani kretanja lica na teritoriji Republike Srbije, ministar unutrašnjih poslova, uz saglasnost ministra zdravlja, 18. marta 2020, 21. marta 2020, 22. marta 2020, 28. marta 2020, 3. aprila 2020. godine, Službeni glasnik RS, broj 34/2020, 39/2020, 40/2020, 46/2020, 50/2020

<https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/ministarstva/naredba/2020/34/1/reg>

(15) Zaključak (Vlade o obustavljanju rada sa strankama putem neposrednog kontakta), Vlada, 18. marta 2020. i 19. marta 2020. godine, Službeni glasnik RS, broj 35/2020 i 37/2020

<https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/zakljucak/2020/35/1/reg>

ANALIZA PROCESA RANOG JAVNOG UVIDA (RJU) I JAVNOG UVIDA (JU) NA ODABRANIM PRIMERIMA U PERIODU PANDEMIJE 2020-2021.

STUDIJE SLUČAJA RJU PDR AVALA FILM NA KOŠUTN-JAKU I JU PDR DELA MAKIŠKOG POLJA

Na osnovu prethodne generalne analize planskih procedura u periodu pandemije, odabrana su dva plana za detaljnu, dubinsku analizu. U pitanju su rani javni uvid za Plan detaljne regulacije za kompleks Avala filma, GO Čukarica i javni uvid / javna sednica za Nacrt plana detaljne regulacije dela Makiškog polja, GO Čukarica. Planovi su odabrani zbog velike pažnje javnosti koja im je posvećena – kroz primedbe i interesovanje građana i izjave u medijima mnogih zvaničnika, stručnjaka i drugih lica.

Analizirani su opšti i konkretni pokazatelji intenziteta i predmeta interesovanja građana / šire javnosti i zvaničnika (gradskih funkcionera) za plan i njegovu problematiku (objave u medijima, broj primedbi, teme koje se ističu i slično), kao i zakonski i institucionalni okvir donošenja dokumenta urbanističkog planiranja, koji je isti za sve planove (nadležnosti, sadržaj pojedinih faza u procesu izrade plana, dostupnost različitih zvaničnih zaključaka i informacija i slično) i to:

- > **Opšti pokazatelji intenziteta i predmeta interesovanja za plan**
- > **Reakcije javnosti – stručnjaka, građana, organizacija civilnog društva, koje su objavljivane u medijima i preko zvaničnih saopštenja**
- > **Zvanične izjave najviših funkcionera grada – glavnog urbaniste (koji je ujedno i predsednik Komisije za planove Skupštine grada Beograda), gradonačelnika i zamenika gradonačelnika Beograda, koje su objavljivane prvenstveno na zvaničnom veb-sajtu Grada Beograda**
- > **Zapisnici sa sednica Komisije za planove Skupštine grada Beograda – koji se direktno odnose na procedure i procese izrade ovih planova (upućivanje na RJU/JU, Izveštaj o RJU/JU i slično)**

Na osnovu rezultata analize izvedeni su konkretni zaključci u vezi s planskom procedurom u periodu pandemije, a koji se odnose na transparentnost i kvalitet informisanja građana, a potom i opšti zaključci u vezi s generalnim diskursom participacije i načinom donošenja odluka u urbanističkom planiranju.

PLAN DETALJNE REGULACIJE ZA KOMPLEKS AVALA FILMA, GO ČUKARICA

Rani javni uvid povodom izrade Plana detaljne regulacije za kompleks Avala filma, Gradska opština Čukarica, objavljen je 29. juna i trajao je do 13. jula 2020. godine.

Rani javni uvid se odvijao u periodu posle ukidanja vanrednog stanja, koji karakteriše popuštanje mera u vezi s pandemijom kovid-19, a koji je trajao do ponovnog pooštrevanja mera koje su se odnosile na zabranu okupljanja (6. maj – 16. jul).

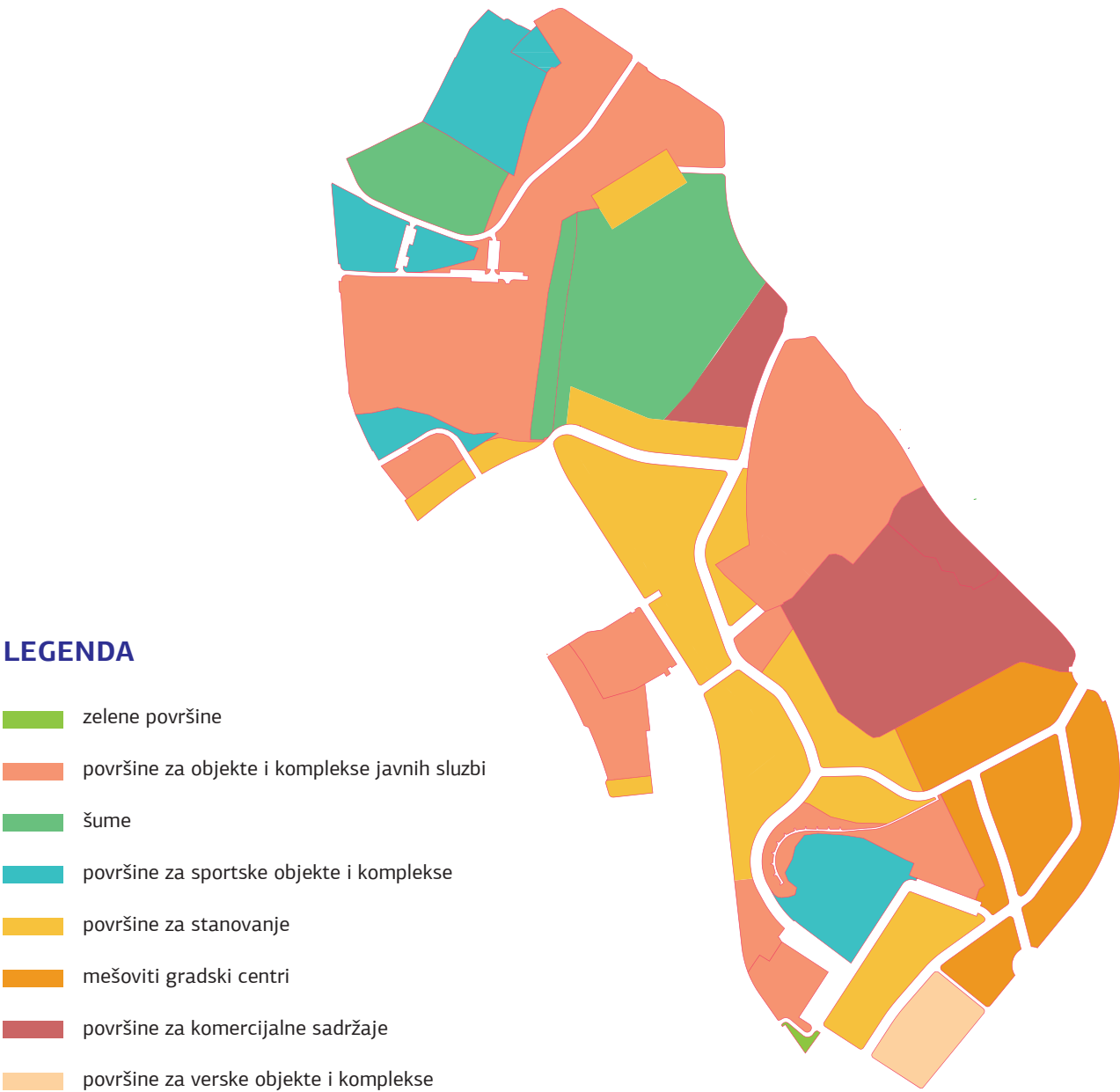
Opšti pokazatelji intenziteta i predmeta interesovanja za plan

Ukoliko se u gugl pretraživač unesu pojmovi „Avala film Košutnjak”, dobija se blizu 16.000 rezultata. Među njima su višestruke objave u dnevnim listovima (Blic, Informer, Kurir, Politika, Danas, Novosti i drugi), različitim nedeljnicima i onlajn portalima (NIN, BBS Srbija, Peščanik, Deutsche Welle i drugi) kao i na portalima televizijskih kuća (RTS, N1, Nova S i druge), a odnose se na izjave stručnjaka iz strukovnih udruženja, organizacija civilnog društva, političkih pokreta, neformalnih udruženja građana, investitora i predstavnika investitora i naručioca plana „Avala film Studios”. Značajan udeo rezultata pretrage čine medijske izjave zvaničnika, i to ne samo gradskih funkcionera, već i na republičkom nivou – na primer, predsednika Republike Srbije.

I pored velikog interesovanja medija i mnogobrojnih televizijskih, štampanih i onlajn medijskih priloga, brojnih izjava gradskih i državnih funkcionera, reakcija građana i organizacija civilnog društva (uključujući i pokretanje peticije i okupljanja građana u javnom prostoru) pretraga vesti na zvaničnoj stranici Grada Beograda daje svega četiri rezultata – tri izjave gradskog urbaniste i jednu izjavu gradonačelnika Beograda.

Košutnjak / Avala film - predlog planirane namene površina*

* grafički prikaz je urađen na osnovu materijala izloženog na rani javni uvid

Reakcije javnosti

Građani okupljeni u inicijativu „Bitka za Košutnjak“ predali su više od 7.500 primedbi na elaborat na ranom javnom uvidu, dok je inicijativa „Ne davimo Beograd“ prikupila više od 50.000 potpisa za Peticiju za odbranu Košutnjaka¹. U toku trajanja ranog javnog uvida, građani okupljeni u inicijativu „Bitka za Košutnjak“ za medije ističu kao problematično to što se „Avala Studios predstavlja svuda kao vlasnik zemljišta“, dok je zapravo investitor privatizacijom dobio samo „pravo korišćenja zemljišta, i to ne na svim parcelama“, odnosno da je investitoru „plan potreban da bi imao osnov da uradi konverziju prava korišćenja u pravo svojine direktnom pogodbom, bez tendera“. Okupljeni građani smatraju da se „ceo projekat reklamira kao ulaganje u filmsku industriju, dok plan predviđa stotine hiljada kvadrata stambenog i poslovnog prostora“, i usled toga zaključuju da glavni cilj privatizacije Avala filma nije ulaganje u filmsku industriju već „građevinsko zemljište koje je u vlasništvu Republike Srbije“, tj. da plan služi tome da „neko treba da ostvari ogroman profit prodajući skupe kvadrate na Košutnjaku“².

Građani ove inicijative problematizuju i pitanje participacije u procedurama izrade urbanističkih planova, ističući da je „od krucijalnog značaja da grad omogući građanima da suštinski, a ne samo formalno, učestvuju u odlučivanju šta se može raditi na zelenim površinama“, što „podrazumeva aktivno učestvovanje, a ne bezvredno ispunjavanje formalnih procedura kao do sada“. Dalje ističu da je „nedopustivo da u 21. veku građani ne mogu zvanično da podnose prigovore elektronskim putem“ i da „razgovaraju sa svojim predstavnicima i pitaju ih zašto su glasali na određeni način“. „Čemu služe prigovori građana i procedure ako se sve rešava putem nekakvog specijalnog zakona“ i šta je s odgovornošću institucija, tj. „kako je moguće da je Zavod za urbanizam pripremio plan koji je suprotan Generalnom urbanističkom planu Beograda“, pitaju se građani koji su se, kako mediji ističu, spontano okupili u inicijativu „Bitka za Košutnjak“ nakon uvida u elaborat na ranom javnom uvidu, s namerom da spreče seču šume na Košutnjaku³.

Peticija inicijative „Ne davimo Beograd“ takođe je primarno usmerena protiv seče šume na Košutnjaku i izgradnje stambeno-poslovnog kompleksa⁴. Dodatno, inicijativa „Borba za Košutnjak“ je i zvanično

1 <https://www.bbc.com/serbian/lat/srbija-53327212>

2 <https://www.oblakoder.org.rs/bitka-za-kosutnjak-ne-damo-im-ni-metar/>

3 ibid

4 https://www.peticije.online/inicijativa_za_odbranu_kosutnjaka

uputila poziv Skupštini grada Beograda i predsedniku Skupštine da se predloženi projekat na Košutnjaku obustavi, ističući da gradski urbanista „daje besmislene izjave kojima obmanjuje javnost“.⁵

U toku trajanja ranog javnog uvida, deset istaknutih organizacija civilnog društva koje se bave zaštitom životne sredine i kulturnog nasleđa i urbanim politikama pokrenulo je inicijativu kojom se zahteva obustava izrade predloženog plana, utemeljenu na (javno objavljenim) stručnim primedbama na elaborat⁶. Inicijativi je u toku istog dana svoju podršku dalo još 30 istaknutih organizacija civilnog društva i nezavisnih eksperata⁷. U saopštenju stručnjaka i organizacija, koje je višestruko preneto u medijima, ističe se da dokumenta koja je Sekretarijat za urbanizam i građevinske poslove Grada Beograda izložio na rani javni uvid „ukazuju svojim sadržajem, ali i nizom propusta i nelogičnosti, da je namera gradskih vlasti da kompleks Avala filma na Košutnjaku pretvori u stambeno-poslovni, uz pustošenje velikog poteza Košutnjačke šume za nove sportske centre i intenzivnu izgradnju“.

Udružene organizacije civilnog društva ističu u saopštenju, kao i u javno objavljenim primedbama, podatke iz plana izloženog na ranom javnom uvidu, koje tumače kao indikatore intenzivne izgradnje i smanjenja šuma i zelenih površina (izgradnja skoro 420.000 m² novog stambenog prostora, 150.000 m² komercijalnog prostora; smanjenje šuma i zelenih površina sa 34,7 ha na 3,4 ha; izgradnja novih 9,6 ha komercijalnog sadržaja, 7,9 ha mešovitih gradskih centara; porast broja stanovnika sa 854 na 7.980 - deset puta veća gustina stanovanja), kao i da je „paradoksalno cilju izrade plana da se površine za objekte i komplekse javnih službi smanjuju skoro za trećinu, za čitavih 9,7 hektara“. Kao i građani okupljeni u inicijativu „Bitka za Košutnjak“, stručnjaci okupljenih organizacija predloženo plansko rešenje tumače time da je „primarni cilj predmetnog plana da se na prostoru kompleksa „Avala filma“ izgradi elitni stambeni kompleks, a ne da se razvija filmska industrija“. Ističu i da bi se to ostvarilo „biće žrtvovano 26,8 hektara šuma i 7,9 hektara zelenih površina na jednoj od najvrednijih lokacija Beograda, neprocenjive vrednosti upravo u svom doprinosu prirodnim dobrima“.

Organizacije dalje navode niz propusta u izradi dokumentacije (izradu planskog dokumenta potpisuju odgovorni urbanisti kojima su istekle licence, kompleks Avala filma nije precizno definisan, svi neophodni

5 <https://www.danas.rs/drustvo/grupa-gradjana-bitka-za-kosutnjak-pozvala-na-obustavljanje-gradnje/>

6 Beogradska otvorena škola, Centar za kulturnu dekontaminaciju, Evropa Nostra Srbija, Ministarstvo prostora, Ne davimo Beograd, Organizacija za političku ekologiju Polekol, Pešaci nisu maratonci, RERI, Svetska organizacija za prirodu WWF, ZaNašKej
„Zaštita javnog dobra, a ne seča Košutnjaka radi privatnih interesa!“, Danas, 2020
<https://www.danas.rs/beograd/zastita-javnog-dobra-a-ne-seca-kosutnjaka-radi-privatnih-interesa/>

7 „Zaštita javnog dobra, a ne seča Košutnjaka radi privatnih interesa!“, czkd.org, 2020 <https://www.czkd.org/stance/zastita-javnog-dobra-a-ne-seca-kosutnjaka-radi-privatnih-interesa/>

uslovi nadležnih institucija nisu pribavljeni i slično), da su uloge drugih javnih institucija u procesu izrade predloženog planskog rešenja upitne (javno preduzeće Srbijašume se odriče gazdovanja delom šume na ovom području s obrazloženjem da je doneta odluka o izradi plana za kompleks Avala filma kojim se predviđa izgradnja multifunkcionalnog centra; od Ministarstva kulture i informisanja se traži saglasnost da se površine javne namene preimenuju u površine ostalih namena, koju oni ne daju s obrazloženjem da za takvu saglasnost nisu nadležni i tako dalje), kao i to da se planovi višeg reda uzimaju kao „orijentacioni“, odnosno „neobavezujući, a time i nevažeći“.

Problematizuje se i uopšte uloga planiranja u prostornom razvoju Beograda, jer „ako se planovi višeg reda uzimaju kao nevažeći, čemu onda planovi uopšte služe i na osnovu kojih informacija je rađen materijal za rani javni uvid i određena budućnost ovog dela Beograda?“.

Na osnovu navedenog, organizacije saopštenjem za medije i predatim primedbama zahtevaju da se obustavi izrada plana detaljne regulacije kompleksa Avala filma na predloženim osnovama i da se pristupi izmeni osnovnog koncepta „tako što će se poštovati procedure, zakoni i planovi višeg reda, obezbediti očuvanje šuma i zelenih površina, bez promene namene zemljišta jer za to ne postoji osnov, te da se investitoru ostavi mogućnost korišćenja i investiranja u nepokretnosti u njegovom vlasništvu, bez promene vlasničke strukture nad zemljištem“.

Udružene organizacije civilnog društva navode i da u postupku ranog javnog uvida građanima nije omogućeno da svoje primedbe i komentare dostave na zakonom propisan način i zahtevaju od nadležnih da se „postupak ranog javnog uvida obustavi u situaciji kada zbog epidemije virusa kovid-19 ne postoje elementarni uslovi za učešće javnosti u postupku donošenja odluka, te da se postupak ponovi kada se sve neregularnosti i propusti otklone“.

Nedugo zatim, nakon izjave gradskog urbaniste Marka Stojčića za list Politika o obustavi javnih uvida u planska dokumenta, udružene organizacije su ponovo javno reagovala, zahtevajući i zvaničnim dopisom nadležnim organima Grada Beograda da se pomenuta izjava pravno i proceduralno utemelji, odnosno da nadležni donesu „zvaničnu odluku kojom će se tekući rani javni uvidi i javni uvidi prekinuti i nastaviti po završetku vanredne situacije, a planirani rani javni uvidi i javni uvidi odložiti“, kao i da „detalje ove odluke učine dostupnim javnosti“⁸.

Oba navedena saopštenja, kao i zvaničan dopis nadležnim organima Grada Beograda koji su ove organizacije uputile, ostali su bez reakcije i odgovora nadležnih.

8 <https://www.czkd.org/stance/obustava-javnih-uvida-u-planska-dokumenta-mora-bitu-u-skladu-sa-zakonom/>

Izjave gradskih funkcionera

Na zvaničnoj stranici Grada Beograda je povodom ranog javnog uvida za kompleks Avala filma i reakcija javnosti objavljeno svega četiri vesti - prenesenih izjava gradskih zvaničnika.

GRADONAČELNIK BEOGRADA

IZJAVA 1

NETAČNO

Gradonačelnik Beograda u izjavi prenesenoj nakon završenog ranog javnog uvida⁹ (24. 7.2020) ističe značaj komunikacije s inicijativama građana i to da se one pojave u početnim fazama odlučivanja o nekom projektu – što je u skladu sa institucionalnim i zakonskim okvirom Republike Srbije. Međutim, gradonačelnik Beograda dalje navodi da je u investiciji predloženoj planom primarna rekonstrukcija filmskog studija. Suprotno tome, planskom dokumentacijom predviđa se veći udeo stanovanja i mešovitih namena u odnosu na komercijalne zone koje su namenjene filmskoj industriji, dok se javna kultura prenamenjuje u ostale komercijalne delatnosti. Izjava gradonačelnika o sadržaju izloženog planskog rešenja koja je u suprotnosti s planskom dokumentacijom na ranom javnom uvidu se tako može oceniti kao **netačna**.

NETAČNO

Gradonačelnik ističe i da je u toku početna faza odlučivanja o ovom projektu u kojoj je investitor dao svoju ideju, a Urbanistički zavod Beograda radi na izradi planske dokumentacije. Zakonom propisana procedura izrade urbanističkog plana podrazumeva da elaborat za rani javni uvid jeste početna faza izrade plana, ali u kojoj je već izložen konceptualni okvir budućeg planskog rešenja iza kog stoje nadležne institucije (Sekretarijat za urbanizam i građevinske poslove, Sekretarijat za zaštitu životne sredine, Komisija za planove SGB i drugi) i koji je odobrila i sama Skupština grada Beograda kroz donošenje Odluke o izradi plana. Drugim rečima, nacrt plana izložen na rani javni uvid jeste početni korak koji je u ovom slučaju pokrenut na inicijativu investitora, ali, suprotno izjavi gradonačelnika, on ne predstavlja „investitorovu ideju“, već predlog planskog rešenja koji su kroz propisanu proceduru potvrdile nadležne, gradske institucije, kao i sâm obrađivač plana (u ovom slučaju Urbanistički zavod Beograda). Time se i ova izjava gradonačelnika može oceniti kao nepotpuna, odnosno **netačna**.

GRADSKI URBANISTA

IZJAVE 2 I 3

Gradski urbanista u dve svoje izjave koje su prenesene na sajtu Grada nakon završetka ranog javnog uvida¹⁰ (30. 7. i 14. 8. 2020) takođe navodi kako je u javnost s predloženim planom izašao investitor, te da Grad Beograd u proceduri izrade plana izloženog na ranom javnom uvidu nije učestvovao, kao i da će grad „svoj plan“ tek „dati na javni uvid“. Iznete tvrdnje su u suprotnosti sa zakonom propisanom procedurom izrade urbanističkog plana, koja nalaže da je Sekretarijat za urbanizam i građevinske poslove nosilac izrade

9 <https://www.beograd.rs/cir/beoinfo/1774821-radojicic-sugestije-gradjana-su-vazne-u-donosanju-odluka-o-rekonstrukciji-avala-filma-u-kosutnjaku/>

10 <https://www.beograd.rs/cir/beoinfo/1774905-grad-beograd-nece-dozvoliti-ugrozavanje-prirode-na-kosutnjaku/>;
<https://www.beograd.rs/cir/beoinfo/1775180-grad-nece-dozvoliti-secu-sume-na-kosutnjaku-ni-ugrozavanje-kulturnog-nasledja-na-kosancicevom-vencu/>

NETAČNO

svakog plana i da Odluku o izradi plana, u kojoj je već sadržan konceptualni okvir budućeg planskog rešenja, usvaja Skupština grada Beograda. Takođe, u konkretnom slučaju „grad“ je svoju reč dao još dva puta – prihvatanjem amandmana na Plan generalne regulacije sistema zelenih površina Beograda, koji je eksplicitno u vezi s navedenom Odlukom i izgradnjom multifunkcionalnog centra i kroz davanje saglasnosti na elaborat za RJU nadležne gradske Komisije za planove (čiji je gradski urbanista predsednik). Odnosno, bez obzira na to ko je naručilac plana, svaki plan izložen na javni uvid je „plan grada Beograda“, jer je zakonom propisana procedura da nadležne institucije usmeravaju i odobravaju predloženi plan pre izlaganja na uvid javnosti, te se izjava gradskog urbaniste može oceniti kao **netačna**.

NETAČNO

U izjavi gradskog urbaniste, kao sporno pitanje navodi se „seča šume u Košutnjaku“, što je fraza koja se pojavljivala i ranije. Tako se u izjavima **zamenika gradonačelnika Beograda** za dnevni list Novosti¹¹ (6. 7. 2020) i **Predsednika Srbije** za Kurir¹² (7. 8. 2020) navodi da grad Beograd neće „dovesti do ugroženosti ništa što je kvalitetna priroda“, da je plan u početnoj fazi u kojoj je predstavljena inicijativa investitora i da građani ne treba da „nasedaju na jeftine političke trikove i parole, jer seče na Košutnjaku neće biti niti je ima“, odnosno da je „priča o navodnoj seči šume na Košutnjaku eskalirala bez ijednog argumenta“. Ispravna je teza koja se ovde zastupa, a to je da svaki urbanistički plan, pa i ovaj, tek po usvajanju postaje akt na osnovu koga je moguće izvršiti neku promenu u prostoru – po pitanju namene, korišćenja ili vlasništva zemljišta. Takođe, i da je svako plansko rešenje do samog usvajanja podložno promenama, koje su i suština svakog procesa planiranja, pa i same participacije. Međutim, fokus na tome da se plan nalazi na samom početku, pa da samim tim i optužbe o seči šume ne stoje i da nisu argumentovane, nije utemeljen, jer se u primedbama i izjavama građana, stručnjaka i organizacija civilnog društva ne osuđuje **konačna odluka, već namera** – iskazana kroz predlog planskog rešenja koji je stavljen na uvid javnosti, a kojim je neosnovano poništen prethodno postignut javni dogovor, a potom i odluka na nivou plana višeg reda da je filmski studio planiran kao kompleks javne namene u okviru koga se nalaze šuma i zelenilo. Time se ove izjave mogu oceniti kao **netačne**.

NETAČNO

Gradski urbanista ističe i da je period *javnog uvida u plan*, a ne period *ranog javnog uvida*, korak u planskoj proceduri kad građani mogu da daju svoje primedbe i uključe se u planiranje, nagoveštavajući da je period ranog javnog uvida „zamišljen tako“ da tokom njega svoje mišljenje daju nadležne institucije, a da građani „ako nisu zadovoljni“ svoje primedbe mogu dati u pisanoj formi tokom javnog uvida i obrazložiti ih na javnoj sednici. Takva tvrdnja je u suprotnosti sa zakonom propisanom procedurom koja nalaže da je rani javni uvid prvi od jedina dva zakonom obavezujuća koraka u proceduri izrade plana kada svi *zainteresovani* mogu da se upoznaju s predloženim planskim rešenjem i daju svoja mišljenja, na osnovu kojih bi trebalo da se dalje oblikuje plansko rešenje. Predočena izjava za posledicu može imati dovođenje javnosti **u zabludu** da participacija građana u početnim koracima izrade plana nije relevantna, čime se javnost dodatno pasivizira. Takođe se može oceniti i kao **netačna**.

11 <https://www.novosti.rs/beograd/vesti/901279/nece-bit-sece-kosutanjaku-vesic-kaze-grad-nece-dozvoliti-smanjenje-sume>

12 <https://www.kurir.rs/vesti/drustvo/3510937/ekskluzivno-vucic-kome-normalnom-pada-na-pamet-da-sece-sume-na-kosutnjaku-predsednik-deli-stav-gradjana-i-kurira>

Naposletku, **gradski urbanista** u svojoj izjavi ocenjuje i sam proces usvajanja planova u Beogradu i „podseća“ da je on „najtransparentniji“ i „potpuno demokratski“, ali da takav proces u ovom konkretnom slučaju „vidimo da mali broj ljudi može da zloupotrebi“. S obzirom na to da se ne zna kada, po kojim kriterijumima i u odnosu na koje druge procese je ustanovljeno da je beogradski proces usvajanja planskih dokumenata najtransparentniji, koji pokazatelji čine ovaj proces potpuno demokratskim, kao i da se iz izjave ne može saznati ko su ljudi koji zloupotrebljavaju proces, na koji način to čine i šta su njihovi stavovi i zahtevi (iako je proces transparentan i demokratski), ova izjava se može oceniti kao **tendenciozna**. Takva, za posledicu može imati dovođenje javnosti **u zabludu** da postoje pojedine teme, problemi, mišljenja ili stavovi građana koji ne mogu biti predmet participacije tokom planske procedure, već da, naprotiv, narušavaju sam proces planiranja i njegov demokratski karakter. Iskazano je u suprotnosti s osnovnim načelima Zakona o planiranju i izgradnji i sa samom prirodom i svrhom participacije, te se može zaključiti da se ovakvim postupkom i izjavama javnost zapravo dodatno pasivizira.

GRADSKI URBANISTA

IZJAVA 4

Gradski urbanista za novine Politika¹³ daje izjavu (15. 7. 2020), a indirektno i u vezi s ovim planskim rešenjem, da se obustavljaju novi javni uvidi u planska dokumenta i javne sednice dok se epidemiološka situacija ne stavi pod kontrolu. Ova izjava, iako za javnost od velikog značaja, nije prenesena na zvaničnoj internet stranici Grada Beograda. Međutim, na zvaničnoj internet stranici Grada Beograda jeste nedugo zatim objavljena vest¹⁴ (29. 7. 2020) da se „gradski projekti nastavljaju bez zastoja“ i izjava gradskog urbaniste da je „zbog epidemije virusa korona“, ali „i letnjih odmora“ zapravo „prekinuto zakazivanje novih javnih uvida“, kao i da se ponovno zakazivanje javnih uvida očekuje već „početkom septembra“. Ova potonja izjava gradskog urbaniste zapravo je u skladu s ustaljenom beogradskom praksom smanjenja učestalosti javnih uvida u toku perioda letnjih odmora i njihovog zakazivanja u većem intenzitetu nakon početka septembra, nevezano sa situacijom izazvanu virusom covid-19. Međutim, stiče se utisak da je napravljen presedan u planskim procedurama kao odgovor na porast broja zaraženih, ali i da će od septembra stanje ponovo biti redovno, pa se može oceniti da izjava gradskog urbaniste dovodi građane **u zabludu** da gradska vlast aktivno sprovodi posebne mere u vezi s planskim procedurama, kao i da od septembra one više neće biti neophodne.

GRADSKI URBANISTA

IZJAVA 5

Skoro dva meseca nakon završetka ranog javnog uvida, koja su bila ispunjena mnogobrojnim vestima i objavama publikovanim u vezi s predmetnim elaboratom, gradski urbanista gostujući na nacionalnom servisu Radio Televiziji Srbije¹⁵ (4. 9. 2020), ističe da je Komisija za planove na „jednoj od prethodnih sednica“ donela zaključak da se „neće sprovoditi dalje aktivnosti vezane za plan detaljne regulacije Košutnjaka“ što „automatski znači da rešenje koje podrazumeva sečenje šume na Košutnjaku neće biti

13 <https://www.politika.rs/sr/clanak/458434/Obustavljaju-se-javni-uvidi-u-planska-dokumenta-za-Avala-film>

14 <https://www.beograd.rs/cir/beoinfo/1774894-gradski-projekti-nastavljaju-se-bez-zastoja/>

15 <https://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/drustvo/4068850/urbanista-suma-kosutnjak-seca.html>

usvojeno“. Ova, za tada već uzburkanu javnost izjava od značaja, nije prenesena na zvaničnoj stranici Grada Beograda. Paradoksalno, gradski urbanista potvrđuje da je predloženim planskim rešenjem „seča šume na Košutnjaku“ ipak bila predviđena, što je **u suprotnosti** s njegovim prethodnim izjavama i izjavama drugih gradskih zvaničnika.

Kako se uvidom u zaključke Komisije za planove iz avgusta i septembra 2020. godine ne može naći pomenuti zaključak, izjava gradskog urbaniste za nacionalni servis o obustavi planskog rešenja, može se oceniti kao pravno i formalno neutemeljena, odnosno **netočna**. Proističe da Grad Beograd nije zaustavio izradu plana detaljne regulacije za područje Košutnjak, kako je gradski urbanista izjavio na nacionalnom medijskom servisu, što dodatno može dovesti javnost **u zabludu** o toku i ishodu planske procedure, kao i odlukama koje se donose.

Analiza zapisnika Komisije za planove Skupštine grada Beograda

UPUĆIVANJE NA RANI JAVNI UVID

Informacija Sekretarijata za urbanizam i građevinske poslove o upućivanju Elaborata za RJU Plana detaljne regulacije za kompleks Avala filma na rani javni uvid bila je na dnevnom redu 107. sednice Komisije za planove Skupštine grada Beograda (11.6.2020). Povodom ove Informacije, Komisija za planove je jednoglasno zaključila da predmetni elaborat može da bude upućen na rani javni uvid.

Zapisnik sa 107. sednice Komisije za planove, kao i Informacija Sekretarijata za urbanizam i odgovor na primedbe Sekretarijata koje je pripremio obrađivač plana, a koji su na sednici razmatrani – nisu bili sastavni deo dokumentacije elaborata koji je izložen na rani javni uvid. U skladu s procedurom i sadržajem planskih dokumenata, ovakvi zaključci i dokumenta nisu obavezan deo dokumentacije koja se izlaže na uvid javnosti. Međutim, u cilju veće transparentnosti i pravovernog informisanja javnosti o odlukama koje se donose tokom procesa planiranja, svi zvanični zaključci, uslovi i mišljenja javnih institucija neposredno uključenih i zainteresovanih za plansko rešenje, morali bi biti dostupni javnosti na uvid. To uključuje i odluku Vlade RS o davanju podrške ovom projektu koju zvaničnici pominju u svojim saopštenjima. Isto važi i za ideje ili idejno rešenje investitora na osnovu kog se plansko rešenje koncipira, a koje takođe u slučaju Avala filma nije priloženo u dokumentaciji elaborata. Selektivno prikazivanje informacija otvara mogućnost za manipulacije i prikrivanje odgovornosti za planske odluke i političku pozadinu planiranja, na šta ukazuje izvedena analiza.

IZVEŠTAJ O RANOM JAVNOM UVIDU

Informacija Sekretarijata za urbanizam i građevinske poslove u vezi sa zahtevom za produženje roka za dostavljanje primedbi povodom Elaborata za RJU Plana detaljne regulacije za kompleks „Avala filma“, a koju su uputile organizacije civilnog društva, bila je na dnevnom redu 120. sednice Komisije za planove Skupštine grada Beograda, (28. 7. 2020) održane preko viber aplikacije. Članovi Komisije su jednoglasno zaključili da se ne prihvata produženje roka za dostavljanje primedbi jer je rani javni uvid povodom izrade predmetnog Plana završen u skladu sa procedurom koja je propisana Zakonom i Pravilnikom. Ovakav zaključak, koji upućuje na pravni osnov celog procesa, zapravo predstavlja zamenu teze, jer je zahtev bio upućen na osnovu izmenjenih okolnosti u kojima se održavaju rani javni uvidi, a do kojih je dovela pandemija izazvana virusom kovid-19, i odnosio se na mogućnost koju zakon daje – da se procedura ranog javnog uvida produži u odnosu na dati minimum.

Izveštaj o obavljenom ranom javnom uvidu trebalo je da bude na dnevnom redu 158. sednice Komisije za planove Skupštine grada Beograda (22. 12. 2020), održane skoro šest meseci nakon završenog ranog javnog uvida, ali je predsednik Komisije, ujedno i glavni gradski urbanista, predložio da se razmatranje ove tačke odloži za jednu od narednih sednica Komisije za planove. Do kraja posmatranog perioda, 12. 3. 2021. godine, Izveštaj nije razmatran.

Iako je predsednik planske komisije / glavni urbanista u svojim medijskim izjavama eksplicitan u tome da je Komisija za planove donela odluku da se neće sprovoditi dalje aktivnosti u vezi s predmetnim planom detaljne regulacije, takav zaključak formalno ne postoji u zapisnicima sa sednica Komisije za planove. Izveštaj o ranom javnom uvidu, koji formalno jeste dokument čiji sastavni deo može da bude ovakva odluka Komisije, jeste bio na dnevnom redu za razmatranje, ali do toga nije došlo i Izveštaj nije potpisan, bez obzira na dug vremenski period koji je prošao od faktičkog završetka ranog javnog uvida. S obzirom na izneto, pored netačnih izjava koje su zvaničnici davali u javnosti vezano za formalnu obustavu izrade plana, nije moguće dobiti ni zvaničnu informaciju o broju, vrsti i problematici primedbi podnetih tokom RJU.

Kad se više hiljada građana i značajan broj medija direktno interesuje za predloženo plansko rešenje i više neformalnih građanskih inicijativa, organizacija civilnog društva i eksperata iz različitih oblasti se angažuje u vezi s predloženim planom, predloženi niz izjava gradskih zvaničnika koje su međusobno u suprotnosti i pravno i proceduralno nisu utemeljene može prozvesti zabludu javnosti da je plan odbacen i dalja procedura obustavljena.

Umesto korišćenja potencijala interesovanja javnosti, eksperata i medija za kreiranje javne arene za građenje javnih i stručnih diskusija o predloženom planskom rešenju i promišljanju razvoja ovog područja, kao i osnaživanja i usmeravanja participacije brojnih strana koje su se u ovom procesu čule ka konstruktivnom dijalogu, opravdana je bojazan da se predloženim izjavama gradskih funkcionera javnost pasivizira, mogućnost za građenje diskusije odbacuje, i javni servisi ne uspevaju da prenesu nedvostrano i tačne informacije u vezi s planiranim razvojem ovog područja i pravoverno informišu javnost.

PLAN DETALJNE REGULACIJE DELA MAKIŠKOG POLJA, GO ČUKARICA

Javni uvid u Nacrt plana detaljne regulacije dela Makiškog polja, Gradska opština Čukarica, objavljen je 26. oktobra i trajao je do 27. novembra 2020. godine. Javna sednica je održana 15. decembra 2020. godine. Plan je usvojila Skupština grada Beograda 29. decembra 2020. godine (Sl.list grada Beograda, 153/2020).

Javni uvid je započeo u periodu ne tako strogih mera u vezi sa zabranom okupljanja (28. avgust – 6. novembar), ali je tokom trajanja JU stanje u vezi s pandemijom kovid-19 pogoršano, pa su druga polovina javnog uvida i javna sednica održani u periodu veoma oštrogih mera u vezi s zabranom okupljanja (6. novembar – 31. decembar) koji karakteriše i odluka Komisije za planove o ograničavanju broja prisutnih lica na javnim sednicama (12. decembar).

Opšti pokazatelji intenziteta i predmeta interesovanja za plan

Ukoliko se u gogl pretraživač unese pojam „Makiš vodoizvorište“, dobija se nešto preko 10.000 rezultata, dok se za pojam „Makiško polje“ dobija više od 35.000 rezultata. Među njima je veliki broj objava u dnevnim listovima (Politika, Blic, Kurir, Informer, Novosti, Alo, Danas i drugi), nedeljnicima i onlajn portalima (Istinomer, NIN, Peščanik i drugi), kao i televizijskih priloga (RTS, Nova S, Studio B, N1 i dr.). Brojni medijski prilozima prenose izjave zvaničnika (gradskih funkcionera), nadležnih i eksperata javnih institucija, Akademije, neformalnih udruženja građana, organizacija civilnog društva i političkih pokreta.

Izrada i usvajanje plana detaljne regulacije za Makiško polje praćeno je velikim brojem izjava za medije nadležnih i gradskih zvaničnika. Gradski urbanista naveo je za Radio televiziju Srbije¹⁶ januara 2021. da je u prethodnom periodu dao 50-60 izjava u vezi s elaboratom na javnom uvidu. Ipak, na zvaničnoj stranici

¹⁶ <https://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/drustvo/4218327/beograd-voda-makisko-polje-stojcic.html>

Makiško polje - planirana namena površina*

* grafički prikaz je urađen na osnovu materijala izloženog na rani javni uvid

Grada Beograda objavljeno je svega 11 vesti koje prenose izjave zvaničnika u vezi s planskim rešenjem za Makiško polje, od čega pet izjava gradskog urbaniste, četiri izjave zamenika gradonačelnika Beograda, jedna izjava gradonačelnika Beograda, i saopštenje Javnog komunalnog preduzeća Beogradski vodovod i kanalizacija (JKP BVK).

Primetna je izrazita polarizacija u izjavama i medijskim priložima, gde se s jedne strane izričito zahteva obustava urbanizacije Makiškog polja radi očuvanja vodoizvorišta i obustava procedura usvajanja plana usled prilika izazvanih pandemijom, dok se s druge strane navodi da se predloženim planom na javnom uvidu nesumnjivo neće ugroziti vodoizvorište, ističu ekonomski i infrastrukturni benefiti predložene urbanizacije, ističe da je usvajanje plana za Makiško polje u vezi s izgradnjom metroa koji je prioritet u javnom interesu, kao i da nema razloga da se procedura javnog uvida odlaže ili obustavlja, uprkos pandemiji.

Reakcije javnosti

Elaborat na javnom uvidu i njegovo usvajanje izazvali su veliko interesovanje eksperata, građana, neformalnih i organizacija civilnog društva, iskazanih u vidu zvaničnih zahteva nadležnima, saopštenja i izjava za medije, kao i javnih protesta.

Okupljeni prethodno radi analize Plana detaljne regulacije za kompleks Avala filma na Košutnjaku, eksperti organizacija civilnog društva izdali su saopštenje za medije u kome predstavljaju zaključke analize planskog dokumenta izloženog na javni uvid. Zaključuju da je predloženi plan u direktnom konfliktu s potrebama građanki i građana Beograda, a posebno u okviru snabdevanja pijaćom vodom, zaštite vodoizvorišta i podzemnih voda¹⁷.

Početkom decembra 2020, skoro mesec dana od donošenja veoma oštarih mera u vezi sa zabranom okupljanja u zatvorenom prostoru, organizacije civilnog društva i grupe građana¹⁸ upućuju zahtev Komisiji za planove Skupštine grada Beograda za obustavljanje javnih uvida i javnih sednica u planove dok se epidemiološka situacija ne promeni. Neposredno nakon toga Komisija za planove izdaje Saopštenje kojim se propisuje održavanje javnih sednica i ograničava broj prisutnih lica na njima. Saopštenje se objavljuje 12. decembra, tri dana pre zakazane javne sednice za PDR dela Makiškog polja.

17 <https://www.reri.org.rs/najvece-vodoizvoriste-beograda-makisko-polje-u-opasnosti/>

18 UG „Petlovo brdo“, GG „Bitka za Košutnjak“, RERI, CZKD, Inicijativa Pravo na vodu, Ministarstvo prostora, Ne davimo Beograd, Polekol itd.

Okupljene organizacije civilnog društva¹⁹ su objavile analizu i ovog saopštenja²⁰, zaključujući da je ono nezakonito i neustavno, i da suprotno njime propisanoj proceduri, javni uvidi i javne sednice moraju biti sprovedeni prema važećim zakonima i podzakonskim aktima Republike Srbije. Na osnovu predočene analize Saopštenja i procedura javnog uvida za plan za Makiško polje, ali i za druge planove (Kosančićev venac, izmene i dopune PGR-a) organizacije civilnog društva i ovoga puta zahtevaju da se javni uvidi i javne sednice Komisije za planove prekinu i odlože do smirivanja epidemiološke situacije i ukidanja vanredne situacije²¹.

Na dan javne sednice, 15. decembra, nekoliko desetina građana i eksperata iz različitih udruženja i organizacija okupilo se ispred Sekretarijata grada Beograda, protestujući što se mogućnost prisustva javnoj raspravi određuje na ulazu u gradsku instituciju²². Građanska inicijativa „Bitka za Košutnjak“ ističe za medije da je povređen skupštinski poslovnik prilikom zasedanja Skupštine grada Beograda na sednici na kojoj je usvojen pomenuti plan, što je doprinelo građanskim protestima tokom zasedanja Skupštine krajem decembra 2020. godine, sa zahtevom da se sednica odloži²³. Peticiju organizacije „Kreni-promeni“ kojom se traži raspisivanje obavezujućeg referenduma povodom izgradnje na području Makiškog polja i Košutnjaka potpisalo je onlajn skoro 75.000 građana²⁴.

Devet univerzitetskih profesora, članova Sekcije za hemiju životne sredine Srpskog hemijskog društva²⁵, uputilo je zvaničan zahtev odbornicima Skupštine grada Beograda da se odloži usvajanje Plana detaljne regulacije dela Makiškog polja jer „jedno od najvažnijih pitanja budućnosti života u gradu Beogradu (...) zahteva detaljnu analizu vodećih naučno-istraživačkih institucija u ovoj oblasti u Srbiji“. Mreža nezavisnih komšijskih inicijativa – Združene inicijative i pokreti (ZIP) je januara 2021. godine organizovala javnu debatu „Gradnja na Makišu: stručna rasprava koja se nikad nije desila“, na kojoj su govorili eksperti Akademije (Hemijski fakultet i Rudarsko geološki fakultet Univerziteta u Beogradu), javnih institucija (bivši gradski sekretar za zaštitu životne sredine) i organizacija civilnog društva (ZIP, RERI, CZKD), upozoravajući na negativne posledice predložene urbanizacije na snabdevanje pijaćom vodom i povrede načela javnosti u proceduri izrade planske dokumentacije i donošenja odluka koje su im prethodile. Nekoliko televizijskih priloga i TV emisija u kojima su govorili eksperti Akademije, javnih institucija i organizacija civilnog društva, izrađeno je u periodu 2020 – 2021. i emitovano na televizijama N1 i Nova S, s fokusom na negativne posledice i povrede načela učešća javnosti pri izradi i usvajanju elaborata na javnom uvidu i predloženu urbanizaciju Makiškog polja²⁶.

19 Centar za kulturnu dekontaminaciju, Ministarstvo prostora, Ne davimo Beograd, Organizacija za političku ekologiju Polekol, Regulatorni Institut za obnovljivu energiju – RERI
20 <https://www.beograd.rs/cir/gradski-oglasi-konkursi-i-tenderi/1778311-procedura-odrzavanja-javnih-uvida-i-javnih-sednica-za-vreme-pandemije/>
21 <https://www.czkd.org/stance/grad-beograd-krsi-gradjanska-prava/>
22 <https://www.istinomer.rs/analize/analize-analize/makisko-polje-siroko-za-investitore-preusko-za-javnost/>
23 <https://www.danas.rs/beograd/bitka-za-kosutnjak-sednica-skupstine-beograda-na-kojoj-je-usvojen-plan-za-makis-nelegalna/>
24 <https://peticije.kreni-promeni.org/petitions/referendum-za-kosutnjak-i-makis>
25 <https://www.danas.rs/beograd/apel-univerzitetskih-profesora-odbornicima-odlozite-plan-detaljne-regulacije-za-makisko-polje/>
26 „N1 direktno o Makiškom polju i potrazi za vodom na Velikom ratnom ostrvu“, 3.2.2021; N1 „Dan uživo“ 30.12.2020; Nova S „Probudi se“ 15.12.2020; Nova S „Probudi se“ 30.11.2020; i dr.

Izjave gradskih funkcionera

ZAMENIK GRADONAČELNIKA BEOGRADA IZJAVE 1, 2 I 3

NETAČNO Javni uvid u Nacrt plana detaljne regulacije dela Makiškog polja oglašen je 26. oktobra 2020. godine. Ipak, skoro deset meseci ranije (2. 1. 2020), na zvaničnoj stranici grada Beograda prenesena je izjava **zamenika gradonačelnika**²⁷ da je plan detaljne regulacije za Makiško polje već usvojen. Sledi takođe izjava zamenika gradonačelnika²⁸, gde se nekoliko meseci pre oglašavanja javnog uvida (21. 8. 2020) navodi da će Skupština grada Beograda usvojiti Plan detaljne regulacije Makiškog polja tokom jeseni. Nakon završetka javnog uvida, na zvaničnoj stranici Grada Beograda prenesena je izjava u kontekstu Makiškog polja i izgradnje metroa²⁹ (5. 12. 2020), gde zamenik gradonačelnika još jedanput nedvosmisleno ističe buduće usvajanje planskog dokumenta. Predočeni determinisan pogled na ishod planske procedure implicira izostanak suštinske participacije, odnosno manjak neizvesnosti koju je potrebno da poseduje proces odlučivanja koji se zasniva na participaciji - na uključivanju i pomirenju različitih interesa, stavova i pogleda koji se ne mogu predvideti pre samog izjašnjavanja - tokom javnog uvida u plansko rešenje. Prva pomenuta izjava se tako može oceniti kao **netočna**, a sve tri izjave kao dovođenje javnosti **u zabludu** u vezi s procesima participacije.

GRADSKI URBANISTA IZJAVA 4

NETAČNO U toku trajanja javnog uvida prenesena je na zvaničnoj stranici Grada Beograda izjava **gradskog urbaniste**³⁰ (25. 11. 2020) kojom se plan detaljne regulacije za Makiško polje predstavlja u svetlu izgradnje metroa. S obzirom na to da se izgradnja metroa u Beogradu oslanja na Plan generalne regulacije šinskih sistema, dok se planom za Makiško polje zapravo predviđa intenzivna urbanizacija na području velikog obuhvata i u neposrednoj zoni vodoizvorišta, **upitno je** ovakvo predstavljanje Plana detaljne regulacije za Makiško polje kao ključno i primarno za izgradnju metroa.

Gradski urbanista dalje navodi da se planom predviđa izgradnja 4,5 miliona kvadratnih metara i najveći razvoj stambeno-poslovnih objekata u sledećih nekoliko decenija. U Beogradu su u trenutku davanja izjave usvojeni ili u izradi planovi za više od deset miliona kvadrata u novim stambeno-poslovnim zonama, kako u priobalju, tako i u centralnoj zoni. Tako planirana izgradnja na Makiškom polju predstavlja tek još jedan u nizu brojnih projekata intenzivne urbanizacije Beograda, dok različite urbo-ekonomske analize budućih investicija i intenziteta razvoja izostaju. U tom smislu, izjava da je

27 https://www.beograd.rs/cir/beoinfo/1769224-zamenik-gradonacelnika-goran-vesic-o-protekloj-godini-i-planovima-za-2020_2/
28 <https://www.beograd.rs/cir/beoinfo/1775362-vesic-jos-jedan-korak-da-bismo-metro-poceli-da-gradimo-naredne-godine/>
29 <https://www.beograd.rs/cir/beoinfo/1778197-vesic-posle-50-godina-od-obecanja-izgradnja-metroa-pocinje-sledece-godine/>
30 <https://www.beograd.rs/cir/beoinfo/1777937-usvajanje-plana-detaljne-regulacije-makiskog-polja-vazan-korak-ka-izgradnji-metroa/>

urbanizacija dela Makiškog polja izvesna i da će biti najintenzivnija u gradu dovodi **u zabludu** javnost da su aktivnosti na izradi ovog plana strateški promišljene, te se stoga može oceniti kao **netačna**.

Kao ključni argument za aktiviranje ovog gradskog područja za intenzivnu urbanizaciju, **gradski urbanista** navodi da „Beograd ne može više da se širi, osim u izuzetnim situacijama“, kao i da iz tih razloga „za budući razvoj grada ostaju ovakve neizgrađene teritorije“. U skladu s tim, poželjan koncept izgradnje bio bi u okvirima već zauzetog prostora, onaj koji aktivira i iskorišćava potencijale koji se već nalaze u urbanom, gradskom tkivu – „braunfild“ i druge zapuštene, neizgrađene ili podstandardno izgrađene prostore koji mogu da se transformišu, a koji postoje i u centralnoj zoni Beograda. Nasuprot tome, Makiško polje je „grinfild“, čija urbanizacija predstavlja zauzimanje neizgrađenih teritorija, tj. širenje grada – opcija predložena jedino ako je neophodna, „u izuzetnim situacijama“. Time ova izjava otvara brojna pitanja i nedorečenosti, pogotovu jer javnost ostaje uskraćena za informacije na osnovu čega, kojih procena, studija i analiza, je odlučeno da se urbanizuje „grinfild“ umesto „braunfilda“. Na osnovu iznetih kontradikcija, izjava se može oceniti kao **netačna**.

ZAMENIK GRADONAČELNIKA BEOGRADA

IZJAVA 5

Zamenik gradonačelnika³¹ 5. 12. 2020. izjavljuje da su netačne tvrdnje, odnosno „napadi“, da je zona vodoizvorišta smanjena, zato što je „ono na potpuno drugoj strani“. Zapravo, vodoizvorište se prostire na obe strane reke Save, a zona zaštite vodoizvorišta je smanjena na teritoriji Makiškog polja na osnovu elaborata „Jaroslava Černog“ iz 2014. godine. Odnosno, uža zona vodoizvorišta je sužena na teritoriji Makiškog polja i istovremeno proširena na drugoj obali reke Save, na teritoriji Surčinskog polja i novobeogradskih blokova – o čemu javnost nije imala mogućnost da diskutuje. Pomenuta izjava se može oceniti kao **netačna**.

Na samom kraju 2020. godine, u drugoj polovini decembra i neposredno pre sednice Skupštine grada Beograda na kojoj je usvojen pomenuti plan, na zvaničnoj stranici Grada Beograda preneseno je nekoliko sukcesivnih izjava gradskog urbaniste, zamenika gradonačelnika Beograda, gradonačelnika Beograda, kao i saopštenje JKP BVK.

GRADSKI URBANISTA

IZJAVA 6

Gradski urbanista³² (18. 12. 2020) ističe da je „područje Makiškog polja još 1974. godine planirano za urbanizaciju tadašnjim Generalnim urbanističkim planom“. Generalni urbanistički plan (GUP) donet je 1972 (godina 1974 je netačan podatak, koji nastavlja da se ponavlja u izjavama zvaničnika i medijskim priložima) i njime su na ovom prostoru planirane isključivo saobraćajne usluge, odnosno ranžirna stanica. Pri tome, izmenama GUP-a iz 1985. godine i Generalnim planom Beograda iz 2003. godine na ovom području se nastavlja planiranje isključivo saobraćajnih površina, ranžirne stanice, u širokom

31 <https://www.beograd.rs/cir/beoinfo/1778197-vesic-posle-50-godina-od-obecanja-izgradnja-metroa-pocinje-sledece-godine/>

32 <https://www.beograd.rs/lat/beoinfo/1778436-gradnja-na-podrucju-makiskog-polja-van-prve-i-druge-zone-vodoizvorista/>

pojasu zelenila, jer se celo područje nalazilo u užoj (tzv. drugoj) zoni zaštite vodoizvorišta. Time se izjava gradskog urbaniste da se prethodnim generalnim planovima Beograda predviđala urbanizacija ovog područja može oceniti kao **netačna**.

Gradski urbanista ističe da je Institut „Jaroslav Černi“ izradio studiju kojom je utvrđeno „stanje stvari s vodosnabdevanjem“ i na osnovu koje su utvrđene i nove granice zona zaštite vodoizvorišta, zabrana ili mogućnosti gradnje u njima. Međutim, potom izjavljuje da se traži teritorija za proširenje prve i druge zone zaštite vodoizvorišta, kao i da je nedavno donesena odluka da „to bude Ratno ostrvo, jer je potpuno neurbanizovano i tako će i ostati“. U ovim izjavama uočavaju se bar dve neložičnosti: 1) zašto se uža zona zaštite vodoizvorišta smanjuje na Makiškom polju, gde je oduvek i bila planirana, ako postoji potreba za njenim proširenjem i 2) iz kog razloga navedena studija „Jaroslava Černog“ nije predvidela tu potrebu i takvo proširenje na Ratno ostrvo, ako je njom „utvrđeno stanje stvari s vodosnabdevanjem“, i čemu onda studija služi? U kontekstu toga, izjava se može oceniti kao **upitna i nedosledna**, kojom se implicitno sugerise da problem sa zaštitom vodoizvorišta na Makišu zapravo postoji.

Gradski urbanista izjavljuje da je na plansko rešenje pristiglo 64 primedbe, te ocenjuje da je to „mali broj za tako veliki prostor“. Dalje navodi da je to „ljudima koji se bave urbanizmom pokazatelj da je plan dobar, jer za mnoge lokacije pristiže i po 300, 400 primedbi“. Izveštajem o obavljenom javnom uvidu Komisije za planove Skupštine grada Beograda beleži se da je na plan pristiglo 180 primedbi od ukupno 78 različitih podnosilaca, čime se izjava gradskog urbaniste ocenjuje kao **netačna**.

Dodatno, problematično je navođenje broja primedbi, i to bez uvida u njihov sadržaj, kao pokazatelja kvaliteta planskog rešenja. Na taj način se implicira da se samo brojčanost različitih pogleda i stavova vrednuje u procedurama izrade planskih rešenja, a ne kvalitet argumentacije, pa se i ovaj aspekt može oceniti kao **netačan**. Takođe, ova izjava gradskog urbaniste se može oceniti i kao **nedosledna**, iz razloga što je pet meseci ranije završen javni uvid za izgradnju na Košutnjaku na koji je pristiglo više od 7.000 primedbi, ali koji nije ocenjen kao „loš plan“, niti je donet zvaničan zaključak Komisije za planove da se neće sprovoditi dalje aktivnosti u vezi s planom detaljne regulacije na Košutnjaku ili da plansko rešenje treba značajno promeniti.

Posebno je problematično što **gradski urbanista** ističe razliku između iskazanog interesovanja lica koja su direktni vlasnici parcela na planskom obuhvatu od interesa drugih zainteresovanih lica koji su takođe stanovnici Beograda ili Srbije, i kao takvi imaju zakonom jednaka garantovana prava za učešće u planskoj proceduri. Time gradski urbanista eksplicitno daje prednost legitimitetu „privatnog“ interesa u odnosu na „javni“. Pri tome, zainteresovanost organizacija civilnog društva negativno karakteriše kao „politički motivisanu“, gde u održavanju javne sednice pravi razliku između afirmativnog „javnog postupka“ i negativnog „političkog procesa“. Predložene izjave su **u suprotnosti sa zakonom** garantovanim pravom svih građana da slobodno i jednako izražavaju svoja politička mišljenja i stavove, a naročito u procedurama koje su zakonski određene kao participativne i u kojima je iskazani cilj zaštita javnog interesa.

U prilog tvrdnji da se ovaj plan radio prvenstveno zarad privatnih, ekonomskih interesa, dok su pitanja od javnog interesa, poput javnog dobra, javnih investicija, socijalne pravde ili ekološke zaštite ostala u drugom planu, svedoči i izjava **gradskog urbaniste** da su, za razliku od „politički motivisanih nevladinih organizacija i stranaka“, vlasnici parcela na Makiškom polju „više nego zadovoljni“ ishodom plana, „jer čekaju više od pola veka da se to desi“. Želja građana da grade na svojim (ili tuđim) parcelama potpuno je logična i očekivana. Međutim, ukoliko bi svi imali mogućnost da grade gde hoće i šta hoće, planiranje kao društvena delatnost ne bi bilo potrebno. Naprotiv, planiranje bi upravo trebalo da pomiri različite interese u prostoru, i u tom smislu se ova izjava može okarakterisati kao **upitna**.

Ističe se i tvrdnja **gradskog urbaniste** da se Makiško polje urbanizuje i zbog „nelegalnih objekta koji ispuštaju kanalizaciju u to tlo“. Nejasno je zašto je Grad Beograd dozvolio izgradnju nelegalnih objekata u zaštićenoj zoni vodoizvorišta i zašto rešenje nije njihovo uklanjanje, a ne dalja urbanizacija, te se ova izjava može oceniti kao **upitna** i dovođenje **u zabludu** javnosti o ciljevima izrade plana. Takođe, predložena izjava ukazuje i na važno pitanje – na koji način gradska uprava koja ne može da reguliše postojeću divlju gradnju planira da reguliše primenu *mnogobrojnih strogih mera sanitarne zaštite*, propisanih u elaboratu na javnom uvidu kao neophodnih za predloženu izgradnju na ovom prostoru?

JKP BVK

IZJAVA 7

Kao reakciju na kakofoniju različitih izjava u medijima, **JKP BVK** izdaje zvanično saopštenje³³ koje je objavljeno na zvaničnoj internet stranici Grada (27. 12. 2020) i u kome „najoštrije osuđuju netačne izjave o tome da će Beograd ostati bez vode ako se usvoji Plan detaljne regulacije za deo Makiškog polja“. U saopštenju se dalje navodi da su takve tvrdnje „obična laž“, a da njihovo „namerno plasiranje predstavlja krivično delo širenja lažnih vesti i uznemiravanja građana“, kao i da je JKP BVK učestvovalo u izradi plana sa svojim uslovima u vezi sa zaštitom vodoizvorišta i očuvanje vodovodnog i kanalizacionog sistema. Tačno je da je plan rađen u skladu sa važećim rešenjem o utvrđivanju granica sanitarne zaštite vodoizvorišta, merama propisanim u navedenom elaboratu „Jaroslava Černog“ i uslovima JKP BVK. Tačno je i da se mnogim informacijama i poluinformacijama u vezi s problematikom vodoizvorišta i njegove zaštite na Makiškom polju manipuliše u javnosti. Međutim, ono što jeste sporno, a o čemu JKP BVK ne govori u svom saopštenju, jeste početna odluka grada da se granica zaštite vodoizvorišta na ovoj teritoriji promeni. Javnost ostaje uskraćena za odgovore na pitanja zašto je takva odluka doneta, šta su bili kriterijumi, ko je u njoj učestvovao, da li je ona stručno podržana i naposljetku, zašto javnost nije učestvovala i do danas nije transparentno informisana o celom procesu. Nedoumice u vezi s odgovorima na ova pitanja ne rešava ni JKP BVK u svom saopštenju, što bi bilo ključno za građenje istinske javne debate o problematici urbanizacije Makiškog polja, pa se i ovo saopštenje može oceniti kao **zamena teza** i **upitno**.

33 <https://www.beograd.rs/cir/beoinfo/1778657-bvk-makisko-polje-u-siroj-zoni-vodoizvorista-kao-i-pojedini-novobeogradski-blokovi/>

Dodatno, nakon saopštenja JKP BVK sledi niz izjava zvaničnika u poslednjim danima 2020. godine i uoči sednice Skupštine na kojoj se plan usvaja, a u kojima se ponavlja i produbljuje nekoliko prethodno pomenutih tema, kao što su predstavljanje urbanizacije dela Makiškog polja u svetlu budućnosti izgradnje metroa i tvrdnji da je urbanizacija ovog područja uvek bila predviđena i da je neophodna.

GRADONAČELNIK BEOGRADA

IZJAVA 8

Gradonačelnik Beograda u svojoj izjavi povodom donošenja plana³⁴ (28. 12. 2020) ističe činjenicu da ranžirna stanica sa „70 kilometara šina i 174 skretnice“ i depo vozova postoje na teritoriji dela Makiškog polja od 1977. godine, kao i da „on ne ugrožava vodoizvorište i nikome nije smetao“. Time potencijalno dovodi javnost **u zabludu** da se, po pitanju uticaja na vodoizvorište, depo i ranžirna stanica mogu porediti s izgradnjom planiranih 4,5 miliona kvadratnih metara stambeno-poslovnih sadržaja, sa složenom pratećom saobraćajnom i komunalnom infrastrukturom.

ZAMENIK GRADONAČELNIKA BEOGRADA

IZJAVA 9

Zamenik gradonačelnika Beograda³⁵ (29. 12. 2020) iznosi da se predložena trasa metroa poklapa s trasom planiranom 1974. godine. Kao što je pomenuto, Generalni urbanistički plan je iz 1972. godine, a nakon njega je urađena Studija tehničko-ekonomske podobnosti brzog javnog gradskog saobraćaja u Beogradu – prva i druga faza, na osnovu koje je utvrđena planirana mreža linija JGS. Tom prilikom je *obodom* Makiškog polja planirana prva linija *regionalnog metroa*. Gradski metro, o kome je ovde reč, planiran je trasom Trgovačke ulice, preko Žarkova, Ceraka, Vidikovca, do Petlovog brda - a ne na trasi Makiškog polja kako je predloženo, te se ove izjave mogu oceniti kao **netačne**.

Dalje **zamenik gradonačelnika** navodi da se vodoizvorište na Novom Beogradu i na Makiškom polju nalaze u istoj zoni zaštite, te da je urbanizacija ovog područja „uvek bila predviđena“, u prilog čemu navodi izgradnju pruge i depoa za vozove, kao i blokove 44, 45 i 70 na novobeogradskoj strani Save. Nasuprot ovoj izjavi, u vreme GUP-a iz 1972. godine, Makiško polje i novobeogradski blokovi nisu bili u istoj zoni zaštite vodoizvorišta. Novobeogradski blokovi pripadali su široj zoni zaštite (treća zona) u kojoj je dozvoljena gradnja, a Makiško polje užoj zoni zaštite (druga zona) u kojoj nije dozvoljena gradnja. Studijom „Jaroslava Černog“ iz 2014. godine je teritorija na novobeogradskoj strani, na kojoj su sedamdesetih godina XX veka izgrađeni stambeni blokovi, pripala užoj zoni zaštite u kojoj više nije dozvoljena gradnja, a deo Makiškog polja široj zoni zaštite, u kojoj je sada dozvoljena gradnja. Stoga ova izjava dovodi **u zabludu** javnost o sledu odluka u vezi s ovim prostorom i može se oceniti kao **netačna**.

34 <https://www.beograd.rs/cir/beoinfo/1778667-gradonacelnik-radojicic-novu-godinu-slaviti-u-malim-grupama-borimo-se-da-se-ljudi-ne-zaraze/>

35 <https://www.beograd.rs/cir/beoinfo/1778701-vesic-ispostovacemo-sve-uslove-izgradnja-metroa-nece-ugroziti-vodoizvoriste/>
<https://www.beograd.rs/cir/beoinfo/1778682-vesic-usvajanje-plana-detaljne-regulacije-za-makisko-polje-pocetak-je-izgradnje-metroa-u-beogradu/>

Zamenik gradonačelnika ponavlja da je značaj plana kojim se predviđa urbanizacija dela Makiškog polja povezana s budućnošću izgradnje metroa u Beogradu, naglašavajući da se glasanjem za PDR dela Makiškog polja glasa za metro. Prethodno predočeno (izjava gradskog urbaniste, 25. 11. 2020) ukazuje da dovođenje u direktnu vezu usvajanje plana za intenzivnu urbanizaciju dela Makiškog polja sa usvajanjem plana kao osnova za realizaciju metroa predstavlja **zamenu teze**, te se izjava može oceniti kao **tendenciozna**.

GRADSKI URBANISTA

IZJAVA 10

U izjavi prenesenoj na zvaničnoj stranici grada Beograda tik pre usvajanja planskog rešenja (29. 12. 2020), pored ponavljanja istih pomenutih teza, **gradski urbanista** ističe da je 98% prostora obuhvaćenog planom u vlasništvu fizičkih lica. Uvid u javno dostupnu dokumentaciju pokazuje da je značajna površina u severoistočnom delu obuhvata plana na kome je planirana intenzivna izgradnja u javnoj svojini, kao i sama ranžirna stanica, te je izjava da se planom tretiraju bezmalo samo privatne parcele **netačna**.

Gradski urbanista ponovo izjednačava zonu zaštite vodoizvorišta na Novom Beogradu s Makiškim poljem, pri čemu ističe da je „jedini način“ obezbeđenja i čuvanja vodozaštitnih objekata izgradnja fekalne i kišne kanalizacije, koja sprečava da se nedozvoljene materije sliju u podzemne vode. Suprotno tome, primarni način očuvanja vodoizvorišta bio bi zabrana izgradnje, odnosno očuvanje i unapređenje zelenih površina. Na sličan način glavni urbanista intenzivnu urbanizaciju opravdava i „prilikom da BVK zameni infrastrukturu staru pola veka“, te se ove izjave mogu oceniti kao **netačne**.

Dodatno javnost može dovesti u zabludu niz medijskih objava u brojnim dnevnim listovima i onlajn portalima (Politika, Glas Javnosti, Kurir, RTV, Beta, Građevinarstvo, Telegraf, Danas i drugi) da je investitor, Bogoljub Karić i BK grupa, odustao od izgradnje Tesla grada na Makiškom polju, uz navođenja da izgradnja stambeno-poslovnog kompleksa neće ugroziti vodoizvorište³⁶. U pojedinim dnevnim listovima ova vest objavljena je uz eksplicitne naslove da su reakcije javnosti, odnosno pritisak građana, uticali na povlačenje investitora³⁷. Međutim, BK grupa navodi da je od izgradnje na ovoj lokaciji odustala još pre tri godine³⁸, te se ove brojne objave i bombastični naslovi mogu oceniti kao **netačni**. Pri tome, ni jedna od vesti u vesti s BK grupom i njihovom planiranom izgradnjom na Makiškom polju, niti da se od nje odustalo, nije prenesena na zvaničnoj stranici Grada Beograda.

Burne i brojne reakcije javnosti na intenzivnu urbanizaciju Makiškog polja praćene su brojnim izjavama zvaničnika, od čega je manji broj prenesen na zvaničnoj stranici Grada Beograda. Analiza ukazuje na značajan broj neusaglašenih i neutemeljenih izjava, što pogoršava medijski šum i za posledicu ima dezinformisanje javnosti. Ističe se i predstavljanje planskog rešenja u svetlu izgradnje metroa, umesto intenzivne urbanizacije i izgradnje stambeno-poslovnog kompleksa, uz izostanak javne diskusije po pitanju budućnosti vodoizvorišta i snabdevanja vodom, iako je ta tema najviše uzburkala javnost.

36 <https://www.kurir.rs/vesti/beograd/3611265/bk-grupa-necemo-graditi-tesla-grad-na-makiskom-polju-trazicemo-novu-lokaciju>

37 <https://www.glas-javnosti.rs/drustvo/karici-odustali-od-gradnje-na-makisu-popustili-pred-pritiskom-gradana-4422>

38 <https://www.danas.rs/politika/karic-od-izgradnje-na-makisu-smo-odustali-jos-pre-tri-godine/>

Analiza zapisnika Komisije za planove Skupštine grada Beograda

UPUĆIVANJE NA JAVNI UVID

Stručna kontrola Nacrta plana detaljne regulacije dela Makiškog polja, GO Čukarica, s Izveštajem o strateškoj proceni uticaja Plana na životnu sredinu, održana je na 134. i 137. sednici Komisije za planove (24. 9. 2020. i 1. 10. 2020), na kojoj je i zaključeno da se Nacrt plana upućuje na javni uvid u periodu 26. 10 – 27. 11. 2020, dok će se Javna sednica Komisije za planove Skupštine grada Beograda o predmetnom Nacrtu plana održati 15. 12. 2020. godine.

(1) Komisija za planove je na 153. sednici (3. 12. 2020) razmatrala Informaciju povodom zahteva udruženja građana i fizičkih lica u vezi sa procedurom sprovođenja javnog uvida u Nacrt plana detaljne dela Makiškog polja od 02.12.2020. godine. Predsednik Komisije, gradski urbanista, informisao je članove Komisije da su obavljene konsultacije s Ministarstvom građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture i da su utvrđeni zajednički stavovi u vezi s procedurom održavanja javnih uvida i javnih sednica za vreme pandemije, nako čega je Komisija za planove jednoglasno donela nekoliko zaključaka:

- > javne sednice će se u toku trajanja pandemije održavati **u skladu s merama za sprečavanje i suzbijanje zarazne bolesti** covid-19 koje je propisala Vlada RS (u zatvorenom 1 osoba na 4m²),
- > **nema osnova za drugačije postupanje** prilikom održavanja javnih sednica u prostorijama Gradske uprave,
- > po svakoj podnetoj primedbi može da učestvuje **samo jedan izabrani predstavnik**,
- > zaključak treba oglasiti u sredstvima javnog informisanja da bi podnosioci primedbi, naročito za primedbe koje su podnele grupe građana, izabrali svog predstavnika, **kako ne bi došao veći broj ljudi** i kako bi se sprečilo širenje zaraze u prostorijama Gradske uprave ili ispred nje,
- > to je **opravdano i dovoljno da bi se poštovala sve zakonske odredbe i norme** koje podrazumevaju javnost u procesu usvajanja planova i pravo zainteresovanih lica da se na javnoj sednici izjasne pred Komisijom za planove, što će biti i tonski zabeleženo,
- > kako bi se omogućio nesmetani rad Komisije i najpovoljniji uslovi za održavanje javnih i zatvorenih sednica Komisije, preporuka je da sednicama prisustvuje minimalan broj predstavnika obrađivača, javnih preduzeća, državnih organa i institucija, odnosno **samo oni čije prisustvo je neophodno**.

U vezi s Nacrtom plana detaljne regulacije dela Makiškog polja:

- > **nema osnova za odlaganje** javne sednice
- > **u pitanju su politički pritisci** koji se ne odnose na tehnički postupak izrade i usvajanja planova detaljne i generalne regulacije, a koji se rade u skladu sa zakonskom regulativom i **u interesu i za građane koji su vlasnici parcela u obuhvatu planova**.

(2) Na 155. sednici Komisije za planove (10. 12. 2020) Sekretarijat za urbanizam i građevinske poslove je informisao Komisiju o novim zahtevima u vezi s održavanjem javnih uvida i javnih sednica, koje su u međuvremenu podnели:

- > UG Petlovo brdo, za GG Bitka za Košutnjak (od 10. 12. 2020),
- > Regulatorni institut za obnovljivu energiju i životnu sredinu RERI, Beogradska otvorena škola, Centar za kulturnu dekontaminaciju, Inicijativa Pravo na vodu, Ministarstvo prostora, Ne davimo Beograd, Organizacija za političku ekologiju Polekol (od 04. 12. 2020).

Nakon diskusije (učestvovali Marko Stojčić, Nebojša Minjević i Nenad Krčum) Komisija za planove se, pozivajući se i na zaključke sa 105. sednice (4. 6. 2020) da su se „stekli uslovi za održavanje javnih sednica u vezi s planovima za koje su javni uvidi već održani ili je javni uvid u toku“ i sa 153. sednice (3. 12. 2020), i u skladu s epidemiološkim merama Vlade RS, jednoglasno dalje zaključuje:

- > potrebno je objaviti oglas kojim se jasno definiše način održavanja javnih sednica za vreme pandemije, odnosno da se odredi **jedan predstavnik** koji može da bude podnosilac primedbi, a može da bude i neki od eksperata koji se pominju u primedbi, koji bi na pravilan način prezentovao Komisiji primedbe na plan,
- > Komisija u materijalu ima sve pisane primedbe, tako da u smislu odlučivanja na zatvorenoj sednici, nakon izlaganja na javnoj sednici, **Komisija će apsolutno uzeti sve elemente koji su sadržani u pisanim primedbama,**
- > ni u jednom delu **nije uskraćena mogućnost građana** da se obrate putem primedbi i da iznesu svoj stav na javnoj sednici, ali da je zbog pandemije kovid-19 neophodno da se taj postupak **racionalizuje** u smislu neuskraćivanja bilo koje zakonske mogućnosti ili bilo kog prava na izjašnjenje, već da se prilagodi merama Vlade RS koje podrazumevaju minimalan broj učesnika u zatvorenom prostoru (1 osoba na 4m²), čime podnosioci primedbi nisu oštećeni,
- > nema posebno opravdanog razloga da se s jedne strane **ugrožava bezbednost ljudi brojem ljudi**, a s druge strane **da se ugrožava javni interes koji je Skupštine grada Beograda poverila Komisiji za planove**, koja ovde ima predstavnike 2/3 ispred Grada, i 1/3 ispred Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture,
- > **obaveza Komisije za planove je da sve odluke koje donosi budu u skladu sa zakonskom regulativom i da štiti javni interes**, što ona i radi i **zahvalna je svim građanima koji joj pomažu da njene odluke budu što kvalitetnije.**

U vezi s Nacrtom plana detaljne regulacije dela Makiškog polja:

- > **nema posebnog razloga** da procedura javnog uvida bude drugačije sprovedena u odnosu na procedure koje se sprovode za sve druge planove jer Komisija za planove ni u jednom delu ne krši mere koje je propisala Vlada RS, kao ni procedure sprovođenja javnog uvida i održavanja javnih sednica, koje su propisane Zakonom o planiranju i izgradnji i Pravilnikom o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja,
- > **javni interes** u slučaju realizacije PDR dela Makiškog polja je **sprovođenje jednog od najvažnijih projekata u Republici Srbiji**, kao što je izgradnja **depoa za metro u Makiškom polju.**

Istovremeno, Komisija zaključuje:

- > zbog velikog broja pristiglih primedbi za Izmene i dopune plana detaljne regulacije prostorne celine Kosačićev venac, za deo bloka između ulica: Karađorđeva, Velike stepenice, i Kosačićev venac, Gradska opština Stari grad važe isti uslovi održavanja javne sednice – **za održavanje javne sednice obezbeđena je veća sala,**
- > s obzirom na to da će se omogućiti prisustvo jednog predstavnika koji je potpisan u ime drugih podnosilaca primedbi, Komisija smatra da će odabrani **predstavnik moći da zastupa stavove građana** koji su mu dali podršku na pravilan način pred Komisijom.

(3) Na 156. sednici (15.12.2020) odražnoj u prostorijama Skupštine grada Beograda u Ulici kraljice Marije 1 (velika sala na XX spratu) Komisija za planove je prema gore iznetim zaključcima i definisanoj proceduri **obavila javnu raspravu** po obavljenom javnom uvidu u Nacrt plana detaljne regulacije dela Makiškog polja, GO Čukarica, s Izveštajem o strateškoj proceni uticaja Plana na životnu sredinu, na kojoj su **„zainteresovana lica saslušala predloge odgovora obrađivača plana, JUP „Urbanistički zavod Beograda, o podnetim primedbama u toku javnog uvida“.**

S druge strane, značajno je istaći da je za drugi planski dokument koji je bio na javnom uvidu u istom periodu i koji je takođe izazvao reakcije javnosti – Plan detaljne regulacije prostorne celine Kosačićev venac, epidemiološka situacija drugačije tumačena, odnosno mogućnost održavanja javne sednice i rasprave o nacrtu planskog dokumenta. Naime, na 157. sednici (17. 12. 2020) odražnoj u prostorijama Gradske opštine Stari grad, Makedonska 42, na kojoj je zakazana javna rasprava po obavljenom javnom uvidu i razmatranje Izveštaja o obavljenom javnom uvidu u Nacrt izmena i dopuna Plana detaljne regulacije prostorne celine Kosačićev venac, za deo bloka između ulica: Karađorđeva, Velike stepenice i Kosačićev venac, GO Stari grad, članovi Komisije za planove Skupštine grada Beograda su **jednoglasno doneli zaključak da se Javna rasprava prekida i odlaže do daljeg** zbog nemogućnosti da se sednica održi u skladu sa Zakonom, Pravilnikom i Poslovnikom o radu Komisije.

IZVEŠTAJ O OBAVLJENOM JAVNOM UVIDU

Izveštaj o obavljenom javnom uvidu usvojen je takođe na 156. sednici (15.12.2020). Povodom razmatranja primedbi podnetih u toku javnog uvida, radi formiranja Izveštaja, članovi Komisije za planove su jednoglasno doneli **zaključke po pitanju primedbi 78 različitih podnosilaca** – građana, organizacija i institucija (ukupno oko **180 primedbi**).

Članovi Komisije su takođe jednoglasno zaključili da se, nakon izvršenih korekcija u skladu sa Izveštajem o javnom uvidu, Nacrt plana može uputiti u dalju proceduru (Skupštini grada Beograda na donošenje) kao i da za navedene korekcije Nacrta plana **nije potrebno ponavljanje javnog uvida.**

ZAKLJUČCI KOJI SE ODNOSU NA TRANSPARENTNOST I KVALITET INFORMISANJA GRAĐANA

Analiza dva plana na ranom javnom uvidu i javnom uvidu u periodu pandemije virusa covid-19, odabranih usled velike pažnje javnosti, zvaničnika i medija, koja im je posvećena, ukazala je na nekoliko opštih zaključaka koji se mogu izvesti u vezi s transparentnošću i kvalitetom informisanja građana.

- 01 Zvanična internet stranica Grada Beograda ne oslikava niti odgovara na medijsku pažnju koja prati veliko interesovanje javnosti, izražavanje značajnog broja različitih stavova i brojne izjave zvaničnika u vezi s planovima na javnim uvidima, čime **ne uspeva da se pozicionira kao javni servis** koji služi za provereno i tačno informisanje javnosti primarno u vezi s ovim procedurama.
- 02 Izjave gradskih zvaničnika prenesene na zvaničnu internet stranicu Grada Beograda dominantno su ocenjene kao netačne ili upitne, odnosno neutemeljene. Rezultati analize impliciraju da nasuprot tome da se pravoverno informiše javnost, zvaničnom internet stranicom Grada Beograda **u kontinuitetu se javnost dovodi u zabludu** u vezi s procedurama i sadržajem urbanističkih planova.
- 03 Značajan broj neutemeljenih i netačnih izjava gradskih zvaničnika prenesenih na zvaničnu internet stranicu Grada Beograda i u vodećim medijima ukazuje na **odsustvo odgovornosti javnih funkcionera** pri predstavljanju rada javnih institucija, što dalje implicira značajne nedostatke u postojećem modelu upravljanja koji teži da se temelji na demokratskim načelima.

- 04 Pored uočene duboke polarizacije između stavova građana i različitih eksperata s jedne strane, i gradskih zvaničnika s druge strane, primetno je i **odsustvo bilo koje vrste dijaloga**, pa i u odnosu na teme i pitanja koja se potežu u medijima. Naime, dok se s jedne strane u medijima postavlja značajan broj različitih pitanja, u izjavama gradskih zvaničnika ponavlja se nekoliko istovetnih tema i odgovora, koji su u oba analizirana slučaja značajno manjeg obuhvata od sadržaja postavljenih pitanja i s izostankom odgovora na iznete konkretne parametre i zahteve.
- 05 Rezultati analize su pokazali da od strane javnih institucija, veliko interesovanje koje su javnost i mediji iskazali za dva analizirana plana na javnom uvidu **nije iskorišćeno kao potencijal** za građenje javne diskusije, osnaživanje i razvoj participacije i unapređenje demokratskog modela upravljanja, već se nasuprot tome **aktivno teži da se javnost pasivizira i isključi iz procesa donošenja odluka od javnog interesa**.
- 06 Rezultati analize su pokazali tendenciju gradskih zvaničnika da legitimitet interesa koji je izražen u javnosti deli prema tome da li je u pitanju „privatni“ ili „javni“ interes, odnosno da se u procedurama participacije (RJU, JU) legitimnim smatraju samo interesi koje vlasnici parcela u obuhvatu plana iskazuju, dok se interesi drugih građana koji se mahom temelje na odbrani javnih dobara **odbacuju kao nelegitimni**. Ovakva podela je direktno **u suprotnosti s demokratskim načelom upravljanja** i omogućavanjem participacije svih zainteresovanih strana u artikulaciji i zaštiti javnog interesa, kao temelju demokratskog uređenja.

ZAKONOM PREDVIĐENA PARTICIPACIJA I PREPORUKE

PROCES I PROCEDURA IZRADE PLANA

Proces i procedura izrade plana započinje **inicijativom za izradu plana** (najčešće javne institucije ili privatnog lica / investitora) na osnovu koje **Sekretarijat za urbanizam i građevinske poslove** (kao nosilac izrade svih planova na teritoriji Beograda) i u saradnji s nadležnim institucijama (npr. Sekretarijatom za zaštitu životne sredine) formira potrebne elemente za odluku o izradi plana. Informacija da je pokrenuta inicijativa za izradu plana, kao i njen sadržaj, nisu dostupni javnosti, (osim ako se ne traže ciljano od nadležnih institucija, u vidu zahteva za pristup informacijama od javnog značaja).

Odluka o izradi plana po Zakonu, između ostalog, sadrži cilj izrade plana, uslove planova višeg reda i konceptualni okvir budućeg planskog rešenja. Predlog odluke usvaja **Komisija za planove Skupštine grada Beograda**, a samu Odluku donosi **Skupština grada Beograda** i ona se objavljuje u Službenom listu grada Beograda.

Po Zakonu, **elaborat za rani javni uvid** (RJU) kao početnu, konceptualnu fazu izrade plana, sa propisanim sadržajem i formom, izrađuje **obrađivač plana** (javno preduzeće, npr. Urbanistički zavod Beograda, ili privatna firma registrovana za delatnost izrade planova koja ispunjava propisane uslove), dok Sekretarijat za urbanizam i građevinske poslove, kao nosilac izrade plana, određuje datum javnog uvida u elaborat za RJU. U beogradskoj praksi, elaborat za RJU razmatra **Komisija za planove** pre izlaganja na rani javni uvid i o tome donosi poseban zaključak.

Elaborat za rani javni uvid izlaže se na **rani javni uvid** minimum 15 dana. Elaborat sadrži tekst, grafičke priloge i dokumentaciju, sve u skladu sa Zakonom. Tokom ranog javnog uvida, svoje primedbe, sugestije i mišljenje na izloženi materijal mogu dati **svi zainteresovani građani**. Primedbe i sugestije se predaju Sekretarijatu za urbanizam i građevinske poslove, u pisanoj formi. Takođe, tokom trajanja ranog javnog uvida, odnosno u Zakonom propisanom roku, sve nadležne **institucije javnog sektora** (JKP, zavodi, sekretarijati...) u obavezi su da dostave uslove iz svoje nadležnosti.

Nakon završetka ranog javnog uvida, **Komisija za planove** može dati smernice za dalju izradu nacrtu plana. Podaci o trajanju i organizaciji RJU, sve prispele primedbe i sugestije građana, uslovi nadležnih institucija, kao i smernice Komisije za planove formiraju Izveštaj o ranom javnom uvidu, zvaničan dokument koji potpisuje Komisija za planove. **Izveštaj o ranom javnom uvidu** moguće je pogledati tek tokom javnog uvida u nacrt plana, u dokumentaciji elaborata koji se izlaže na javni uvid. Pre toga jedino putem zahteva za pristup informacijama od javnog značaja.

Po Zakonu, građani ne dobijaju zvaničan odgovor na svoje primedbe i sugestije koje su priložili tokom trajanja ranog javnog uvida. **Odgovor na primedbe i sugestije** daje obrađivač plana, i to ne na svaku primedbu pojedinačno, nego uopšteno za sve primedbe - u vezi s namenom zemljišta i planiranim kapacitetima i parametrima izgradnje. Takvi odgovori se prezentuju Komisiji za planove tokom stručne kontrole nacrtu plana. Građani mogu

videti generalne odgovore obrađivača tek tokom javnog uvida u nacrt plana, u dokumentaciji elaborata koji se izlaže na javni uvid.

Nacrt plana s propisanim sadržajem i formom izrađuje obrađivač plana i upućuje ga Sekretarijatu za urbanizam i građevinske poslove radi stručne kontrole. Stručnu kontrolu nacrt plana vrši Komisija za planove, nakon čega se sastavlja **Izveštaj o izvršenoj stručnoj kontroli**. Po Zakonu, zaključci Komisije za planove koji su sastavni deo izveštaja jesu obavezujući, odnosno obrađivač plana mora postupiti po njima. Građani mogu videti izveštaj o stručnoj kontroli tek tokom javnog uvida u nacrt plana, u dokumentaciji elaborata koji se izlaže na javni uvid.

Nacrt plana koji je korigovan u skladu sa Izveštajem o izvršenoj stručnoj kontroli izlaže se na **javni uvid** (JU) minimum 30 dana. Elaborat nacrtu plana sadrži tekst, grafičke priloge i dokumentaciju, u skladu sa Zakonom. Tokom javnog uvida, svoje primedbe na izloženi materijal mogu dati svi zainteresovani građani. Primedbe se predaju Sekretarijatu za urbanizam i građevinske poslove, u pisanoj formi. Takođe, tokom trajanja javnog uvida, sve nadležne institucije javnog sektora (JKP, zavodi, sekretarijati...) mogu da dostave i primedbe iz svojih nadležnosti.

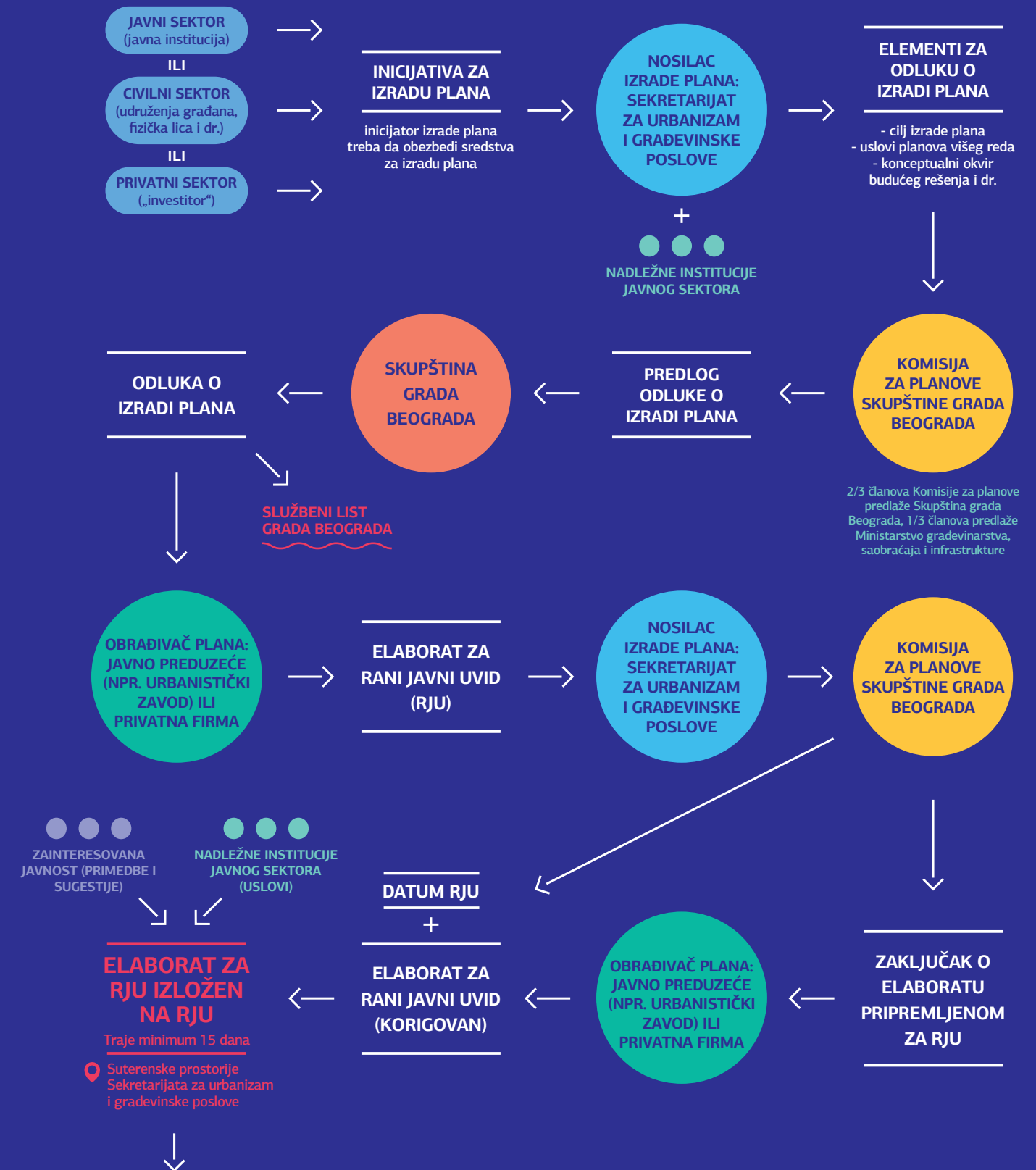
Po završenom javnom uvidu organizuje se **javna sednica** Komisije za planove, kojoj mogu da prisustvuju svi podnosioci primedbi. Na javnoj sednici se diskutuje pojedinačno o svim podnetim primedbama, a obrađivač plana je dužan da obrazloži svoj stav po svakoj primedbi. Konačan stav Komisije za planove po svakoj podnetoj primedbi formuliše se na zatvorenom delu sednice, kojoj ne prisustviju građani, odnosno koja nije otvorena za širu javnost, već samo za nadležne institucije i obrađivača plana. Zaključak zatvorenog dela sednice predstavlja **Izveštaj o javnom uvidu** u nacrt plana, koji potpisuje Komisija za planove. Po Zakonu, zaključci Komisije za planove po svakoj podnetoj primedbi, koji su sastavni deo izveštaja, obavezujući su, odnosno obrađivač plana mora postupiti po njima.

Svaki podnosilac primedbe dobija **zvaničan odgovor** Komisije za planove pisanim putem. Ovaj odgovor ne utiče na dalju proceduru donošenja plana, odnosno odbijanje primedbe i eventualna žalba na takvu odluku ne utiče na dalji tok usvajanja plana.

Nacrt plana koji je korigovan u skladu s Izveštajem o javnom uvidu upućuje se Skupštini grada Beograda na **usvajanje**. Na skupštinskoj sednici, moguće je uložiti amandman na plan kojim se predlaže promena planskog rešenja. Ukoliko amandman prihvati skupštinska većina, nacrt plana se vraća Komisiji za planove na ponovno razmatranje i korekciju. Nakon donošenja plana, tekstualni deo plana se objavljuje u **Službenom listu grada Beograda**.

Izveštaj o javnom uvidu, kao i **Izveštaj Sekretarijata za urbanizam i građevinske poslove**, koji sadrži detaljan opis cele procedure izrade i donošenja plana, postaju sastavni deo dokumentacije plana. Dokumentacija nije normativni deo plana, ne objavljuje se u Službenom listu grada Beograda, a ne može se naći ni u Centralnom registru planskih dokumenata (CRPD) – iako je po Pravilniku o sadržaju ovog registra njegov sastavni deo – i moguće ju je pogledati samo uz poseban zahtev.

Dnevni red i zaključci sednica Komisija za planove i Skupštine grada Beograda nisu javno dostupni svima, mogu se dobiti tek putem zahteva za pristup informacijama od javnog značaja i, eventualno, ukoliko se uvrste u dokumentaciju koja je predmet RJU ili JU, pored Zakonom propisanog minimuma.

ZAKLJUČCI ANALIZE ZAKONSKOG OKVIRA PARTICIPATIVNOG PROCESA

Zakonom o planiranju i izgradnji propisuje se postupak donošenja planskih dokumenata, koji podrazumeva i učešće građana u ovoj proceduri i to kroz postupke ranog javnog uvida i javnog uvida u nacrt urbanističkih i prostornih planova. Pravilnik o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja sadrži preciznije opisane procedure učešća javnosti u procesima donošenja odluka o urbanom razvoju, odnosno preciznije opisane uslove održavanja ranog javnog uvida (čl. 37 do 45), javnog uvida (čl. 55 do 64), održavanja javne sednice komisije za planove jedinice lokalne samouprave tokom koje podnosioci primedbe mogu obrazložiti primedbe pred komisijom (čl. 64 do 69), uslove koji definišu manje izmene i dopune planskog dokumenta zarad kojih se smanjuje obim uključivanja zainteresovane javnosti (čl. 72 i 73).

Zakonodavni okvir dopušta građanima učešće u procesu oblikovanja okruženja isključivo u fazi pripreme planskog dokumenta (rani javni uvid i javni uvid) nakon čega se uloga zainteresovane javnosti svodi na posmatračku, uz veoma ograničene domete mehanizama pomoću kojih građani mogu vršiti kontrolu njegovog sprovođenja. Međutim, i u onom delu u kome je zakonom garantovano, učešće građana u ovim procesima znatno je ograničeno načinom na koji se javni uvidi oglašavaju i sprovode. Stvarni efekti ovako zamišljene participacije oslikavaju se u tome što građani najčešće saznaju o planiranim promenama u svojoj ulici (u svom naselju, susedstvu, široj zajednici) tek kad se začuje zvuk mehanizacije spremne da promenu započne. Zapravo, stvarni efekti ovako organizovane participacije oslikavaju se u (sve većem) broju građana koji se udružuju u borbi protiv neželjene promene.

Važno je istaći da propisi pružaju osnovni okvir za učešće građana u procesima planiranja, ali oni ne zabranjuju izlaženje iz postavljenih okvira na način koji bi unapredio efikasnost ovog procesa. Upravo je spremnost organa uprave da ulože dodatni napor ka iscrpljivanju

postojećih i korišćenju dodatnih alata dokaz stvarne opredeljenosti ka unapređenju mogućnosti za pozitivne ishode upravljanja prostornim razvojem.

Preporuke koje slede formulisane su sa ciljem umanjavanja šansi za odbacivanje planiranih rešenja od strane građana, a koje se mogu sprovesti u okvirima zakonom prepoznatih mehanizama ili uz manje izmene lokalnih propisa. Predloženi alati usmereni su na povećanje stepena uključenosti građana u proces izrade planskih rešenja. Međutim, s obzirom na kompleksnost procesa urbanističkog planiranja i pitanja suštinske participacije građana, naivno bi bilo tvrditi da bi puko povećanje broja zainteresovanih građana dovelo do porasta kvaliteta izrađenih planskih dokumenata. Štaviše, sasvim je izvesno da bi, kao posledica toga što dizajn ovog procesa na nejednak način tretira interese uključenih aktera, te prednost daje interesima investitora, povećanje broja zainteresovanih građana značilo i eskalaciju očekivanih konflikata³⁹. Međutim, upravo bi ovakva eskalacija značila dodatan pritisak na nadležne institucije da pristupe promišljanju drugačijeg koncepta upravljanja prostornim razvojem koji bi na adekvatan način obuhvatio i pomirio interese svih društvenih aktera i učinio korak više ka suštinskom razumevanju procesa razvoja grada.

39 „Konfliktni interesi su normalna posledica demokratizacije društva, čiji se stepen razvijenosti meri finoćom mehanizama kojima se omogućava da grupe ljudi izraze i brane svoje interese. Iako konflikti interesa predstavljaju ključnu karakteristiku modernog društva, oni mogu biti destruktivni po zajednice, te se moraju razvijati instrumenti za sprečavanje njihove eskalacije.” Za više o kolaborativnom urbanizmu vid. Maruna, M. Milovanović Rodić, M. Slavković, Lj. Radovanović, K. Ristović, M. Vajović, M. Đurđević, M. Tomašević, M. (2020) „Ka kolaborativnom upravljanju: platforma za promociju savremenog koncepta prostornog razvoja“, U: Jevtić, A., Drašković, B. (ur.), Budućnost gradova i urbanizma / Međunarodni naučno-stručni skup 16. Letnja škola urbanizma (str. 49–56). Beograd: Udruženje urbanista Srbije, Republički geodetski zavod.

PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE PROCESA PARTICIPACIJE U POSTUPKU DONOŠENJA PLANSKIH DOKUMENATA:

- 01 Razraditi dodatne načine za obaveštavanje građana o održavanju ranih javnih i javnih uvida,
- 02 Učiniti dostupnom celokupnu dokumentaciju planskog dokumenta, tokom trajanja ranog javnog i javnog uvida u nacrt planskog dokumenta i nakon usvajanja planskog dokumenta,
- 03 Mesto održavanja javnog uvida učiniti dostupnim i prilagoditi cilju održavanja javnih uvida,
- 04 Organizovati javnu prezentaciju nacrtu planskog dokumenta, tokom koje se može odvijati dvosmerna komunikacija između predstavnika zainteresovane javnosti i predstavnika obrađivača, odnosno nosioca izrade planskog dokumenta,
- 05 Otvoriti nove kanale putem kojih građani mogu uputiti primedbe na planski dokument,
- 06 Mesto održavanja javne sednice Komisije za planove Skupštine grada Beograda prilagoditi svrsi i karakteru ovog javnog događaja,

- 07 Termin održavanja javne sednice Komisije za planove Skupštine grada Beograda prilagoditi tako da se omogući prisustvo većem broju građana,
- 08 Učiniti dnevni red javnih sednica Komisije za planove skupštine grada Beograda dostupnim javnosti,
- 09 Prilagoditi vreme trajanja konsultacija o pojedinačnim nacrtima planskih dokumenata očekivanom broju predstavnika zainteresovane javnosti,
- 10 Učiniti javno dostupnim audio (i video) snimke javnih sednica Komisije za planove Skupštine grada Beograda,
- 11 Ponoviti održavanje javnog uvida i javne sednice Komisije za planove Skupštine grada Beograda ukoliko usvojene primedbe utiču na interese, odnosno ostvarivanje prava drugih lica,
- 12 Učiniti javno dostupnim, putem interneta, izvod o obavljenom javnom uvidu, neposredno nakon njegove verifikacije.

01 Razraditi dodatne načine za obaveštavanje građana o održavanju ranih javnih i javnih uvida

Pravilnikom o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja (u daljem tekstu i: Pravilnik) određeno je da se javni uvid u nacrt planskog dokumenta objavljuje u elektronskom obliku na internet stranici jedinice lokalne samouprave i na internet stranici nosioca izrade planskog dokumenta, a Zakonom o planiranju i izgradnji određeno je da se izlaganje planskog dokumenta oglašava i u sredstvima javnog informisanja, odnosno dnevnom i lokalnom listu (član 50, stav 1)⁴⁰. Član 58 Pravilnika propisuje obavezan sadržaj oglasa kao pun naziv institucije koja sprovodi oglašavanje, odnosno koja se stara o izlaganju planskog dokumenta na javni uvid, naziv planskog dokumenta čije se izlaganje oglašava, podatke o vremenu i mestu izlaganja planskog dokumenta na javni uvid, javne prezentacije nacrt planskog dokumenta, održavanja javne sednice komisije nadležne za javni uvid, kao i način na koji zainteresovana pravna i fizička lica mogu dostaviti primedbe na planski dokument. Isti član navodi i da oglas može sadržati i grafički prikaz područja koje je obuhvaćeno planskim dokumentom, kao i druge informacije koje mogu biti od značaja za javni uvid.

U praksi, mali je procenat građana koji posećuju internet stranice jedinice lokalne samouprave dovoljno redovno da bi se moglo reći da su adekvatno obavešteni o održavanju ovih događaja. Ni oglas objavljen u jednom sredstvu javnog informisanja nema značajno veći domet, s obzirom na to da podrazumeva da dostiže samo do građana koji su čitaoci jednih dnevnih novina koje je nadležni organ odabrao kao mesto oglašavanja, i da su pribavili svoj primerak baš tog dana kada je objavljen oglas koji bi mogao da ih interesuje. Dodatno, sam naziv planskog dokumenta naveden u oglasu često nije dovoljan da ukaže na obuhvat njegove izrade, zbog čega građani ne mogu znati da li bi konkretan oglas mogao da bude predmet njihovog interesovanja. Uprkos tome što Pravilnik daje mogućnost da oglas sadrži i grafički prikaz područja obuhvaćenog planskim dokumentom u izradi, ova se mogućnosti, po pravilu, ne koriste⁴¹.

Praksa pokazuje da eskalacija nezadovoljstva građana najčešće ima koren upravo u činjenici da oni nisu bili obavešteni o proceduri tokom koje je potvrđen sporan planski dokument. Naime, čak i ako su oglasi o održavanju javnog uvida oglašeni u skladu s propisima, praksa ukazuje na to da to najčešće ne znači da su informacije o tome došle do građana. Preduzimanjem dodatnih koraka kojima bi se povećao stepen obaveštenosti građana, uvećale bi se i šanse da ishod procesa javnih konsultacija bude zadovoljavajući za sve aktere na čije živote može uticati planirana promena u prostoru. Prednosti ovakvog pristupa opravdavaju ulaganje dodatnih finansijskih sredstava za sprovođenje ove mere.

40 Pravilnik o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja razdvaja pojam oglasa o održavanju javnog uvida u planski dokument i sâm javni uvid u planski dokument

41 Oglas o održavanju javnog uvida u planski dokument na internet stranici Gradske uprave grada Beograda, koji je ujedno i mesto elektronskog održavanja javnog uvida u nacrt planskog dokumenta, ne sadrži izdvojen grafički prikaz obuhvata planskog dokumenta, već je radi dobijanja informacije o obuhvatu intervencije neophodno preuzeti dokumentaciju i otvoriti je korišćenjem odgovarajućih softvera

Neki od dodatnih načina obaveštavanja građana mogu biti:

- > direktno obaveštavanje stambenih zajednica⁴² u obuhvatu i graničnoj zoni obuhvata planskog dokumenta,
- > postavljanje obaveštenja o održavanju javnog uvida na objekte mesnih zajednica i sve javne objekte u obuhvatu i graničnoj zoni obuhvata planskog dokumenta u izradi,
- > objave u radio ili tematskim TV emisijama (npr. emisija „Beogradska hronika” na javnom servisu RTS).

02 Učiniti dostupnom celokupnu dokumentaciju planskog dokumenta, tokom trajanja ranog javnog i javnog uvida u nacrt planskog dokumenta i nakon usvajanja planskog dokumenta

U skladu sa čl. 41 i čl. 60 Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja, rani javni i javni uvid obavlja se u zgradi Gradske uprave grada Beograda, u Ulici 27. marta br. 43-45. U podrumskoj prostoriji izlažu se grafički prilozi, dok je tekstualni deo planskog dokumenta u izradi najčešće neposredno dostupan isključivo u terminu u kome je prisutan i predstavnik obrađivača planskog dokumenta, po pravilu, utorkom i četvrtkom od 12 do 18 časova. Pored toga što je građanima uskraćeno pravo da tokom čitavog perioda trajanja javnog uvida izvrše uvid u tekstualni deo planskog dokumenta, uskraćuje im se i pravo na uvid u dokumentaciju prikupljenu tokom procedure izrade planskog dokumenta, odnosno one delove dokumentacione osnove⁴³ dostupne u datom trenutku izrade plana. Među ovim dokumentima nalaze se i odluka o izradi planskog dokumenta, izvodi iz planskih dokumenata višeg reda, odnosno šireg područja i druga razvojna dokumentacija, spisak korišćene dokumentacije za izradu planskog dokumenta (planska, tehnička, razvojna i druga dokumentacija) i po potrebi izvod iz korišćene dokumentacije, pribavljeni podaci i uslovi za izradu planskog dokumenta, izveštaj o obavljenom ranom javnom uvidu, izveštaj o obavljenoj stručnoj kontroli nacrt plana, mišljenja nadležnih organa i institucija i drugo. Propisi određuju obavezu da se svi važeći planovi, uključujući i njihovu dokumentacionu osnovu, učine dostupnim javnosti putem interneta i to kroz formiranje Centralnog registra planskih dokumenata⁴⁴. Međutim, ove zakonske odredbe se ne sprovode.

42 U skladu sa Zakonom o stanovanju i održavanju stambenih zgrada (Sl. glasnik RS, br. 104/2016 i 9/2020 – dr. zakon) jedinica lokalne samouprave vodi Registar stambenih zajednica.

43 Pojam dokumentacione osnove planskog dokumenta definisan je članom 28 Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja kao „hronološki sistematizovan skup materijala i dokumenata koji su korišćeni za izradu planskog dokumenta i koji se odnose na proceduru stručne kontrole, javnog uvida i donošenje planskog dokumenta”.

44 Član 43 Zakona o planiranju i izgradnji uspostavlja Centralni registar planskih dokumenata, dok je njegov sastav definisan članom 9, stav 3 Pravilnika o sadržini i načinu vođenja i održavanja Centralnog registra planskih dokumenata, informacionog sistema o stanju u prostoru i lokalnog informacionog sistema i digitalnom formatu dostavljanja planskih dokumenata, koji navodi: „Analitičko-dokumentaciona osnova planskih dokumenata sastavni je deo Registra.”

Članom 61 Pravilnika je određeno da se planski dokument izlaže na javni uvid i na internet stranici organa nadležnog za donošenje planskog dokumenta, odnosno organa jedinice lokalne samouprave nadležnog za poslove prostornog planiranja i urbanizma. Sekretarijat za urbanizam i građevinske poslove Gradske uprave grada Beograda (u daljem tekstu: Sekretarijat) održava rane javne uvide i javne uvide putem internet prezentacije Gradske uprave grada Beograda (beograd.rs) u sekciji „Gradski oglasi i konkursi”. Na ovoj adresi dostupni su tekstualni i grafički prilozi nacrtu planskih dokumenata, dok dostupnost dokumentacione osnove varira od slučaja do slučaja⁴⁵.

Pravilnikom je propisano da se, za potrebe izrade nacrtu, obavljanje stručne kontrole, javnog uvida i drugih postupaka izrade planskih dokumenata koji su regulisani Pravilnikom, digitalne karte izrađuju i predaju isključivo u određenim formatima usko specijalizovanih softver paketa, a posebno je naglašeno da se drugi fajl formati, među kojima i *.pdf ne smatraju validnim (član 30). Sve do skoro, Sekretarijat je dosledno sprovodio Pravilnik, te su planska dokumenta građanima bivala predstavljena u *.dwg (ređe u *.dxf) formatu. S obzirom na to da je za čitanje ovih formata neophodno poznavanje korišćenja profesionalnih softverskih paketa, građanima je znatno bilo otežano uzimanje učešća u zakonom propisanim procedurama. Ova praksa je nedavno promenjena, pa se danas na internet stranici Gradske uprave grada Beograda, planska dokumenta najčešće izlažu i u *.pdf i *.dwg formatima. Ovo poslednje nije u skladu s odredbama Pravilnika, ali jeste korak napred u smeru stvarnog otvaranja participativnog procesa građanima.

03 Mesto održavanja javnog uvida učiniti dostupnim i prilagoditi cilju održavanja javnih uvida

Pravilnikom o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja određeno je da se javni uvid održava „u centralnom holu zgrade jedinice lokalne samouprave ili u posebnoj prostoriji koja je određena za izlaganje planskog dokumenta na javni uvid”. Međutim, Pravilnik ne daje opis minimuma uslova koji moraju biti ispunjeni da bi se smatralo da je javni uvid organizovan na svrsishodan način.

U Beogradu, uvidi u planska dokumenta u izradi održavaju se u podrumu zgrade Gradske uprave grada Beograda, u Ulici 27. marta br. 43-45, na način koji sasvim ispunjava šture odredbe Pravilnika, ali je neprimeren u odnosu na svrhu održavanja javnog uvida. Najpre, dokumentacija se izlaže u holu podruma ovog objekta, koji ne zadovoljava osnovne standarde pristupačnosti, a s obzirom na to da je direktno dostupan isključivo stepeništem. Oprema ovog podrumskog hola nije prilagođena aktivnostima koje se u njemu održavaju (npr. hol nije namenski opremljen stolovima i stolicama kojima se posetioци mogu poslužiti prilikom razgledanja dokumenata), dok se istovremeno on koristi i kao odlagalište dokumentacije nastale u radu Gradske uprave. Grafički prilozi planskih dokumenata

45 Dokumentaciona osnova, koja obuhvata i uslove za izradu planskog dokumenta, najčešće je dostupna onda kada je obrađivač planskog dokumenta Urbanistički zavod Beograda, ali se i u ovom pogledu javljaju izuzeci.

izloženi su na zidovima podrumskog hola⁴⁶. Međutim, u danima između dežurstava, slaba je kontrola izloženih dokumenata, zbog čega se može desiti da crteži padnu sa zidova. U situacijama kad je istovremeno izloženo više planskih dokumenata i urbanističkih projekata⁴⁷, ne postoje jasne smernice o njihovom rasporedu, što građanima otežava pristup informacijama.

04 Organizovati javnu prezentaciju nacrtu planskog dokumenta, tokom koje se može odvijati dvosmerna komunikacija između predstavnika zainteresovane javnosti i predstavnika obrađivača, odnosno nosioca izrade planskog dokumenta

Obaveza organa jedinice lokalne samouprave da svim zainteresovanim fizičkim i pravnim licima pruža potrebne informacije i stručnu pomoć u vezi s pojedinim rešenjima i eventualnim davanjem primedbi na planski dokument, propisana je članovima 47 i 60 Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja, kojima se uređuje tok, redom, ranog javnog uvida i javnog uvida. Način pružanja ovakve pomoći dodatno je definisan članom 61. Pravilnika koji određuje obavezu nadležnog organa jedinice lokalne samouprave da, tokom izlaganja nacrtu urbanističkog plana na javni uvid, obezbedi „povremeno prisustvo predstavnika obrađivača urbanističkog plana”, a radi pružanja potrebnih informacija i stručne pomoći u vezi s pojedinim planskim rešenjima. Međutim, Pravilnikom nije propisan način na koji se ova asistencija odvija.

U beogradskoj praksi, „povremeno” prisustvo znači da je, po pravilu, predstavnik obrađivača planskog dokumenta prisutan utorkom i četvrtkom, između 12 i 18 časova (javni uvid po pravilu traje od 9 do 18 časova). **Važno je napomenuti da propisi ne definišu obavezu da osoba koja dežura kao predstavnik obrađivača plana bude deo tima koji je radio na izloženom planskom dokumentu.** Za građane koji su sprečeni da fizički posete podrum Gradske uprave grada Beograda u ovim terminima, ne postoji druga mogućnost da dobiju stručnu pomoć u razumevanju predloženih planskih rešenja od formalno nadležnih lica.

Iako se aktivnosti tokom održavanja javne sednice Komisije za planove Skupštine grada Beograda kolokvijalno nazivaju „javnom raspravom”, one to suštinski nisu. Najpre, pravo na obraćanje Komisiji za planove dato je isključivo onom predstavniku zainteresovane javnosti koji je prethodno podneo primedbu. U pogledu širine prava, ono se sastoji u mogućnosti da primedbu dodatno obrazloži pred članovima Komisije za planove. U skladu sa čl. 64 Pravilnika, obrađivač planskog dokumenta, za potrebe održavanja javne sednice, unapred

46 Tekstualna dokumentacija, uključujući dokumentacionu osnovu, najčešće je dostupna isključivo u terminima u kojima dežuraju predstavnici obrađivača.

47 U skladu sa čl. 88 Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja, pre potvrđivanja urbanističkog projekta, organizuje se javna prezentacija urbanističkog projekta u trajanju od sedam dana.

priprema stavove o podnetim primedbama na nacrt planskog dokumenta, koji se dostavlja i Komisiji za planove jedinice lokalne samouprave. Tokom trajanja javne sednice, predstavnik obrađivača čita skraćeni prikaz podnete primedbe, praćen ranije formiranim odgovorom na primedbu, nakon čega se podnosiocu primedbe daje pravo da je obrazloži⁴⁸. Konačan stav o primedbama donosi Komisija za planove, na delu sednice koji je zatvoren za javnost.

Iz navedenog je jasno da javne sednice Komisije za planove nisu mesto rasprave o predloženim rešenjima, već su osmišljene kao formalni završetak procedure javnog uvida, tačnije, onog dela ove procedure koji je otvoren za javnost, tokom kog se građani obaveštavaju o stavu obrađivača planskog dokumenta o podnetoj primedbi. Građanima koji su, podnošenjem primedbe, već ukazali da imaju interes da zatraže prilagođavanje predloženog planskog rešenja, odnosno da žele da budu akter formiranja njegovog konačnog oblika, ne daje se nova prilika da reaguju na iznet stav obrađivača ili na eventualne nove informacije koje mogu dobiti od nadležnih institucija, te da svoje primedbe dopune ili ih preobliče. Ovako osmišljen mehanizam javnog uvida, tokom kog ne postoji prilika za suštinsku i ravnopravnu razmenu stavova, umanjuje šansu za pozitivan ishod planskog procesa.

Pravilnikom o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja iz 2011. godine, uveden je novi alat koji se odnosi na mogućnost da, tokom izlaganja nacrtu urbanističkog plana na javni uvid, nadležni organ jedinice lokalne samouprave, u saradnji s obrađivačem planskog dokumenta može po potrebi, organizovati javnu prezentaciju nacrtu planskog dokumenta, najkasnije deset dana pre isteka javnog uvida (čl. 56)⁴⁹.

Organizovanje javnih prezentacija urbanističkih planova smatrao bi se pozitivnim iskorakom jedinice lokalne samouprave ka uvećanju kapaciteta građana da razumeju promene u prostoru koje donose predloženi nacrti urbanističkih planova. Ovo bi bila prilika da se omogući dvosmerna komunikacija između zainteresovane javnosti i predstavnika nadležnih organizacija i institucija, kao preduslov za stvarno uživanje zakonom propisanog prava na učešće u procesima oblikovanja životne sredine. U sprovođenju ove mere, bilo bi neophodno da se vreme održavanja javne prezentacije uskladi s radnim vremenom građana ili organizuje više termina kako bi obuhvat ciljne grupe bio veći, a proces uspešniji.

U zavisnosti od stručnih kapaciteta i finansijskih sredstava, pored javnih prezentacija, nadležne institucije mogu upotrebiti i druge alate, kao što su: tribine, okrugli stolovi, ankete, fokus grupe, radionice. Kombinovanje odgovarajućih alata imalo bi veći pozitivan efekat na ishod participativnog procesa.

48 Ova se praksa Sekretarijata za urbanizam i građevinske poslove Grada Beograda razlikuje od scenarija propisanog Pravilnikom o radu Komisije za planove Skupštine grada Beograda, koji u čl. 13 određuje da će se podnosilac primedbe obratiti Komisiji za planove radi obrazloženja primedbe, a tek nakon toga će obrađivač planskog dokumenta ponuditi svoj odgovor na podnetu primedbu.

49 Održavanje javne prezentacije nacrtu planskog dokumenta obavezan je deo procedure donošenja prostornih planova.

05 Otvoriti nove kanale putem kojih građani mogu uputiti primedbe na planski dokument

Pravilnik o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja, u čl. 62, navodi podnošenje primedbe u pisanom obliku i to putem pisarnice nadležnog organa, kao isključivi način da se podnese primedba na nacrt planskog dokumenta. Na ovakav način podnošenja primedbi, građani su upućeni i sadržajem oglasa o održavanju javnih uvida. Iako to nije određeno Pravilnikom, praksa je Sekretarijata za urbanizam i građevinske poslove da prihvata i one primedbe građana koje su upućene poštom. Ono što Sekretarijat ne prihvata, a što bi značajno unapredilo participativni proces, jeste uvođenje adrese elektronske pošte putem koje bi građani takođe mogli da upute primedbe.

U posmatranom periodu, tokom trajanja epidemije, pisarnica Sekretarijata bila je zatvorena. Uprkos izmenjenim okolnostima, oglasi o održavanju javnih uvida nisu pretrpeli izmene. Građanima je usmeno saopštavano uputstvo da svoje primedbe, umesto na pisarnici, ostave u kartonskoj kutiji na ulazu u zgradu Sekretarijata. Čak ni u ovakvoj situaciji, Sekretarijat nije javno obavestio građane o potvrđenoj praksi da prihvata i one primedbe koje su upućene poštom, niti je otvorio mogućnost da građani svoje primedbe dostave elektronskim putem.

06 Mesto održavanja javne sednice Komisije za planove Skupštine grada Beograda prilagoditi svrsi i karakteru ovog javnog događaja

Javne sednice Komisije za planove Skupštine grada Beograda ne održavaju se na istoj adresi kao i javni uvidi u planska dokumenta, već u susednoj zgradi, u Ulici kraljice Marije br. 1 i to na 20. spratu ovog objekta. Ova sala dostupna je isključivo liftom, te se ne može smatrati uslovnom za ovu vrstu javnog događaja. Dodatno, u brojnim prilikama njen kapacitet pokazao se nedovoljnim da, pored predstavnika obrađivača i nadležnih organa⁵⁰, primi i sve zainteresovane građane. Ovaj problem se uvećava u danima kad se na istoj javnoj sednici održavaju konsultacije o više planskih dokumenata koji su izazvali interesovanje javnosti, o čemu građani, po pravilu, nisu obavešteni. Stoga građani, neretko, višesatne javne konsultacije provode na nogama, unutar sale ili čekajući obaveštenje o održavanju svoje tačke dnevnog reda, u holu izvan ove sale.

50 Pored podnosilaca primedbi, javnoj sednici Komisije za planove jedinice lokalne samouprave prisustvuju odgovorni planer, odnosno odgovorni urbanista, predstavnici obrađivača planskog dokumenta, predstavnici nadležnog organa jedinice lokalne samouprave, u skladu sa čl. 66 st. 1 Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja.

07 Termin održavanja javne sednice Komisije za planove Skupštine grada Beograda prilagoditi tako da se omogući prisustvo većem broju građana

Trenutna praksa Sekretarijata za urbanizam i građevinske poslove Gradske uprave grada Beograda, kao organa nadležnog za sprovođenje procedura ranog javnog i javnog uvida, ima za posledicu dodatno sužavanje ionako suženog prava građana na učestvovanje u radu javne sednice Komisije za planove Skupštine grada Beograda. Naime, članom 66 Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja određeno je da pravo na obraćanje pred Komisijom za planove jedinice lokalne samouprave, tokom javne sednice ovog organa, imaju samo oni građani koji su prethodno uputili primedbu na sadržaj nacrtu planskog dokumenta. Međutim, čak i oni predstavnici javnosti koji su se na ovakav način "kvalifikovali" za učešće u radu Komisije za planove, nisu uvek u mogućnosti da ovo pravo ostvare, a s obzirom da se javne sednice Komisije za planove Skupštine grada Beograda odvijaju u radno vreme javnih ustanova, po pravilu u 13 časova, odnosno u vreme kad je i većina građana na svom radnom mestu. Propisima nije regulisano pravo građana da imaju zastupnika koji bi se u njihovo ime obratio Komisiji za planove, pa se u (beogradskoj) praksi ovo pravo selektivno priznaje.

08 Učiniti dnevni red javnih sednica Komisije za planove Skupštine grada Beograda dostupnim javnosti

Dnevni red javnih sednica Komisije za planove Skupštine grada Beograda nije dostupan javnosti. Prema čl. 9. Poslovnika o radu Komisije za planove Skupštine grada Beograda, predlog dnevnog reda za svaku od sednica dobijaju članovi Komisije, kao i članovi Gradskog veća i Saveta za urbanizam, određeni sekretarijati Gradske uprave, gradske opštine, Direkcija, Zavod za zaštitu spomenika, Urbanistički zavod Beograda, Društvo arhitekata Beograda i Društvo urbanista Beograda, Inženjerska komora Srbije, a po potrebi i druge institucije, najmanje pet dana pre održavanja sednice.

Građani se o datumu održavanja javnih sednica obaveštavaju isključivo i jedino putem oglasa o održavanju javnog uvida u nacrt planskog dokumenta. Nije redak slučaj da se na istoj javnoj sednici planira održavanje konsultacija o više planskih dokumenata, o čemu građani nisu direktno obavešteni. Naprotiv, građani zainteresovani za javne konsultacije o različitim nacrtima planskih dokumenata upućuju se da na javne sednice dođu u isto vreme, po pravilu u 13 časova. Ovo za posledicu ima nepotrebno traćenje vremena građana koji su prinuđeni da, nekad i satima, čekaju da na dnevni red dođe planski dokument za čiju su izradu zainteresovani.

09 Prilagoditi vreme trajanja konsultacija o pojedinačnim nacrtima planskih dokumenata očekivanom broju predstavnika zainteresovane javnosti

Prema članu 11 Poslovnika o radu Komisije za planove, Komisija može da donese odluku da ograniči vreme rasprave po tačkama dnevnog reda ili po primedbama koje su predmet rasprave na javnoj sednici. S druge strane, u skladu sa čl. 65 st. 3 Pravilnika, Komisija može da održi više javnih sednica ukoliko proceni da je broj primedbi veliki. U praksi, kad je broj primedbi veliki, Komisija zaista održava više nego jedne javne konsultacije o nacrtu planskog dokumenta. Međutim, iako Komisija ima uvid u broj primedbi znatno pre održavanja javne sednice, o odluci da održi više od jedne javne sednice građane obaveštava tek na kraju pojedinačnih javnih sednica, što umanjuje mogućnost građana da na adekvatan način planiraju svoje vreme. Takođe, zabeleženo je i da Komisija ograničava trajanje rasprave na način da određuje broj minuta tokom kojih svako od zainteresovanih predstavnika javnosti ima pravo da obrazloži prethodno podnetu primedbu.

10 Učiniti javno dostupnim audio (i video) snimke javnih sednica Komisije za planove Skupštine grada Beograda

Članom 66 Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja propisana je zabrana neovlašćenog tonskog i audio snimanja toka javne sednice Komisije za planove. Ova zabrana potvrđena je i odredbama Poslovnika o radu Komisije za planove (čl. 13 stav 4) koji propisuje kao nedozvoljeno snimanje prisutnim licima video, audio i foto zapisa sednice, pod pretnjom udaljavanja prekršioca sa sednice. Poslovnik, takođe, propisuje obavezu nadležnih organa da snimaju audio-zapise sednica, a po potrebi i video-zapise sednica.

Sasvim očekivano, građani najčešće ni ne pomišljaju da bi u doba brzih informacija, društvenih mreža i ubrzane digitalizacije, mogla postojati ovakva zabrana, a posebno s obzirom na to da se radi o zabrani snimanja događaja koji je po naslovu i percipiranom karakteru „javan”. Štaviše, stavom 2 prethodno citiranog člana 13 Poslovnika o radu Komisije za planove Skupštine grada Beograda, podvučen je javni karakter javne sednice, te je navedeno: „Javna sednica Komisije je otvorena za javnost.” Uprkos pojačanom broju zahteva da se dopusti snimanje ovakvih događaja, ova zabrana je i dalje na snazi. Uz to, uprkos tome što nadležni organi snimaju audio zapise toka svake javne sednice, načinjeni snimci nisu dostupni javnosti. Ovakva praksa produbljuje percepciju građana o netransparentnosti rada organa nadležnih za izradu i donošenje planskih dokumenata.

11 Ponoviti održavanje javnog uvida i javne sednice Komisije za planove Skupštine grada Beograda ukoliko usvojene primedbe utiču na interese, odnosno ostvarivanje prava drugih lica

Propisi kojima je regulisana procedura izrade planskih dokumenata prepoznaju potrebu za ponavljanjem jednog dela ove procedure, te propisuju uslove pod kojima se pristupa takvoj aktivnosti. Zakon o planiranju i izgradnji, u čl. 51, određuje da će nadležni organ, odnosno Komisija za planove, doneti odluku kojom se nosiocu izrade nalaže da izradi novi nacrt planskog dokumenta u slučaju da ovaj organ, nakon javnog uvida u nacrt planskog dokumenta, utvrdi da usvojene primedbe suštinski menjaju planski dokument. S druge strane, čl. 68 st. 3 Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja predviđeno je da se, u slučaju da se utvrdi da je planski dokument značajnije promenjen u jednom delu, za taj deo nacrt planskog dokumenta organizuje ponovljen javni uvid. U skladu sa čl. 55 Pravilnika, ponovljeni javni uvid u deo planskog dokumenta ne može trajati kraće od 15 dana. Međutim, ovi propisi ne definišu bliže karakter izmena koje se smatraju značajnijim, odnosno suštinskim izmenama planskog dokumenta. Procena potrebe za pristupanjem ponavljanju izrade nacrt planskog dokumenta, odnosno potrebe za ponavljanjem javnog uvida u ceo nacrt planskog dokumenta ili jedan njegov deo, prepuštena je nadležnom organu tj. Komisiji za planove.

Međutim, u Beogradu građani veoma retko imaju priliku da kroz instrument ponovljenog javnog uvida daju svoj komentar na izmene nacrt planskog dokumenta, usvojene po završetku javne sednice Komisije za planove, bez obzira da li konačni stav Komisije za planove po upućenim primedbama građana i institucija utiče na promenu stepena ostvarivanja prava građana.

12 Učiniti javno dostupnim, putem interneta, izvod o obavljenom javnom uvidu, neposredno nakon njegove verifikacije

U skladu sa članom 67 Pravilnika, na jednoj ili više zatvorenih sednica koje se održavaju po završetku javnog uvida (ovo može biti i neposredno nakon javne sednice), Komisija za planove donosi zaključak po svakoj podnetoj primedbi⁵¹, koji je deo izveštaja o obavljenom javnom uvidu⁵². Propisi ne određuju obavezu nadležnih organa da blagovremeno obaveste građane o sadržaju ovog izveštaja.

51 Član 67 stav 3 propisuje da zaključak komisije o podnetoj primedbi može biti da se primedba: „prihvata”, „ne prihvata” (uz obrazloženje), „delimično prihvata” (uz obrazloženje koji deo primedbe se prihvata, a koji ne prihvata), kao i da primedba „nije osnovana” (uz obrazloženje).

52 Izveštaj o obavljenom javnom uvidu sadrži: 1) uvodni deo – kratak prikaz aktivnosti koje se odnose na postupak donošenja odluke, ugovaranje, izradu i stručnu kontrolu planskog dokumenta; 2) podatke o oglašavanju i sprovođenju postupka javnog uvida, kao i podatke o održavanju sednice komisije; 3) skraćeni prikaz primedbi koje su podnete na nacrt planskog dokumenta, sa zaključkom komisije po svakoj primedbi i kraćim obrazloženjem.

Ipak, Sekretarijat za urbanizam i građevinske poslove Gradske uprave grada Beograda sprovodi praksu obaveštavanja građana o ishodu procedure javnog uvida time što na adrese podnosilaca primedbi dostavlja izvod iz verifikovanog izveštaja o održanom javnom uvidu⁵³ koji sadrži skraćeni prikaz primedbe, sa zaključkom i obrazloženjem Komisije o toj primedbi. Dopis Sekretarijata dodatno sadrži i obaveštenje o alatima koji su na raspolaganju građanima koji nisu zadovoljni ishodom javnih konsultacija, sledeće sadržine: „Konačna verzija Nacrta predmetnog urbanističkog plana s Izveštajem o javnom uvidu biće dostavljena Gradskom veću grada Beograda radi utvrđivanja predloga Plana, nakon čega će biti upućena Skupštini grada Beograda na razmatranje i donošenje. Predlog za izmenu i dopunu Predloga predmetnog urbanističkog plana u smislu čl. 115 Poslovnika Skupštine grada Beograda (Sl. list grada Beograda, br. 15/09, 14/10, 32/10 i 101/19) podnosi se u formi amandmana. Amandman može podneti odbornik, Gradsko veće, gradonačelnik, stalno radno telo Skupštine, Skupština gradske opštine i 500 birača s prebivalištem na teritoriji grada.”

Ukoliko ostavimo po strani mogućnost da građani izvrše pritisak putem političkih predstavnika u ovom telu, te se usmerimo na mogućnost da građani podnesu amandman prikupljanjem potpisa 500 birača, izvesno je da su efekti ovog mehanizma veoma ograničeni, a često i u potpunosti obesmišljeni. Praksa pokazuje da konačna verzija nacrt planskog dokumenta, sa izveštajem o javnom uvidu, značajno pre stiže do Skupštine grada Beograda, nego što izvod iz istog izveštaja stiže na adrese građana, zbog čega su građanima sužene mogućnosti da iskoriste svoje pravo na organizovanje i upućivanje amandmana. Takođe, druge odredbe Poslovnika Skupštine grada Beograda dodatno otežavaju građanima da iskoriste ovaj mehanizam. Naime, amandman na predlog urbanističkog plana može se podneti najkasnije pet dana pre održavanja sednice Skupštine⁵⁴, dok rok počinje da teče „od dana upućivanja predloga opšteg akta odbornicima” (čl. 115 Poslovnika). Kako se predlozi odluka i urbanističkih planova odbornicima dostavljaju najkasnije sedam dana pre održavanja sednice Skupštine (čl. 74 st. 2 Poslovnika) zajedno sa dnevnim redom sednice, zaključuje se da građani najčešće imaju samo dva dana tokom kojih mogu podneti svoje amandmane. Dodatno, i to je moguće pod uslovom da dobiju informaciju o tome da je predlog planskog dokumenta upućen odbornicima, a s obzirom na to da ovu informaciju propisi ne definišu kao javnu. Uz to, obaveštenje o održavanju sednica Skupštine grada Beograda, skoro po pravilu se javno objavljuje u roku kraćem od propisanih sedam dana pre početka same sednice. Ipak, ovde je zabeležen pozitivan pomak, pa je nedavno uvedena praksa da ovoobaveštenje ipak sadrži i okviran opis dnevnog reda sednice.

Navedene poteškoće bile bi znatno umanjene ukoliko bi nadležni organi preduzeli aktivnosti na blagovremenom obaveštavanju građana o ishodu javnog uvida u planska dokumenta. Ove aktivnosti ne zahtevaju znatna ulaganja s obzirom na to da bi se značajan pozitivan efekat ove mere postigao i jednostavnim postavljanjem verifikovanog izveštaja o obavljenom javnom uvidu u planski dokument na internet stranicu putem koje se vrše javni uvidi.

53 Izveštaj verifikuju, odnosno potpisuju predsednik i članovi komisije, kao i ovlašćeno lice nadležnog organa, odnosno nadležnog organa jedinice lokalne samouprave.

54 Amandman na predlog urbanističkog plana u ovome se razlikuje od amandmana koji se odnose na druge oblasti, a za koje je rok podnošenja definisan kao „najkasnije 24 časa pre časa koji je određen za početak sednice”.

PROPISI:

- Zakon o planiranju i izgradnji, Sl. glasnik RS, br. 72/2009, 81/2009 – ispr., 64/2010 – odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 – odluka US, 50/2013 – odluka US, 98/2013 – odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 – dr. zakon, 9/2020 i 52/2021;
- Pravilnik o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja, Sl. glasnik RS, broj 32/2019;
- Pravilnik o sadržini, načinu i postupku izrade planskih dokumenata, Sl. glasnik RS, br. 31/10, 69/10 i 16/11;
- Pravilnik o uslovima i načinu rada Komisije za stručnu kontrolu planskih dokumenata, Komisije za kontrolu usklađenosti planskih dokumenata i Komisije za planove jedinice lokalne samouprave, Sl. glasnik RS, br. 32/2019;
- Poslovnik o radu Komisije za planove Skupštine grada Beograda, od 24. 10. 2014. godine;
- Poslovnik Skupštine grada Beograda, Sl. list grada Beograda, br. 15/2009, 14/2010, 32/2010 i 101/2019;
- Pravilnik o sadržini i načinu vođenja i održavanja Centralnog registra planskih dokumenata, informacionog sistema o stanju u prostoru i lokalnog informacionog sistema i digitalnom formatu dostavljanja planskih dokumenata, Sl. glasnik RS, broj 33/2015.

*Radna verzija publikacije – bez CIP i
ISBN broja (u izradi)*

